גרויסע פרעכטיגע פאַרזאַמלונג און קינדער קאָנצערט, זונטאַג

צו דער עפענונג פון דעם האַנאַר ראָל קאָל פון דעם מערב קאַנ. בית יתומים

אפריל דעם 27טן 8.30 אָוונט אין ת"ת זאַל

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
APR 30 1930

זון אויפגאנג — 5.17
זון אונטערגאנג — 7.36

די איינציקע אידישע ציימונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

וועטער: קלאָר און מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

פרייטאָג כז' ניסן, תר"צ.

דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאַג

Vol. 20, No. 83. Winnipeg, Fri. April 25, 1930. Published daily except Saturday and Sunday.

סענאט שניידט אימיגראציע קוואָטא אויף האַלב

פולער ליקוי-חמה וועט געזעען ווערן אין וויני-פעג דעם מאָנטאג

וויניפעג און מערב קאנאדע וועלן האבן די געלעגנהייט צו זעען א פולן (כמעט) ליקוי-חמה דעם מאָנטאג. אין דעם העכסטן פונקט וועט וויניפעג זיין 90 פראצענט פון דער זון פארדעקט פון דער לבנה וואס שטעלט זיך דאן צווישן דער ערד און דער זון, און אין קאלגארי — 86 פראצענט.

אין וויניפעג וועט דער ליקוי-חמה אנ-פאנגען זיך 12.34 נ.מ. דעם העכסטן פונקט וועט עס דערגרייכן צו 1.55 נ.מ., און וועט זיך פארענדיקן 3.17 נ.מ.

אזעלכע פולע ליקוי-חמה'ס זעען זיך נאר איין מאָל אין 18 יאר מיט 10 טעג. די נעכסטע ליקוי-חמה דארף פארקומען אן ערך מאי 19, 1948.

אין אייניקע פונקטן אין קאליפארניע וועט דער ליקוי חמה דערגרייכן גאנצע 100 פראצענט.

אמבעסטן קאן מען באטראכטן דעם דא-זיקן פענאמען דורך געראויכערטע גלאז (א פשוט שטיקל גלאז, געהאלטן איבער א רויכערדיקן פלאם).

—(:.:)—

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

שבת, אפריל 26

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 4.30 נ.מ., אין מושב זקנים שול.

זונטאַג, אפריל 27

אויסשטעלונג פון גימנאסטישע איבונ-גען און טענץ פון פרץ-שול קינדער, 2.30 נ.מ., אין פרץ-זאַל.

"סאשל און טאנץ" פון אינדוסט. נאדל יוניאן, פאר פריען דעל, אין סאוו. זארב. 8.30 אוו., אין פרייהייט טעמפל. פראגראם

"סילווער טי" פון ליידיס אקז. פון בית אברהם, ביי מרס. טרילער, 363 פלארא עוו.

אפשייד-טיי פון פועלי-ציון לכבוד מ. פעסיקאוו, דעלעגאט צו קאנווענשאן פון איד. נאצ. ארב. פארב., ביי דר. שובין, קאר. סאלטער און סטעלא.

אלגעם. פארזאמ. פון מיטגלידער פון אשכנזי שול, 8.30 אוונט, אין שול.

אלגעם. פארזאמ. און וואלן פון בני-אברהם פרי לאאן, 2.30 נ.מ., אין ת"ת.

"סילווער טי" ביי מרס. מ. פראדקין, 391 קאלעדזש עוו., 3 ביז 11 נ.מ.

מאָנטאג, אפריל 28

עפנטלאכע פארזאמ. און באוועגלאכע בילדער ביי אינדעפ. פרי לאאן, 8.30 אוו., אין פרץ אינסטיטוט. איינטריט פריי.

אלגעם. פארזאמ. פון כ. י. סיסטערהוד, 8.30 אוונט, אין ת"ת.

דר. דאראטי אסאוסקי-האלנבערג ביי מוטער פאראיין פון ת"ת, וועגן ראכיטיס, 8.30 אוונט, אין ת"ת.

דינסטאג, אפריל 29

באסמאן וועגן לייוויקס "קייטן" ביי פראפעסקער פאראיין, 8.30 אוונט, אין פרץ-אינסטיטוט.

"סילווער טי" ביי מרס. בעטיס, 112 פאוערס סט., 2.30 ביז 12 נ. מ.

אלגעם. פארזאמ. פון יונגע פרויען סיס-טערהוד ביי מרס. מ. נאלד, 316 פלארא עווע., 8.30 אוונט.

פארלעזונג ביי הבונים קלוב, אין ציון זאל, 8.30 אוונט.

מיטוואך, אפריל 30

פארזאמלונג פון מאקאריווער פרויען פאראיין, 8.30 אוו., אין עטרת ישראל שול.

לייען-קרייז פון מוטער פאראיין פון פרץ-שול ביי מרס. מיינסטער, 649 סעל-קירק עוו., 2.30 נ.מ.

זונטאג, מאי 4

פראווינציעלע וואלן אין אל-בערטא אנאנסירט אויף יוני 19

פרעמיער בראונלי פון אלבערטא

ערמאנטאן, אלבערטא, אפריל 25. — "עקטינג" פרעמיער האָנ. דזשארדזש האָדלעי האט אינ'ם נאמען פון פרעמיער בראונלי, וועלכער געפינט זיך איצט אין וואנקאווער, אנאנסירט, אז די פראווינ-ציעלע וואלן אין אלבערטא וועלן פארקר מען דאנערשטאג, דעם 19טן יוני.

אין מר. האדלים דערקלערונג ווערט גע-זאגט, אז דער איבערגאנג פון די נאטירלא-כע רייכטימער צו דער פראווינץ האט בא-וואוינן די רעגירונג צו דערקלערן נייע וואלן, כדי דאס פאלק אליין זאל האבן די געלעגנהייט צו אורטיילן, ווער עס זאל פארוואלטן מיט דער נייער באלעבאטיש-קייט פון דער פראווינץ.

די פארמערס פארטיי איז אין מאכט אין אלבערטא זינט דעם יאר 1921, פרע-מיער בראונלים רעגירונג איז אריין אין מאכט נאך די לעצטע וואלן פון יוני 28טן, 1926, און איר טערמין וואלט זיך געענ-דיקט אין א יאר ארום.

אין לעצטן הויז איז דער צוזאמענשטעל געווען 43 פארמערס, 7 ליבעראלן, 6 אר-בעטער און 4 קאנסערוואטיוון.

—(:.:)—

פערזאנען געזוכט

די פאלגנדיקע פערזאנען ווערן גע-זוכט, און זיינען געבעטן צו ווענדן זיך צו"דאס אידישע ווארט", אנגעבנדיק נו-מער:

אדאלף גאלבארט, 28 יאר, פון טשע-כאסלאוואקיע. לעצטער אדרעס איז גע-ווען באקס 438, בינאר, סאסק. נומ. 321.

ווער עס ווייס פון פעליקס פראזען, א דייטש, געקומען מיט א גרופע פארמער פון כארבין דורך דער סי. עו. אר. — זיין אידישע פרוי זוכט איס. — ד. א. וו., נומער 322.

קאנפיסקירטע געצייג מוז צוריקגעקערט ווערן צו קוסטארן

מאסקווע, אפר. 25 (איטא). — לויט א באפעל ארויסגעגעבן פונ'ם פינאנץ-קאמי-סאר צו די פינאנציעלע דעפארטמענטס איבער'ן גאנצן סאוועטן פארבאנד, מוזן גלייך צוריקגעקערט ווערן צו אלע קוסטארן די געציג און מאשינען וועלכע די פינאנ-ציעלע אגענטן האבן קאנפיסקירט פאר ניט באצאלטע שטייערן.

דער באפעל זאגט, אז די ניט-דערלויב-בארע פעלערן וואס זיינען געמאכט גע-ווארן אין באשטייערן קוסטארן מוזן גלייך פארריכט ווערן, און אז אלע שטייער חו-בות פון פריערדיקע יארן זאלן אינגאנצן בטל ווערן. האפנונגלאזע שטייער חובות מוזן אינגאנצן אראפגעשריבן ווערן פון די ביכער.

דעם באפעל האט דער פינאנץ-קאמי-סאר ארויסגעגעבן אויף דער בקשה פונ'ם צענטראל-קאמיטעט פון דער קאמוניסטי-שער פארטיי.

—(:.:)—

זלמן רייזען רעדט דאָ מאי 30טן און יוני 3טן

זלמן רייזען וועט אונטער אויפזיכט פון דער אידישער קולטור געזעלשאפט אפ-האלטן צוויי לעקציעס אין וויניפעג.

די ערשטע לעקציע וועט ער אפהאלטן פרייטאג, דעם 30טן מאי, און די צווייטע — דינסטאג דעם דריטן יוני. די טע-מעס פון די לעקציעס וועלן שפעטער אנאנסירט ווערן.

זונטאג דעם ערשטן יוני, ביי דער גרא-דואירונג פון א טייל קינדער פון דער פרץ שול, וועט זלמן רייזען זיין דער הויפט רעדנער.

זלמן רייזען (א ברודער פון אברהם רייזען) פארנעמט א חשוב'ן פלאץ אין דער אידישער ליטעראטור. זיין וואוינונגס ארט איז ווילנע. אין 1928 האט ער ארויס-געגעבן א לעקסיקאן פון דער אידישער לי-טעראטור, פרעסע און פילאלאגיע.

פרויען פאָלקס-פאַרזאַמלונג פאר בית-יתומים דעם זונטאָג אין ת"ת

די ערשטע גרויסע פרויען פאלקס-פאר-זאמלונג, אין פארבינדונג מיט'ן "האנאר ראָל-קאָל" פון מערב קאנאדער בית-יתו-מים, ווערט דורכגעפירט דעם זונטאג, אפ-ריל 27טן, 8.30 אוו., אין גרויסן ת"ת זאל.

א צאל פראמינענטע רעדנער וועלן אד-רעסירן די פארזאמלונג, איינשליסנדיק רבי כהנאוויטש, רבי זילבערשטיין, רבי רובינשטיין, מעקס פינקלשטיין און מעקס שטיינקאפ.

א רייכע פראגראם וועט דורכ-געפירט ווערן פון ב"י כאר און בענד.

דער קאמפיין ווערט דורכגעפירט אין פארבינדונג מיט דער יובילי-פייערונג פון בית-יתומים, און מיט'ן צוועק צו פאראינ-טערעסירן און קריגן די מיטארבעטער-שאפט פון יעדער אידישער פרוי אין מערב קאנאדע אין דער פארזארגונג און באשיר-צונג פון די פאר'יתום'טע קינדער.

יעדער אידישע פרוי פון וויניפעג איז הארציק איינגעלאדן צו דער פאלקס-פאר-זאמלונג דעם זונטאג אוונט אין ת"ת זאל.

—(:.:)—

פאר אייערע אייגענע נוצן!

לייענט דורך דעם קלאסיפיצירטן "פארלאנגט" קאלום (וואנט עדס). אויף דעם לעצטער זייט. איר וועט דארט זיכער געפינען דאס וואס איר פארלאנגט. אויב איר ווילט זיך באנוצן מיט דעם דאזיקן קאלום פאר אייערע אייגענע צוועקן, קאנט איר דאס דערגרייכן מיט א שפאט קליינעם אפצאל — די רעזולטאטן זיינען זיכער.

קאנאדער וואלד וועט געפלאנצט ווע-רען איבער ליינג פון עמק השרון

מאנטרעאל (נאצ. פאנד אפיס). — מיר האבן נעקראגן די מעלדונג, אז א דערלויבעניש איז נעקראגן געווארן פאר דער קאנאדער נאציאנאל פאנד ביורא צו פלאנצן דעם וואלד אויפ'ן נאמען פון קא-נאדער אידישן יוגנט איבער דער ליינג פון עמק-השרון, אויסגעקויפט פון די קא-נאדער ציוניסטן אין 1927. מען האט בדעה צו פארפלאנצן א לאנגע שורה ביי-מער, צו אכט ביימער אין דער טיף. ארום 50 טויזנט ביימער וועלן זיין נויטיק פאר דעם צוועק.

ביכלאך ווערן איצט פארטיילט איבער גאנץ קאנאדע צווישן אידישן אינגלאך מיט מיידלאך, מיט פלאץ פאר 50 נ. פ מארקעס צו דריי סענט יעדע. א פארענ-דיקט ביכל וועט אזוי מיינען א בוים אין דעם וואלד.

גליכצייטיק פירט דער נאציאנאל-פאנד דורך אן ענערגישן קאמפיין פאר'ן גאלדענעם בוך צום אנדיינק פון לארד באלפור. עס איז נויטיק צו קריגן פינף טויזנט נעמען (די איינצאלונג אז א מי-נימום פון 100 דאל. א נאמען) ביז דעם סוף פון יוני, ווען דאס בוך מוז געשלאסן ווערן. קאנגרעגיישאנס, ארגאניזאציעס,

אינסטיטוציעס און יחידים זיינען געבעטן צו טשיצן די דאזיקע אונטערנעמונג לכבוד דעם גרויסן אידן-פריינט, און זיי מוזן זיך צואיילן, אויב זיי ווילן האבן דעם כבוד צו האבן זייערע נעמען פאראייר-כענט אין דעם דאזיקן בוך.

באריכט פון צוזאמענפאר פון לינקע פועלי-ציון

א באריכט פונ'ם פערטן צוזאמענפאר פון לינקע פועלי-ציון, אפגעהאלטן אין שיקאגא, וועט אפגעגעבן ווערן פונ'ם דע-לעגאט דעם זונטאג, אפר. 27, 2.30 ביי-טאג, אין פרץ אינסט. אלע מיטגלידער

17-יאריקע באנדיטקע און איר חבר ארעסטירט באלד נאכדעם ווי זיי האבן בארויבט באנק אין טאראנטא

טאראנטא, אנט., אפר. 25. — עטלעכע שעה נאכדעם ווי אן אפטיילונג פון דער קאנעדיען באנק אף קאמערס איז דא בא-רויבט געווארן, זיינען פיר פערזאן ארעס-טירט געווארן, — צוויי אנגעקלאגט אין באגיין די רויבעריי, און נאך צוויי פאר העלפן זיי אויסבאהאלטן זיך. מען האט ביי זיי געפונען $2,500 פון די $2,800 וואס איז אוועקגערויבט געווארן.

די ערשטע צוויי זיינען: קעטלין באיל, 17 יאר אלט, פון באפאלא, נ. י., וועלכע איז געקומען אהער צו גאסט צו אירע קרו-בים, און סיסל אוירווין, 28 יאר, אירער א שוואגער. די אנדערע צוויי זיינען עד-ווארד קאנארס, 28, און קענעט וואלש, 26.

די רויבעריי איז געווען איינע פון די גוואלדסטע אין דער געשיכטע פון באנק רויבערייען. אין באנק זיינען אריין א יונ-גערמאן און א יונג מיידל. דאס מיידל איז

בעטן דעם קאסירער צעביטן פאר איר א פינפערל. גלייך האט זי ארויסגעכאפט א רעוואלווער, בעת דער יונגערמאן האט אנ-געשטעלט אן אפגעזעגטן ביקס און גע-הייסן אלעמען אריין אין "וואולט", וואס די באנק אנגעשטעלטע האבן געפאלגט. זיי זיינען דערנאך אריין אין שטייג, פאר-כאפט $2,800 און זיינען ארויסגעלאפן אין דרויסן, וואו עס האט אויף זיי גע-ווארט אן אוטאמאביל מיט א לויפנדיקן מאטאר. אין עטלעכע סעקונדן צייט זיינען זיי פארשוואונדן געווארן.

א רעסטאראטאר האט שפעטער א ווייב-לע אינפארמירט די פאליציי, אז צוויי געסט זיינען ביי אים געווען וואס זיינען אריין דורך דער הינטער טיר און האבן אויסגעזעען, צו זיין אין גרויס איילעניש. ער האט געוואוסט זייערע נעמען און אד-רעסן, און אין ענדיקע נאך די דאזיקע שפורן

ס'א חוצפה פון קאנאדע צו באטיי-ליקן זיך אין פלאָטן קאָנפערענץ, זאָגט בישאָפ לאָיד

סאסקאטון, סאסק., אפר. 25. — בישאפ לאיד האט זיך ווידער געלאזט הערן וועגן דער אימיגראציע פראגע. ריידנדיק דא פאר די "סאנס אף ענגלאנד", האט ער ווי-דער פארדאמט דעם אייזנבאן אפמאך, וואס האט "פארפלייצט" קאנאדע מיט אויסלענדער. "ווען מיר זאלן איצט פאר 24 יאר קריגן צו 60 טויזנט בריטישע אי-מיגראנטן א יאר, און קיין איינציקן אויס-לענדער, וועט ערשט דאן די פראפארציע פון דער בריטישער באפעלקערונג ווערן צוריק ווי זי איז געווען אין 1921", האט ער געזאגט.

דער בישאפ זאגט פאראויס, אז אין 1931, ווען דער צענזוס וועט גענומען ווערן, וועט זיך ארויסווייזן, אז די פרא-פארציע פון דער בריטישער באפעלקערונג אין קאנאדע איז געפאלן צו צווישן 40 און 45 פראצענט.

בישאפ לאיד האט בארירט די פראגע פון דער פלאטן קאנפערענץ, האט געמאכט חוזק פון דעם קאנאדער פלאט און האט געזאגט, אז ס'איז געווען א חוצפה פון קא-נאדע צו שיקן א דעלעגאט צו דער פלאטן קאנפערענץ, צווישן אנדערש האט ער גע-זאגט:

"איר ווילט וויסן ווי גרויס איז קאנא-דער פלאט? — 2 צעשטערער און 2 מי-נען שיפלאך, מיט א מאנשאפט פון 94 אפיצערן 616 מאטראסן ... צו רעגולירן דעם פלאטן בוי איז א גוטע זאך, אבער ס'איז ניט קיין פלאן צו לאזן גיין דעם פאליציסט כדי צו באפרייען זיך פונ'ם גנב ... אויב קאנאדע האט אליין ניט קיין פלאט, האבן די קאנאדער כאטש גע-דארפט עפעס טאן פאר דעם בריטישן פלאט וואס היט אפ איר רואיקייט און העלפן דער אלטער היים וואס טראגט א ריזיקע לאסט פון שטייערן".

פרעמיער דזש. ט. מ. ענדערסאן איז אויך געווען א רעדנער ביי דער פארזאמ-לונג. ער האט געזאגט, אז קאנאדע נוי-טיקט זיך ניט נאר אין בריטישע פארם ארבעטער, וועלכע ס'איז שווער צו קריגן דארטן, נאר אויך אין אלע אנדערע סארטן ארבעטער, וואס קאנען דא גוט אויסמאכן.

פאָרדס ארבעטער וועלן ניט טאָרן מאכן קיין "לחיים"

דירבארן, מיש. אפריל 25. — יעדער ארבעטער וועלכער ארבעט ביי פארד'ן אין די אוטאמאביל פאבריקן וועט מוזן אפ-היטן דעם אכצענטן אמענדמענט פון די פאראייניקטע שטאטן. דאס הייסט, ער וועט מוזן זיין א ניכטערער מענש, אז ניט וועט ער ווערט אפגעזאגט ווערן פון דער ארבעט.

הערי וו. בענעט, דער הויפט פון דער פארדס פריוואטער פאליציי בריגאדע האט געלאזט וויסן די ארבעטער, אז אויב זיי וועלן געכאפט ווערן ערגעץ אין א בוטלעג-שטיבל טרינקענדיק דעם ביטערן טראפן, וועלן זיי אפגעזאגט ווערן פון זייערע שטעלעס.

באשטימט איין פראצענטיקע קוואטא פון אייראפאישע לענ-דער, אנשטאט 2 פראצענטיקע

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

וואשינגטאן, אפר. 25 (איטא). — מיט 41 שטימען צו 31, האט דער סענאט נעכטן אנגענומען דעם באשלוס צו שניידן די אייראפאישע אימיגראציע פון 150 טויזנט אויף 80 טויזנט א יאר.

דאס איז געווען סענאטאר הערים, וועל-כער האט פארגעשלאגן דעם אמענדמענט צו זיין ביל וועגן אויסשפרייטן די קוואטא באשרייבונגען אויף די צענטראלע און דרום אמעריקאנער לענדער, אז די אייראפאישע קוואטא זאל געשניטן ווערן פון 2 צו 1 פראצענט לויט'ן צענזוס פון 1890. דער דאזיקער אמענדמענט איז עס גוטגע-הייסן געווארן פון סענאט.

מיט א טאג פריער איז אנגענומען גע-ווארן אן אמענדמענט פון סענאטאר נאר-בעק צוריקצוציען דעם נאציאנאלן אפ-שטאם קוואטא סיסטעם. בעת אבער נאר-בעק האט פארגעשלאגן צו פארבייטן אים אויף א קוואטא פון אנדערהאלבן פראצענט וואס וואלט געשניטן די אייראפאישע איינוואנדערונג צו 120 טויזנט א יאר, האט הערים עס אויסגעבעסערט, פארשלא-גענדיק אן איין-פראצענטיקע קוואטא.

הערים'ס ביל דארף נאך אפגעשטימט ווערן. ביז ער ווערט אנגענומען, גייען נאך דערוויל ניט אריין אין קראפט די אנגע-נומענע אמענדמענטס.

יערלאכע וואלן פון תלמוד-תורה דעם זונטאג, 2.30 ביי טאג

אן אלגעמיינע פארזאמלונג, יערלאכע באריכטן און וואלן פון תלמוד-תורה וועלן דורכגעפירט ווערן דעם זונטאג, אפריל 27טן, 2.30 בייטאג, אין גרויסן תלמוד-תורה זאל.

די קריטישע לאגע פון דער תלמוד-תו-רה האט, א דאנק דער פארזוינענער קאנ-פערענץ וואס איז נאר-וואס אפגעהאלטן געווארן, צונעצויגן די אויפמערקזאמקייט פון אלע פריינט פון דער תלמוד-תורה. די אלגעמיינע פארזאמלונג וועט דארפן גוט-הייסן אדער צוריקווארפן געוויסע פלענער אנגעצייכנט פון דער קאנפערענץ, און די נייע פארוואלטונג וועט די פלענער וואס וועלן גוטגעהייסן ווערן דארפן דורכפירן אין לעבן.

עס ווערט דערווארטעט, אז אלע פריינט פון דער תלמוד-תורה זאלן קומען צו דער פארזאמלונג, צו העלפן לייזן די פראבלע-מען וואס שטייען פאר דער אינסטיטו-ציע און צו העלפן דערוויילן די פאר-סיקסטע מענשן פאר דער פארוואלטונג.

מאָריס סעמועל וועט דאָ עפענען קרן-היסוד קאמ-פיין מאי 26טן

מאָריס סעמועל, אוטאר, אראטאר און ציוניסטישער פראפאגאנדיסט, וועט זיין אין וויניפעג פון דעם 26טן ביז דעם 28טן מאי אין פארבינדונג מיט דעם קרן היסוד קאמפיין.

מר. סעמועל איז געווען אין וויניפעג און אין מערב קאנאדע מיט א יאר צו-ריק, און ער האט געמאכט א גוטן איינ-דרוק אויף זיינע צוהערער ביי זיין יעדן ארויסטריט.

זיין בוך "די לאגע אין פאלעסטינע" — האט ארויסגערופן גרויס אינטערעס אין די ציוניסטישע קרייזן.

נאָך דריי אראבער פאראורטיילט צום טויט פאר מאָרד פון אידן

ירושלים, אפר. 25 (איטא). — דריי פון די פיר אראבער אנגעקלאגט אינ'ם מארד פון נחמן סעגאל, בעת די ראיאטן אין חברון, זיינען פאראורטיילט געווארן צום טויט, און דער 4טער איז באפרייט געווארן

צווישן די פאראורטיילטע איז דא איי-נער, וועלכער פרעטענדירט צו זיין אונ-טער 18 יאר. דער געריכט האט באפוילן צו מאכן א מעדיצינישע אונטערזוכונג, און אויב עס וועט פעסטגעשטעלט ווערן אז ער איז א מינדעריאריקער, וועט דער טויט-אורטייל פארביטן ווערן.

טישע רעגירונג וויל זיין זיכער מיט'ן קא-נאל. מוז זי זיין פארזיכערט מיט איר מאכט אין פאלעסטינע און ניט דערלאזן דארטן ווידער צו אזעלכע פאסירונגען.

—(:.:)—

איד פאראורטיילט פאר לעס-טערן מאכמעדאנישע אמונה

ירושלים, אפר. 25 (איטא). — ס. מזרחי א איד פון בית-שאן, איז פאראורטיילט געווארן צו איין יאר געפענגעניש פאר לעסטערן די מאכמעדאנישע אמונה. דעם פראצעס האט אנגעפירט דער מוסולמא-נישער הויכער ראט.

מזרחי האט אפעלירט קעגן אורטייל.

סמוטס גלויבט אז ענגלאנד וועט האנדלען פעסטער אין א"י

יאהאנעסבורג, אפר. 25 (איטא). — "איך בין איבערצייגט, אז די בריטישע רעגירונג וועט איצט באהאנדלען די פא-לעסטינער לאגע פעסטער, ווי ביז איצט", — האט גענעראל סמוטס דא דערקלערט אויף א ציוניסטישן באנקעט.

רייד נדיק וועגן די לעצטע אומרוען, האט גענ. סמוטס געזאגט, אז די באשיצונג פון דעם סועץ קאנאל ליגט ניט ביי זיינע

היגער שרייבער פאר-איין רעארגאניזירט געוואָרן

די אידישע שרייבער פון וויניפעג האָ-בען אפגעהאלטן א פארזאמלונג לעצטן זונטאג, אפר. 20טן, ביי שלום מילער אין הויז, און האבן באשלאסן צו רעארגאני-זירן דעם פאראיין און צוטרעטן ארויס-געבן א זאמל בוך אין דער נאענטער צו-קונפט.

עס איז אויך באשלאסן געווארן צו זוכן גרופירן ארום זיך אלע שעפערישע כחות פון אידיש מערב קאנאדע, און פלענער זיינען אנגעצייכנט געווארן פון ארבעטן, וואס דער פאראיין האפט דורכ-צופירן.

א קאמיטעט איז דערוויילט געווארן פון ה. גאלסקי, סעקרעטאר; ה. פארקער, קא-סירער, מרדכי מילער, ש. מילער און פ. זאלף.

אויסער די, זיינען אויף דער פארזאמ-לונג געווען: מ. פאליאנאוו און י. רא-בינאוויטש.

א צווייטע פארזאמלונג פונ'ם שרייבער פאראיין וועט אפגעהאלטן ווערן זונטאג, מאי 11טן, 3 בייטאג, אין "דאס אידישע ווארט". אלע שרייבער זיינען געבעטן קו-

אגב - אורחא

פון מארק

די אינטעליגענץ פון דער אמע-ריקאנער באפעלקערונג

איך קאן זיך האבן געוויסע ספקות וועגן דער הויך פונ'ם פלאך פון דעם דורכשניט-לאכן אמעריקאנערס אינטעליגענץ.

דאך בין איך ניט גרייט צו אנערקענען, אז די אמעריקאנער זיינען גייסטיק ניט נארמאל.

אין א שטאט, וואו אלע האבן הויקערס, איז דאס הויקערדיקייט א נארמאלער צו-שטאנד. אז עס קומט אהין אריין איינער מיט א גלייכן רוקן, האבן די הויקערס דאס רעכט צו באטראכטן אים ווי א קריפל, נע-באך.

די נארמאליטעט פונ'ם גייסטיקן צו-שטאנד פון א פאלק דארף אויך געמאסטן ווערן לויט דעם הערשנדיקן דורכשניט ביי דעם זעלבן פאלק, און עס זעט מיר אויס צו זיין אן אומזין, ווען מען זאגט, אז האלב פון אמעריקאנער פאלק, אדער פון וועלכן ס'איז אנדער פאלק, איז ניט נאר-מאל.

* * *

די גייסטיקע נארמאליטעט פון מענשן מעסט מען היינטיקע צייטן מיט אזא סארט "לאבאראטאריש" טעסט, — דורך "אינטעליגענץ טעסטן", ווי זיי רופן זיך.

זעצן זיך אוועק קלוגע פראפעסארן-פסי-כאלאגן אין זייערע קאבינעטן, און מען ארבעט אויס א ליסט פון גאנץ געוויינלא-כע פראגעס, אויף וועלכע יעדער דורכ-שניטלאכער נארמאלער מענש דארף קא-נען ענטפערן ניט געטראכטערהייט.

מען שטעלט די פראגעס דעם נעפרו-בירטן, און דערנאך איז עס שוין א חשבון פון פראצענטן, — ענטפערט יענער אין די באשטימטע סעקונדן אויף איבער פופציק פראצענט, איז ער, ווי זאגט מען עס, "א. קיי." אלא ניט — גייט ער אריין אין דער קאטעגאריע פון אומנארמאלע.

* * *

און אזוי האט אמעריקע ביים אויסברוך פון דער גרויסער מלחמה אנטדעקט די גרויסע טראגעדיע, אז איר גאנצע יוגנט טויג אויף צען-טיסטשי כפרות.

פון אנדערהאלבן מיליאן יונגעליים צווישן 18 און 19 יאר, וואס האבן דורכ-געמאכט דעם אינטעליגענץ טעסט ביים אריינטרעטן אין דער ארמיי, האבן וויינ-קער ווי פינף פראצענט אויסגעהאלטן דעם עקזאמען.

און אויף דעם סמך האט די טעג אין אן עפנטלאכער רעדע דערקלערט א געוויסער אמעריקאנער פראפעסאר פון אבנארמא-לער פסיכאלאגיע, דר. ה. ה. גאדארד, אז אמווייניקסטנס 45 פראצענט פון דער גאנצער אמעריקאנער באפעלקערונג זיי-נען גאנצע און האלבע אידיאטן און זיי-נען א נעפאר פאר דער געזעלשאפט...

* * *

איך האב קיינמאל ניט געהאט דאס פארגעניגן דורכצומאכן אן אינטעליגענץ טעסט, און קאן זיך דערוויל פאררעכע-נען פאר א גאנצן חכם...

איך בין זיכער, אז איך וואלט זיך ניט געפילט אזוי פויגלדיק נאכדעם ווי איך וואלט אזא טעסט דורכגעמאכט.

מיר זיינען אביסל באקאנט די פראגעס וואס אמעריקאנער פסיכאלאגן שטעלן צו עמיגראנטן אויף יענער זייט ים, כדי צו באשטימען זייער אינטעליגענץ און זייער פאסיקייט צו ווערן בירגער פון אנקל סעמס מדינה, וואו, ווי פראפעסאר גע-דארד פארזיכערט, גאנצע 55 פראצענט פון דער באפעלקערונג זיינען כמעט ווי נארמאלע מענשן...

און איך בין אונטער'ן איינדרוק, אז איך וואלט דעם עקזאמען ניט אויסגע-האלטן.

ניי, למשל, ענטפער אין איין סעקונ-דע, ניט געטראכטערהייט, אויף א פראגע, וויפל פיס האט א קאץ? אז עס זאגט אייך נאר אוים, אז ס'איז דא עפעס א דריידל אין דער פראגע, און אז אייערע אידישע נערוון זיינען געשפאנט אוים מורא פאר א פאסטקע!

טוט איר א זאג נאר "פינף!" — און איר ווערט דערקלערט, במחילה, פאר אן אידיאט, און קיין אימפארטירטע אידיאטן דארפן מיר ניט אין אמעריקע, — מיר האבן, ברוך-השם, גענוג איינענע...

און דאס איז דאך בכלל דער כאראק-טער פון די אינטעליגענץ-טעסט פראגעס.

* * *

אין אפשר פראפעסאר גאדארד טאקע גערעכט: עס זיינען דאך אין אמעריקע פאראן מסתמא א 45 פראצענט פון דער באפעלקערונג, — איינשליסנדיק אט די קלוגע פראפעסארן פון פסיכאלאגיע, — וואס גלויבן אין אזעלכע "אינטעליגענץ טעסטן".

לערער און לערערנס

לערעריי, איבערהויפט אין די נידערי-קערע שולן, ווערט כמעט א ריין פרויאישע פראפעסיע.

דאס איז א פראפעסיאנעלער נעביט, וואס האט אמברייטסטן געעפנט די טויערן פאר דער עמאנציפירטער פרוי. דער איינדרוק איז, אז די פרוי, מיט איר מוטערלאכן אינסטינקט, איז באזונדערס צו-געפאסט צו דער פראפעסיע, און בפרט אין די קלאסן, וואו עס לערנען קלענערע קינ-דער, וואס נויטיקן זיך אין מער צערט-לאכקייט.

קומען ענגלישע מענער-לערער (אויף א קאנפערענץ אין מאנטשעסטער די טעג) און דערקלערן, אז לערערנס זיינען אן אנ-

אנגעפירט פונ'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווינניפעג

דער הימלישער גערטנער

באארבעט פון ענגליש פון מארים זארודין

געדרוקט האט מען אים: דער הימלישער גערטנער. אמת, א סך מענשן האבן געלאכט פון אזא צונאמען, און נאך־אלדעם אלטן טשו פאר א האלב־משוגענער. אנדערע האבן געזאגט, אז ער האט גע־מאכט איין האנט מיט די פעען. די דריטע ווידער האבן אויפ'ן אלטן זיך אינגאנצן ניט אומגעקוקט. סיידן נייליאר, ווען ער איז צוזאמען מיט אנדערע געגאנגען גוט־יום־טוב ביטן צו די שכנים.

דער אלטער טשו איז געווען אן אלמן, אן קינדער. אליין איז ער געבליבן אויף דער וועלט, און ער וואלט אודאי געפילט זיך זייער אומגליקלאך ווען בלומען וואלטן ניט געהאט פארנומען ביי אים דאס פלאץ פון קינדער.

א מענש איז ער געווען א פשוט'ער. אביסל רייז אין געווען גענוג צו שטיין זיין גרעסטן הונגער, און קליידער האט ער געטראגן די ביליקסטע. אבער געקוקט האט ער אויף זיך, ווי אויף א גביר. ווייל אויף דעם קליינעם שטיק לאנד, וואס ער האט גע'ירשה'נט פון טאטן, האט ער מיט גרויס מי און צערטלאכקייט זיך אויפגע־כאוועט דעם שענסטן גארטן אין געגנט. זיינע בלומען האבן אים מקנא געווען אלע זיינע שכנים. די איידלסטע טיי רוזן, די רוישיקסטע רויסטע ליליעס, די שטאלצ־סטע גרעזיגן, די פולסטע, די פרייליאכ־סטע פייוניעס. די זעלטנסטע בלומען, וואס זייער נאכעז האט נאר דער גערטנער געוואוסט, האבן אנגעפילט אט דעם וואונ־דערלאכן גארטן. דער אלטער טשו האט געקענט ארויסברייננגען אין זיינע קינדער בלומען אזוינע קאליר, וואס נאר אין חלום קען מען זיי זעען: רויט, וואס אין ניט קיין רויט, ראוז, וואס אין ניט קיין ראוז, קאלירן, וואס לויכטן ווי די זון אין פרילינג.

און מאקע דערפאר האט ער גע'שמ'ט אי נאענט, אי ווייט, פאר דעם הימלישן גערטנער.

פון יאר צו יאר איז זיך זיין גארטן צע־וואקסן. ביז יערעס ווינקעלע, יערעק שפעלטעלע אויף זיין אקער לאנד איז גע־ווען באזעצט מיט בלומען אנשטאט גרינסן און תבואה. קיין רעשטכל, קיין מייערל, האט זיך דער אלטער טשו ניט פארגינען צו פלאנצן. אפילו דער פלויט פון באמבי איז געווארן א ים פון "גאלדנשיין". דאס גאנצע פארמענן פון דעם הימלישן אליין — דעם מלך פון כינע וואלט ניט געקאנט באשאפן קיין גרעסערן וואונדער, ווי אט דער גארטן פון דעם ארומען טשו.

נאר איין חסרון האט דער גערטנער גע־האט: על איז געווען אביסל צו קארג. א קארנער קבצן, וואס ציילט אנשטאט רענ־לאך — בלומען. ער האט ניט געקענט פארטראגן א זייטיק אויג זאל אויף די בלומען א קוק טאן, אז א פרעמדער זאל שטופ'ן זיין נאז צווישן זיי. האט ער קיי־נעם אין גארטן ניט ארייננגעלאזט.

נישט איין גביר האט אנגעבאן דעם אלטן אן אוצר מיט גאלד פאר'ן גארטן. אבער דער ארויסער פלעגט מיט צארן אין שטאלץ ענטפערן:

— ניט מיט'ן גאנצן געלט פון טענג־טונגס בארג קענט איר מיר באצאלן פאר מיינע קינ־ער.

און דער גביר פלעגט זיך פארשעמט אפטראגן.

האט זיך גראד געמאכט אז אין יענעם גענגט האט זיך באוועגט א נייער מאנדא־רין, א מענש א שלעכטער, א בייזער, וואס האט קיינעם און גארנישט ניט ליב געהאט נאר געלט געהייסן האט ער: טשאנג.

איינמאל איז אט דער טשאנג ארויס אויף א שפאציר. דארט הייסט: גענאנגען איז ער ניט, חלילה. ער האט געהאלטן, אז זיינע פיס זיינען צו אייזל צו טרעטן אויף דער פשוט'ער ערד. האט ער זיך צע־ליינט אין א וויינן זייד־געבעטן שטול, זיך ארומגערינגלט מיט א באנדע צעלא־זענע און פארארבענע פריינט, און זיך געלאזט טראגן פון זיינע דינער איבער'ן שטאט. ביי יעדן טרינק־הויז האט ער זיך אפגעשטעלט און ארייننגעגאסן אין זיך פלעשער גאנצע הייסן וויין. און וואס פרע־כער אין חוצפה'דיקער ער איז געווארן, וואס נארישער די וויצן זיינע, אלץ הע־כער איז געווען דאס געלעכטער און דאס חנפ'ענען פון זיינע באגלייטער.

זיך ארומגעטראגן אזוי אן א ציל איבערן שטאט, האט טשאנג מיט זיין כאליאסטרע זיך אנגעשטויסן אויף דעם וואונדערלאכן גארטן. און וועגן די דינער האבן אים דער־ציילט די מעשה פון דעם "הימלישן גערט־נער". האט טשאנג א געשריי געטאן: מיט כעס: — וואס? אזא אוצר באלאנגט נאר צו א פייער?

ער איז אראפ פון שטול, האט אויפגע־ריסן דעם טויער און איז מיט שיכור'ע וואקלדיקע טריט אריין אין גארטן.

דאס מאל האט דער אלטער ניט גע־וואגט צו ווערן אין כעס. לויט דער קליי־נינג האט ער דערקענט, ווער זיין ניט־גע־בעטענער גאסט איז. האט ער זיך ניט־דערייט פארגיינט און העפלאך געזאגט:

—דאס פיצל לאנד האט דאס אומגליק צו זיין מיינס, גרויסער האר. עס איז צו פיל כבוד פאר אט דער ערד. מיין האר, אייער פוס זאל טרעטן אויף איר. די בלו־מען קען מען פונקט אזוי גוט זעען פון דרויסן, גרויסער האר.

טשאנג האט א קוק געטאן אויף אים מיט זיינע שמאלע איינעלאך און נאר ניט גענעטפערט. מיט א בייזן שמייכלעלע האט ער אפגעריסן עטלאכע פון די גרעסטע און שענסטע בלומען, מיט צערטן אויף שטיק־לאך, און די סאמעטענע בלעטלאך צערייבן מיט'ן פוס.

דער אלטער גערטנער איז געשטאנען אן א זייט און געבראכן די הענט. מיט ציטערדיקע ליפן האט ער שטיל געבעטן.

— האב רחמנות, גרויסער האר! דער־בארעם זיך, גוטער האר. —

נאר דער שיכור'ער טשאנג האט זיך אויף אים ניט אומגעקוקט. פארקערט, ער איז נאך פרעכער, נאך רשעות'דיקער גע־וואר. כדי ווייז צו טאן דעם אלטן, האט ער געשפאנט איבער די בייטן, געטראטן מיט די פיס די איידעלע פלאנצן, געפליקט און געבראכן זיי. ביז ער איז צוגעקומען צו א בלום, וואס אירם גלייכן איז ניט גע־ווען אין גאנץ כינע. "דאס פייער־בלום" האט זי געהייסן. זי איז געווען חויף און שטאלץ, מיט שיינענדיקע, ראז־רויטע, פלאמענדיקע בלעטלאך, ווי דער צעשפיל־טער פלאם אין א ברענענדיקן אויוון.

טשאנג האט א פיר געטאן די אויגן אויפ'ן אלטן, האט נעכאפט מיט זיין בליק, ווי טייער די בלום איז אים, און מיט איין צי ארויסגעריסן זי מיט די ווארצלן.

טשו האט א געשריי געטאן, ווי מען וואלט אים דאס הארץ א ריס געטאן. מיט בלינדן כעס האט ער זיך א ווארף געטאן אויפ'ן שיכור אין אים איבערגעקערט.

— וואס, שלאגן? וועסט זיך, דו אלטע נבלה? דעם מאנדארין? חברה! — האט טשאנג א רעווע געטאן, — ווייזט, וואס איר קענט!

ווי צווייטע חיות זיינען טשאנגס באר־לייטער באפאלן דעם גארטן: האבן גע־ריסן, געבראכן, געטראטן מיט די פיס. אין איין אויגנבליק איז דער געטלאכער גארטן אומגעקומען, ווי א שרעקלאכער שטורעם־ווינט וואלט זיך איבער אים א יאג געטאן און אפגעווישט זיין שיינקייט פון דער ערד.

טשאנג האט באטראכט דעם פארווייסטן גארטן, דעם ווייזנדיקן טשו, און האט א ציפרידענער געזאגט: — איצט קענען מיר גיין, חברה, און דו הונט, — האט ער זיך געווענדעט צום גערטנער, — וועסט נאך הערן פון מיר מארגן.

לאנגע שעה'ן איז טשו געזעסן און שטיל באוויינט זיינע אומגעקומענע קינדער. ער האט געדריקט די צעבראכענע בלומען צום הארצן, ווידער און ווידער געפרואווט אויסגלעטן די צעקרייטשטע בלעטלאך. ער האט געגליבט, אז די בלומען פילן און פארשטייען אים, און זיינע צערטלאכע רייד ברייננגען זיי טרייסט און דערלייכ־טערונג.

עס איז שוין געווען לאנג נאך האלבע נאכט. טשו איז געווען הונגעריק און פאר־פרוירן פון קעלט, נאר ער האט אפילו ניט געקלערט צו פארלאזן דאס ארט וואו ער איז אוועקגעפאלן.

— וואס ווייסטו, טשו? — האט פון ערגעץ, נאר נאענט, א פרעג געטאן א זי־סע, זינגענדיקע שטאמע.

ער האט פארוואונדערט אויפגעהויבן דעם קאפ. א יונג מיידל איז געשטאנען איבערגעבויגן איבער אים. אזא שיין ליכ־טיק פנים, אזא ווייך, זיידן, שמעקעדיק קלייד האט נאך דער אלטער אין זיין לעבן ניט געזען. איר אויסזעען איז געווען פון א פרינצעסן, וואס ווייזט זיך אמאל אין מעשה'לאך אדער אין חלום.

— איך האב אודאי געמוזט איינשלאפן — איז אים דורך א געדאנק, און ווי אין חלום האט ער א פרעג געטאן:

— ווער ביסטו קינד?

— מיר זיינען דיינע שכנים, איך און מיין גאנצע משפחה. מיר וואוינען אט דא באלד, און באוואונדערן אלע מאל דיין גארטן. אפשר קאן איך דיר העלפן, טשו?

— — ניין, — האט דער אלטער ארויס־געקרעכצט, — מיין גארטן איז טויט, און אים קאנסטו לעבעדיק ניט מאכן.

—ליבער טשו, אפשר קאן איך יא? ער ארט. די לבנה שיינט אין הימל, דער שטורעם איז אריבער, און מיט אים זיינען די פייגל אויף. אבער דער מאנדא־רין איז פארשוואונדן, און וויפיל מען האט אים ניט געזוכט, האט מען אים אין ער־געץ ניט געקאנט געפינען.

ווייל איר וויסן, וואס איז געווארן מיט דעם אלטן טשו? ווען דער גובערנאטאר האט זיך דערוואוסט, וואס פאר א סוף טשאנג האט געהאט, האט ער זיך דער־שראקן און געהייסן דעם אלטן באלד ארויסלאזן פון תפיסה.

טשו האט זיך אומגעקערט צו זיינע בלור־מען. מיט זאנס, מיט פון טאג צו טאג, איז ער געווארן א בעסערער מענש. זיין גארטן איז איצט געווען אפן פאר אלעמען. קליינע קינדער וואס האבן אפט זיך ליב געהאט צו שלאגן און צו קריגן, פלעגן ניט איינמאל אנטלויפן אין גארטן מיט א גע־שריי, א געטומל, א כעס, אבער ארויסגיין פלעגן זיי שטילע און גלייכלאכע, ווי די וואונדערלאכע בלומען, צווישן וועלכע זיי האבן זיך געשפילט.

מען זאגט אויך, אז דער אלטער טשו איז קיינמאל ניט געשטארבן, און געווען עס אט אזוי:

איינמאל איז א גאלדיקן הערבסט טאג איז טשו, מיטאנען איבער זיינע בלומען. איז אנגעקומען א ווייסער, דורכזיכטיקער וואלקן און האט זיך אראפגעלאזט לעבן אים. ווייבע מיידלשע הענט האבן אים אנגעטאן א קרון פון בלומען אויפ'ן קאפ, אים אריינגעזעצט אין א פרינצלאכן רייט־וואגן, געשפאנט צו ווייסע פייגלען, א שטיל געזאנג האט זיך געטראגן אין דער לופטן, א לעצטער "זיי־געזונט" פון דעם אלטן פריינט — און טשו איז פאר־שוואונדן אין מערב'דיקן הימל. ער איז געווארן דער היטער פון די הימלישע גערטנער.

—(::)—

א געטרייער חבר

איינער, א ווייליאם דזש. מאן, האט גע־וואוינט אין באלטימאר מיט זיין הונט, דעם 8טן יאנואר האט ווייליאם בעדארפט ארויספאהרן ערגעץ אויף א פעלד אנצוקוקן א טראקטאר. ער האט מיט זיך גענומען זיין הונט. דער טראקטאר האט זיך געפו־נען ווייט פון א וועג, וואו מענשן פארן דורך. ווייליאם איז געקומען צום פלאץ, באטראכט דעם טראקטאר, זיך ארומגע־פארעט ארום אים, אויסגעפארשט. דער הונט איז געשטאנען פון דערווייטנס און האט צוגעקוקט. פלוצלונג איז דער הונט שטארק דערשראקן געווארן. ער האט דער־זעען ווי דער טראקטאר האט זיך איבער־געקערט אויף זיין באלעבאס. ער איז באלד צוגעלאפן, אנגעבאפט מיט די ציין א פוס פונ'ם באלעבאס און גענומען שלעפן. אבער דער טראקטאר איז געווען שווער און דער הונט האט גארניט געקענט טאן. האט ער אנגעהויבן צו בילן און צו קוויט־שען, אפשר וועט עמיצער דערהערן, אבער ־ער וועג איז געווען ווייט ערגעץ, האט אים קיינער ניט געהערט. ער האט גע־בילט אזוי לאנג ביז ער איז מיד געווארן, דאן האט ער זיך אנידערגעליינט לעבן דעם דער'הרג'עטן באלעבאס און שטיל געוויינט. פיר טעג זיינען פארבי, גרויסע פרעסט האבן זיך דאמאלסט געשטעלט. דער הונגער האט דעם הונט שטארק דער־קוטשעט, אבער ער האט ניט אפגעטראטן פון זיין באלעבאס. ביז מענשן זיינען צו־פעליק פארבייגעפארן און האבן געטראפן דעם הונט א איבערגעפרוירענעם, אן אויס גערארטן פון הונגער, קוים וואס ער האט געוויינט.

אט דאס הייסט א געטרייער חבר.

רעטענישן

1. ווען לייגט מען די ציינער אויפ'ן פאר־ליצע?
2. ווער איז דער גרעסטער בעל־גאוה?
3. ווען באגעגנט א מענש דעם בעסטן פריינט?
4. ווען בייזערט זיך א שניידער אויף זיין שטיקל ארבעט?
5. ווער איז זיכער פון א יונגן טויט?
6. ווער איז קיינמאל ניט גוט?
7. ווער איז קיינמאל ניט שלעכט?

געפין זיך אין א בענדל, אין א טישל אין א קישעלע, אין א לאמפ און אין טאל. — ווער בין איך?

מילקע שיינים (8 יאר אלט)

שאראדעס

מיין 1טער איז אין בלוט, ניט אין הוט.
מיין 2טער איז אין פלוט, ניט אין מוט.
מיין 3טער איז אין און, ניט אין פון.
מיין 4טער איז אין מאן, ניט אין הון.
מיין 5טער איז אין גימל, ניט אין בלימל.
מיין 6טער איז אין אלץ, ניט אין זאלץ.
מיין 7טער איז אין רעש, ניט אין שמאלץ.
מיין 8טער איז אין טעם, ניט אין פלאם.
מיין 9טער איז אין נעם, ניט אין ראם.

—(::)—

א וויץ

פארקויפער צום איינגל: — די ביכער וועלן טאן האלב פון דיין ארבעט.

איינגל: — אויב אזוי, גיט מיר צוויי...

מילקע שיינים (8 יאר אלט)

אומפארדייאנג

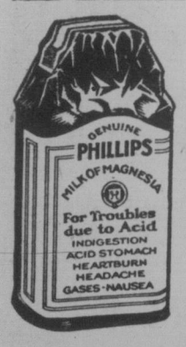

באלדיסע הילף!

דאס וואס א סך מענשן רופן אן אומפארדייאונג איז געוויינלאך אן אי־בערפלוס פון זויערקייט אין מאגן. די שפייז איז געווארן זויער. די מאמענ־טאלע רפואה איז אן אלקאליי וואס נעטראליזירט זויערקייטן. אבער נוצט ניט קיין גראבע מיטלען. נוצט וואס אייער דאקטאר וואלט אייך געראטן.

די בעסטע הילף איז פיליפס מילק אף מאגנעזיא. פאר די 50 יאר זינט עס איז דערפונדן געווארן איז עס פארבלי־בען סטאנדארד מיט דאקטוירים. איר וועט אויסגעפינען אז קיין אנדער מיטל ארבעט ניט אזוי ווירקזאם, אזוי ניט שעדלאך, אזוי גוט.

איין טעמ'לאזע לעפל אין וואסער נעטראליזירט א סך מאל איר פארנעם אין זוירקייט. די רעזולטאטן זיינען מאמענטאל, ניט ניט קיין שלעכטע נאך־ווירקזאמקייטן. איינמאל אז איר וועט שטודירן דעם פאקט, וועט איר קיינמאל ניט האבן צו טאן מיט אי־בערפלוס זויערקייט אויף גראבע אופ־נים. נייט שטודירן — איצט — די דא־זיקע מעטאדע איז וואונדערבאר.

זייט זיכער צו קויפן די ריכטיקע פיליפס מילק אף מאגנעזיא צוגעשריבן פון דאקטוירים פאר 50 יאר אין קא־רענין איבערפלוס זויערקייטן. יעדע פלעשל אנטהאלט פולע איינצעלהייטן. אין אלע דראג סטארס.

פיש וועלכע טראגן מיט זיך אום ליכט

איינער, אן אמעריקאנער, טאמאס בוס, האט דיך אוועקגעלאזט איבערן ים. ער האט מיטגענומען פארשיידענע איינסטרו־מענטן און אפאראטן, וואס העלפן אויס־צוגעפינען, וואס עס טוט זיך אין די טיף פעגיינען פון ים. טאמאס בוס איז א נא־טור פארשער. ער פארשט און זוכט צו גע־פינען נייע זאכן, אזוינע, וואס די נאטור פארמאגט אן מענשן וויינט נאך ניט פון דעם.

טאמאס בוס, איז אנגעקומען ניט ווייט פון די גאליפאגיישע אינזלען, דארט האט ער זיך אפגעשטעלט מיט דער שיף, גע־הייסן זיינע מענשן זיך צוגרייטן אויף אראפלאזן זיך אין די טיפעגיין פון ים און זיי אנגעזאגט, זיי זאלן ניט פארגעסן מיטצונעמען דעם אפאראט, וואס קאן פאר־טאגראפירן אפילו אין די טיפע וואסערן.

טאמאס בוס מיט זיינע מענשן האבן זיך אראפגעלאזט. פאר זייערע אויגן זיי־נען פורכטבארע וואונדער פארשיידנערליי פיש אזוינע וועלכע זיינען שוין באקאנט דער וועלט, ער האט אויך געזען די פארשיי־דענע גראזן און בלומען, וואס וואסקן אין די טיפע וואסערן. פלוצלונג באמערקט ער, ווי עפעס א באשעפעניש מיט צוויי עלעקטרישע לעמפלאך דערנענטערט זיך צו אים. ער איז געווארן פאר'חידיש'ט, אזא מין זאך האט ער נאך קיינמאל אין לעבן ניט געהערט און ניט געזעען. די באר־שעפעניש איז נענטער צוגעקומען, ס'איז גאר א פיש, און עפעס א ליכט גייט ארויס פון זיין קאפ אין פון זיין עק, פונקט ווי צוויי עלעקטרישע לעמפלאך וואלטן גע־ווען צו אים צוגעטשעפעט.

האט ער א לאנגע צייט שטודירט, פא־טאגראפירט און אויסגעפונען, אז דיר ליכט קומט דיר פיש זייער צונוץ, ווייל זיי דער־שרעקן אנדערע מינים'פיש און אזוי ארום פאלט קיינער ניט אן אויף זיי אין קא־נען זיך לעבן בשלום. ווען טאמאס בוס האט זיך אומגעקערט צוריק אין ניו יארק האט ער אויפ'ן ליוויונג באוויזן די פיש פאר'ן יערלאכן מיטינג פון דער ניו יאר־קער זאאלאגישער געזעלשאפט אין וואל־דארף אסטאריא. אלע צוקוקער האבן זיך גארניט געגאנט אפ'חידיש'ן פון דעם וואונדער.

פימפלס

איר זעט זיי פאקטיש פארשווינדן

פימפלס ווערן אזוי שנעל אפגרייניקט פון "סוטהה־סאלווא" אז איר קאנט פאק־טיש זעען זיי אויסטרייקענען. א סך פאר־שווינדן איבער א נאכט. קויפט "סוטהה־סאלווא" פון דראגיסט היינט. נייע שיינע הויט מארגן פרי.

Reliance Ink

100 פראצענט קענעריען
די טינט אויף וועלכער איז קענט זיך פארלאזן.

איהר

דארפט בלויז פרובירען קעללאגג'ס קארן פלייקס אויב איהר ווילט ער־וועקען אפעטיט אין אייערע קינ־דער. קרוכלע פלייקס פון געזונט־געבענדע קארן, פול מיט א גע־שמאקען טעם — זיי זיינען פשוט

וואונדערבאר

קעללאגג'ס קארן פלייקס זיינען אבסא־ליט כשר א. נטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון באראנסא

Kellogg's CORN FLAKES

★ נעשמאק מיט מילך אדער קרים — ניט צו פרוכטען אדער האניג פאר אן אויסנאהם

נארהאפט און עקאנאמיש

עס איז דא מער נארהאפט־קייט פאר דעם געלט אין

ריינע מילך

איידער אין וועלכע עס איז אנדערע שפייזן, און גע־דיינקט, אונזער מילך איז ריין און זיס ווייל עס איז פאסטעריזירט.

ווען איר קויפט

סט. ענדריוס דיירים

פראדוקטן, באקומט איר דאס בעסטע און איר שפארט געלט

St. Andrews Dairies

שטעלט אפ אונזער דרייווער אדער טעלעפאנירט 53 693

164 SMITHFIELD AVE. PHONE 53 693

אויף יעדער גאס אין גארט ווינניפעג

ערשטע אין קאנאדער סיילס ווייל עס איז דאס ערשטע אין קוואליטעט, ארבעט און ווערט.

דאמיניאן אף קאנאדע

אינקאם טעקס

CANADA

צאלבאר אפריל 30טן

בלויז נאך 5 טעג צו אויספילן אייערע פאפירן און מיידט אויס שטראפן

THE DEPARTMENT OF NATIONAL REVENUE

HON. W. D. EULER
Minister of National Revenue

Income Tax Division
OTTAWA

C. S. WALTERS
Commissioner of Income Tax

בלוטיקע טעג

ראמאן ישן לעבן אין
דער ון די ערשטע
יארי ער וועלט מלחמה

ז. י. נארמאן

(פארטזעצונג)

— אין יענער צייט האב איך זיך באקאנט מיט פאן בושעווסקי, וועלכער איז געקומען פאר א באזוך צו פארוואנטע. ער איז געווען א לייכטזיניקער, אביסל א שארלאטאן, אבער א פריילאכער, א לוסטיקער, און ער האט געקאנט זיך מאכן באליבט ביי פרויען, און פאר אים האב איך זיך באקלאגט איבער מיינע עלטערן, וועלכע ווילן מיך חתונה מאכן מיט א אידן.

— און דו ווילסט חתונה האבן מיט א פאסקודנעם אידן?! האט פאן בושעווסקי זיך צעלאכט. — איך בין אן אידעלער פאליאק און איך ליב דיך. זאל נאר אימיצער פרובירן דיר רויבן פון מיר, ער וועט מיט זיין לעבן באצאלן.

— האב איך פאן בושעווסקי'ן געליבט? ניין, דאס איז געווען ניט קיין ליבע. נאר איך האב זיך געפילט געשמייכעלט און איך בין געווען שטאלץ וואס אין מיר האט זיך פארליבט א קריסט, וועלכער איז נאך דערצו אן אדעליגער. און דאס האב איך ווידער געלערנט פון מיין פאטער. ער האט זיך געפילט גע־חנפ'טע, ווען די פאליאקן האבן מיט אים געהאנדלט און איך האב זיך געפילט גע־חנפ'ט וואס א פאליאק האט זיך דערקלערט אין ליבע צו מיר, א אידישע מיידעל.

און זייט דאמאלסט ווייס איך, אז עס זיינען דא א סך אידישע מיידלאך, וועלכע גיבן זיך איבער מיט זייערע הערצער און מיט זייער נשמה צו קריסטלאכע יונגעלייט, ניט ווייל זיי ליבן זיי, נאר ווייל זיי באטראכטן עס פאר א כבוד און פאר א יחוס, וואס א קריסט האט זיך אין זיי פארליבט.

אין א פינסטערער נאכט, ווען אין אונזער הויז האבן אלע געשלאפן, האב איך מיינע עלטערן בא'גנב'עט. האב מיטגענומען א גרויסע סומע געלט און א סך צירונג און איך בין אנטלאפן פון דער היים. דאס איז געווען דער פלאן פון בושעווסקי, וועלכער האט מיך געגעבן צו פארשטיין, אז דאס איז מיין נדן, וואס איך האב א רעכט מיטצונעמען.

"ווען דו וואלסט חתונה געהאט מיט א אידן", — פלעגט ער צו מיר טענה'ן, — וואלסטו זיי דאך אפגעקאסט א היבשע סומע. טא פארוואס זאלסטו זיי דאס איבערלאזן, ווען דו ווילסט חתונה האבן מיט דעם מאן, וועלכן דו ליבסט?

און אזוי האב איך מיינע עלטערן שענדלאך בארויבט און האב די גנבה ארויסגעטראגן צום פאליאק, וועלכער האט אויף מיר געווארט אין דרויסן.

— איצט, יא, קאנען מיר גיין חתונה האבן, — האב איך געזאגט צו אים שטיל, — דא האב איך דיר געבראכט נאך מער וויפיל מיין נדן וואלט געווען.

אבער פאן בושעווסקי האט רואיק צוגענומען די גנבה און האט דערקלערט, אז ווען חתונה'ן קאן מען דערווייל קיין רייד ניט זיין, ווייל מיינע עלטערן וועלן זיך דערוויסן און מיך אפקריגן פון אים. דערפאר וועט ער מיך פריער באהאלטן אויף א זיכערן פלאץ ביז דער שטורעם וועט אריבער.

און ער האט מיך אוועקגעפירט אין א קאטוילישן נאנען־קלויסטער.

איך הויב איצט אן צו גלויבן, אז יענע קלויסטערס ווערן געבויט מיט דעם צוועק צו מאכן אומשולדיקע מיידלאך פאר געפאלענע פרויען. דען איך האב דארטן צוגעזען אזויפיל שאנדע, וואס איז אוממעגלאך צו שילדערן. נאנעס נעמען אויף פרעמדע מענער אין מיטן העלן טאג און יעדע מיידל מוז דארטן פארלירן איר אומשולד. און אויך איך בין דארטן געווארן א געפאלענע. דארטן האב איך געבארן א קינד, א אינגעלע, וועמעס פאטער עס איז געווען יאן בושעווסקי.

אונטערדעסן האבן מיינע עלטערן אויסגעפונען וואו איך בין און האבן אויפגעשטורעמט הימל און ערד, אום מיך ארויסצונעמען פון קלויסטער.

צוויי יאר האט געדויערט דער פראצעס. די קאטוילישע קירכע איז מעכטיק. די גלחים האבן גע"טענה'ט, אז איך האב מיט'ן גוטן ווילן זיך גע'שמד'ט און געהער ניט מער צו די אידן, אבער עס איז ניטא ביי מענשן אזא מאכט, וואס מען זאל אים ניט קאנען ברעכן דורך געלט. נאכדעם ווי מיין פאטער האט זיך געלאזט קאסטן א האלבן פארמעגן, האט מען מיך צוריקגעשיקט צו מיינע עלטערן. איך האב מיטגעבראכט אויך דאס קינד, די פרוכט פון מיין ליבע.

אבער ווי האב איך געקאנט פארבלייבן אין הויז פון מיינע עלטערן?

איך בין געלאפן צו יאן בושעווסקי, דעם פאטער פון מיין קינד, ער זאל מיט מיר הייראטן, ווי ער האט מיך פארשפראכן; אבער ער איז ניט געווען אין דער היים און קיינער האט ניט געוואוסט וואו ער געפינט זיך.

מיט א מאנאט שפעטער איז מיין קינד פלוצלונג פארשוואונדן געווארן און עס איז פון אים ניט געבליבן קיין שפור. איך בין ווידער געלאפן צו מיין געוועזענעם געליבטן, וועלכן איך האב איצט געפונען אויף זיין פאסעסיע.

— יאן, — האב איך פאר אים געוויינט, — איך ווייס, אז דו האסט געגנב'עט אונזער קינד, און אפשר האסטו א רעכט, דו ביזט דער פאטער; אבער האב רחמנות, איך קאן מער ניט לעבן ביי מיינע עלטערן. באפריי מיך פון מיין שרעקלאכער לאגע. דו האסט מיך פארשפראכן צו הייראטן.

— מאריע, — האט ער צו מיר געזאגט, — וואס וועט העלפן, ווען איך וועל מיט דיר הייראטן און לעבן צוזאמען, אז דיין פאטער וועט דיר ווידער אוועקרייסן פון מיר, אום מיר זאלן זיין אומגעשטערט אין אונזער ליבע מוזן מיר זיך פארזיכערן קעגן דיינע עלטערן.

— טא וואס זאל איך טאן? — האב איך געפרעגט פארצווייפלט.

— איך וועל דיר שוין לערנען וואס צו טאן, — האט ער געזאגט מיט א שמייכעל, — דו פאלג נאר וואס איך וועל דיר הייסן, וועלן מיר אי לעבן צוזאמען און זיין רייך.

מיט דריי טעג שפעטער איז מיין פאטער ארעסטירט געווארן אויף דער קלאגע פון מארד.

און איך, די אייגענע טאכטער, בין געווען די קלעגערן!

איך האב געשווארן אין געריכט, אז איך האב מיט מיינע אייגענע אויגן געזען, דאס מיין פאטער האט דערמארדעט מיין קינד, ווייל עס איז געבארן געווארן א קריסט.

— מיין גאט, ווי שרעקלאך! — האט רחל אויסגערופן, אויפשפרונגענדיק פון איר ארט, — און אייגענע טאכטער מיט א פאלשן בלוט בלבול קעגן איר פאטער?!

— יא, דאס האב איך געטאן, — האט די פארשלייערטע פרוי געענטפערט, — איך האב דערציילט פון א מארד וואס האט קיינמאל ניט פאסירט; איך האב באשולדיקט מיין פאטער אין א פארברעכן, וואס ער איז קיינמאל ניט באגאנגען; דאס איז געווען דער טייוולשער פלאן פון יאן בושעווסקי, וועלכער האט געוואלט פארניכטען מיין פאטער, אום אריינצוקריגן זיין פארמעגן, וואס וועט אנקומען צו מיר. און איך האב עס געוואוסט און איך האב דאך געבראכט דעם אומגליק אויף מיינע אייגענע עלטערן!

— אבער איר זייט נאך יונג פריילין פרידלענדער, איר ווייסט ניט צו וואס ליבע און פארצווייפלונג קאנען א פרוי טרייבן.

— און וואס איז די ענדע פון דער טראגעדיע? — האט רחל געפרעגט און האט זיך א רוק געטאן מיט איר שטול, אזוי ווי זי וואלט געפילט א באהאלטעשרעק פאר דער דאזיקער פרוי.

— מיין מוטער איז געשטארבן פון הארצווייטאג נאך איידער דער פראצעס האט זיך געענדיקט. און מיט א יאר שפעטער איז מיין פאטער געשטארבן אין סיביר, וואוהין ער איז פארשיקט געווארן אויף זיין גאנצן לעבן.

— און איר האט חתונה געהאט מיט יאן בושעווסקי? — האט רחל געפרעגט מיט א שניידענדיקער שטימע.

— ניין, — האט מאריע געענטפערט.

— דער לומפ איז געווארן ווילד, ווען ער האט דערפארן אז פון מיין פאטערס פארמעגן איז גארנישט געבליבן, ווייל דער פראצעס האט אלעס פארשלונגען. און ווען איך האב אים ווידער דערמאנט אין זיין פארשפרעכן מיט מיר צו הייראטן, האט ער געענטפערט מיט א בייזן געלעכטער:

— א טאכטער וואס קאן פארשיקן איר אייגענעם פאטער אויף קאטארגע, וועט אויך טאן זעלבע מיט איר מאן ווען עס וועט איר פאסן. אזא פרוי קאן ניט זיין מיין ווייב!

— טא גיב מיר כאטש אוועק דאס קינד, מיין קינד, — האב איך זיך ביי אים געבעטן פארצווייפלט.

— דאס איז א קריסטלאכעס קינד,

— מיין קינד האט ער געענטפערט, איז געבארן פון א פוילישן אדעלמאן, און דו ביזט א זשידאווקע — דו קאנסט דאס קינד ניט קריגן.

עס איז שוין 22 יאר זייט בושעווסקי האט צעבראכן מיין לעבן, און זייט דאמאלסט וואנדער איך ארום ווי קין מיט דעם שרעקלאכן פארברעכן אויף מיין געוויסן. אזוי ווי א שטן גיי איך נאך מיין פארפירער אויף יעדן טריט. איך וויל דערפארן וואו ער האלט מיין קינד, מיין זון, וועלכער איז שוין א יונגערמאן פון 20 יאר, אויב ער לעבט.

— און דאן, — א, מיין ראכע אין בושעווסקי'ן וועט זיין א שרעקלאכע, דער אייגענער זון זאל פארניכטן זיין פאטער, פונקט ווי איך האב געבראכט שאנדע און אומגליק אויף מיינע עלטערן — אן אויג פאר אן אויג, א צאן פאר א צאן!

זי איז שטיל געבליבן. די געשיכטע פון דער אומגליקלאכער פרוי, וואס האט געקלונגען אזוי ווי א שרעקלאכע ווידוי, האט אויף דער שיינער און אומשולדיקער רחל'ען געמאכט אזא שרעקלאכן איינדרוק, דאס זי האט לאנג ניט געקאנט ארויסריידן קיין ווארט און שווייגנדיק זיינען געזעסן די ביידע פרויען אין דער פינסטערניש פון דער נאכט, וואס האט אויף יונגער מיידל געווארפן איצט א באזונדערע אימה.

(פארטזעצונג — קומט)

אין און ארום ביראָ־בידזשאן

(ידיעות צוגעשטעלט פון וויניפעגער איקאר־קאמיטעט)

אידישע איבערוואנדערער קיין בירא־בידזשאן

לויט די פלענער, אנגעמערקטע פאר באזעצן בירא־בידזשאן, וועלן ביז אקטאבער 1930 ארט איינגעארדנט ווערן ביי לאנדווירטשאפט 800 נייע אידישע פאמיליעס, 2 הונדערט פאמיליעס ארבעטער ביי אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען און 250 בעלי מלאכות.

פון די נייע איבערוואנדערער וועלן באזעצט ווערן: 500 פאמיליעס אין דער קאלאניע וואלדהיים (12 קילאמעטער פון דער באן סטאנציע טיכאנקאיא), 150 פאמיליעס אין דער קאלאניע אמורזעט (ניין קילאמעטער פון יעקאטערינא ניקאלסק), 100 פאמיליעס אין בירא־פעלד, 50 פאמיליעס אין דער קאמונע "איקאר" (11 קילאמעטער פון דער באן־סטאנציע וואלאטשאיעווקע) און אויך 200 ארבעטער אין ניקאלאיעווקע, לעבן דער אייזנבאן, צו באדינען די האלץ באארבעטונג פאבריק וואס ווערט דארט געבויט מיט די מאשינען צוגעשיקט פון "איקאר".

וואוינונגען און מכשירים פאר די איינוואוינער

אין משך פון די קומענדיקע זעקס מאנאטן וועלן אויסגעבויט ווערן וואוינונגען פאר די איבערוואנדערער: אין דער קאלאניע וואלדהיים — פאר 250 פאמיליעס; אין אמורזעט — פאר 100 פאמיליעס; אין בירא פעלד — פאר 75 פאמיליעס; אין ניקאלאיעווקע — פאר 200 פאמיליעס — צוזאמען אויף דער סומע פון 785 טויזנט רובל.

אויסער דעם, איז אויף ווירטשאפטלאכע געביידעס אין די קאלאניעס, ווי אויך אויף לעבעדיקן און טויטן אינווענטאר פאר די קאלאניסטן (ניט אריינרעכנדיק טראקטארס), זריעה און א. וו. באשטימט געווארן די סומע פון 550 טויזנט רובל.

אט די אלע סומען ווערן אויסגעגעבן צו די קאלאניסטן אין דער פארם פון לאנגטערמיניקע קרעדיטן.

וויסנשאפטלאך־טעכנישע און געזעלשאפטלאך־קולטורעלע אינסטיטוציעס

איין מיליאן מיט 418 טויזנט רובל איז אסיגנירט געווארן פון דער סאוועט מלוכה פאר דורכפירן פאלגנדע ארבעט: פארשיידענע אויספארשונגען, הידראטעכנישע און מעליאראטיווע ארבעטן (ווי אויסטריקענען זומפן, גראבן ברונימער און אנדערע), אויפבויען א צענטראלן מאשין־ווארשטאט אין טיכאנקוויא, אויסקארטשעווען 1,300 העקטאר לאנד און אויסאקערן 3,600 העקטאר, באדינען מיט אגראנאמישער הילף, בויען וועגן, שפיטאלן, אמבולאטאריעס, שולעס און קולטורעלע אנשטאלטן. אט די אלע ארבעטן ווערן דורכגעפירט אויפ'ן חשבון פון דער רעגירונג.

חוץ דעם ווערט פון דער רעגירונג אנגעפירט די ארבעט פאר אויפשטעלן א גרויסע מלוכה־פארם, וועלכע וועט זיך געפינען אין ראיאן פון יעקאטערינא ניקאלסק. עס ווערט אויך געפלאנט צו אויסבויען אין בירא־בידזשאן א קאמונאלע הויז פאר 250 פאמיליעס, וועלכע וועלן קאנען פירן א קאלעקטיוון שטייגער פון לעבן. א פראיעקט פאר אזא מין הויז איז צוגעשטעלט געווארן צו דעם "געזערד" פון דעם אינזשינער בירטענבערג, איינער פון די אנגעזעענע סאוועטישע אינזשינערן. די פארשטייערשאפט פון "געזערד" אין בירא־בידזשאן איז אינסטרואירט געווארן צו אונטערזוכן די מעגלאכקייטן פאר דער בויאונג פון אזא מין הויז שוין אין משך פון היינטיקן יאר.

א קאמיסיע פון ערד־קאמיסאריאט קיין בירא־בידזשאן

א ספעציעלע קאמיסיע פון ערד־קאמיסאריאט ווערט געשיקט קיין בירא־בידזשאן כדי איינצושטעלן די ארבעט און אנפירן מיט דער אידישער איבערוואנדערונג. דאס איז אין אנקלאנג מיט'ן באשלוס צו שאפן א צענטראלע פארוואלטונג פון דעם אויפבוי פון בירא־בידזשאן. דער פארשטייער פון דעם "געזערד" אין דער קאמיסיע וועט זיין סודארסקי.

צווייטער "געזערד" צוזאמענפאר 25טן יוני

דער צווייטער אלפארבאנדישער צוזאמענפאר פון "געזערד" וועט זיך עפענען אין מאסקווע דעם 25טן יוני, 1930. א האסטיקע צוגרייטונג צו דעם צוזאמענפאר גייט אן, ווי אין דער צענטראלער פארוואלטונג ווי אויך אויף די ערטער. דער צוזאמענפאר פארשפרעכט צו זיין פון גרויסער באדייטונג און באזונדער וויכטיקייט.

דער גאנג פונ'ם 200 טויזנט דאלאר קאמפיין פונם איקאר

דעם קאמפיין וואס דער "איקאר" פירט אן איבערן גאנצן לאנד פאר שאפן 200 טויזנט דאלאר פאר בירא־בידזשאן איז איצט אין פולן שוואונג. באדייטנדע סומען זיינען שוין אריינגעקומען און קומען אריין פון פארשיידענע שטעט. איינציקע שטעט האלטן שוין אזוי ווייט, ווי ביים פארענדיקן די פולע 100 פראצענט פון זייער קוואטא. פאר אזעלכע שטעט וועט די קוואטא געהעכערט ווערן. אנדערע שטעט, וועלכע האבן נאך ביז איצט ניט אנגעפירט קיין איקאר־טעטיקייט, ווערן איצט אריינגעצויגן אין דער ארבעט פארן קאמפיין און שאפן ביי זיך פערמאנענטע איקאר־קאמיטעטן.

דער נאציאנאלער אפיס פון "איקאר" האט אויפמערקזאם געמאכט די ארטיקע אפטיילונגען, אז זיי זאלן זיך צואיילן מיט דער ארבעט פאר'ן קאמפיין, ווייל דער ארבעט סעזאן אין בירא־בידזשאן האט זיך שוין אנגעהויבן און די טראקטארס און מאשינען פונ'ם איקאר זיינען נויטיק וואס שנעלער.

וויניפעגער איקאר טעטיקייט

די ארבעטן פון וויניפעגער איקאר קאמיטעט איז געווענדעט צו דערגרייכן דעם גרעסטן דערפאלג אין אויספירן די קוואטא פון זעקס טויזנט דאלאר פארן איקאר קאמפיין. ביז איצט איז אויף דעם חשבון אפגעשיקט געווארן אין נאציאנאלן אפיס 1,950 דאלאר. נאך א געוויסע סומע וועט אפגעשיקט ווערן אין די נאענטסטע טעג. דער איקאר קאמיטעט פירט איצט אן א רייע אונטערנעמונגען, וועלכע וועלן נאך אריינטראגן באדייטנדע סומען.

ס'איז כדאי צו באמערקן, אז אויסער דער ארגאניזאציע "בני אברהם" זיינען קיין אנדערע ארגאניזאציעס דערביי נאך ניט אנגערירט געווארן. ס'איז אבער דא א צאל ארגאניזאציעס, וועלכע האבן פארשפראכן און זיינען גרייט בייצושטייערן פאר דעם קאמפיין. אט די אלע אזעלכע ארגאניזאציעס ווערן גערופן פונ'ם "איקאר" אויף א קאנפערענץ אויפ'ן פערטן מאי, וואו ס'וועלן באשטימט ווערן פלענער ווי אזוי די ארגאניזאציעס זאלן אנגיין מיט דער ארבעט, כדי מיטהעלפן דעם איקאר קאמפיין.

ס'איז צו האפן, אז מיט דער הילף פון אלע פריינטלאכע ארגאניזאציעס וועט וויניפעג זיין נאענט פון אויספילן די קוואטא פארן איקאר קאמפיין און וועט אזוי ארום זיין בארעכטיקט צו באקומען א פרייע רייזע קיין בירא־בידזשאן.

—(::)—

פראנקרייך גרייט זיך צו בויען נייעם ים־משחית

שיקאגא, אפריל 24. — דא ווערט באקאנט אז דער פראנצויזישער פלאט האט ערשט אנגעצייכנט פלענער צו בויען א 23 טויזנט טאן, שווער באוואפנטע קריגס־שיף, מיט אכט 12־אינטשיקע הארמאטן, מיט פלאץ צו פירן פיר ים־עראפלאנען. דאס וועט זיין א העכסט מאדערנער פליגער ים־משחית.

עס ווערט פארשטאנען אז די דאזיקע שיף וועט געבויט ווערן אזוי שנעל ווי די דייטשע און איטאליענישע רעגירונגען וועלן צוטרעטן צו בויען זייערע געפלאנטע קריגס־שיפן.

באשטימט צום אמט פון סטימשיפ דזשענעראל פאסאזשירן אגענט

ו. סי. קייסי

מר. וויליאם בייארד, פאסאזשירן טראפיק מענעדזשער, קענעדיען פאסיפיק סטימשיפס, מאנטרעאל, האט היינט אנאנסירט די באשטימונג פון ו. סי. קייסי צו דעם אמט פון סטימשיפ דזשענעראל פאסאזשירן אגענט, וויניפעג, מיט דעם אויפזיכט איבער די פראווינצן פון מאניטאבא, סאסקאטשעוואן און אלבערטא אויך איבער דעם מערב טייל פון אנטעריא און דעם מזרח טייל פון בריטיש קאלאמביא.

מר. קייסי, וועלכער איז געווען דזשענעראל אגענט פון די קענעדיען פאסיפיק סטימשיפס, וויניפעג, פאר א צאל יארן, איז אריינגעטראטן אין דער באדינונג פון דער קאמפאני אין 1902 ווי א טיקעט קלארק אין דעם הויפטאפיס און ער איז נאכדעם טראנספערירט געווארן אין סט. דזשאן, נ. ב., אלס א טראוולינג פאסאזשירן אגענט אין 1903, און אין 1910 איז ער טראנספערירט געווארן קיין מאנטרעאל אלס הויפט קלארק אין הויפט אפיס פון דעם סטימשיפ דעפארטמענט פון דער קענעדיען פאסיפיק. אין יאר 1913 איז מר. קייסי געקומען קיין וויניפעג אלס דזשענעראל אגענט. זינט יענער צייט האט מר. קייסי פאר זיך דערווארבן דא א סך פריינט צווישן דער אלגעמיינער באפעלקערונג, ווי אויך צווישן דער אידישער באפעלקערונג וואו ער איז גוט באקאנט און זייער פאפולער.

א דאנק דער רעארגאניזירונג און באדייטנדער פארבעסערונג פון ביידע

קינדערגארטנס
און
טאג שול
פון
תלמוד־תורה

איז דערמעגלאכט געווארן אריינצונעמען נאך א קליינע צאל קינדער.

רעגיסטראציע

פאר קינדער אין די
קינדער־גארטנס
און
פאר אלע קלאסן
פון
תלמוד־תורה

וועט זיך אנפאנגען
זונטאג דעם 27טן אפריל

און וועט אנהאלטן ביז זונטאג דעם 4טן מאי, אין אפיס פון דער גרויסער תלמוד תורה

פערטע יערלאכע פייערונג פון מ. כ. קליניק

מיטוואך, דעם 23טן אפריל, איז געווארן פיר יאר זינט אין וויניפעג איז געגרינדעט געווארן די מאונט כרמל קליניק. דעם פראגרעס וואס די דאזיקע אינסטיטוציע האט געמאכט זינט איר גרינדונג אין א הויז אויף פריטשארד עוועניו צו א מאנומענטאלער געביידע וואס קאסט איבער צוואנציק טויזנט דאלאר, אויסגעשטאטעט מיט די סאמע מאדערנע אפאראטן אין געבויד, ווארפט א ליכט ניט אין א קליינער מאס, אויף דער אויפריכטיקייט און איבערגעגעבנהייט פון די דירעקטארן, און אויף דער לאיאליטעט פאר א ווערטפולן צוועק פון דער באפעלקערונג, וועלכע טוט ביישטייערן ברייטהארציק.

אריינקומענדיק אין דער געביידע פון דער מאונט כרמל קליניק, ווערט מען באאיינפלוסט פון דער שטילער, רואיקער אטמאספערע אין דעם פלאץ. א טייל מענשן ווארטן זיצנדיק אויף די ביינקלאך. א נוירס דערשיינט פון איין טיר און פארשווינדט אין דער צווייטער. א בעמיסטן ארבעט שטיל אין דער דיספענסערי, און א דאקטאר איילט זיך אויף די שטיגן, — קאן אימיצער זיין געגויגט צו וואונדערן זיך פארוואס א באארד פון דירעקטארן פון זיבעציק מיטגלידער פירן אזא שטילן, רואיקן פלאץ און פארוואס אזויפיל "קענוועסן" פאר געלט?

אבער מען דארף ניט גיין ווייט זוכן די פאקטן אום דאס צו פארשטיין. חוץ דער אלגעמיינער רוטינער ארבעט וואס איז פארבונדן מיט'ן כבוד צו זיין א מיטגליד פון דער "באארד" וואלט עס פארנומען גאנצע ביכער אויסצורעכענען די דעטאלן פון זייערע אנגעשטרענגטע ארבעטן, וואס אן דעם וואלט די מאונט כרמל קליניק געווען בלויז א שיינער חלום פון דער ווירקלאכקייט מיט וועלכער יעדער איד קאן איצט באמת שטאלצירן.

כדי נאכצוקומען די צאלונגען אויף דעם מארטגעדזש, די צאלונגען אויף אלע איינריכטונגען און די אלגעמיינע נויטיקע אויסגאבן פון דער קליניק פאדערט זיך די פארזיכטיקע אויפמערקזאמקייט פון די דירעקטארן אויף וועמען עס ליגט די פאראנטווארטלאכקייט צו שאפן דאס געלט. דער איצטיקער מיטגלידערשאפט קאמפיין ביז היינטיקן טאג, האט אריינגעבראכט אין מזומן און אין פארשפרעכונגען, ארום $9000 און אין אזא קורצער צייט מיט

טען פאר אזא דערגרייכונג.

די לײדיס אקזילערי, די יאנג לײדיס אקזילערי, און די "גוירלס" אקזילערי פון דער מ. כ. קליניק, שפילן א גרויסע ראל אין דער ארבעט פון דער אינסטיטוציע. די דאזיקע ארמייען טוען אויך זייער א סך פאר דער קליניק.

די לײדיס אקזילערי מאכט איצט פלענער פאר א גרענד באזאר אין הויף פון דער קליניק וואס וועט פארקומען אין מאי מאנאט. זיי האבן זיך פארפליכטעט צו באצאלן דעם באלאנס וואס די קליניק איז שולדיק אויף דער עקסרעי מאשין.

די לײדיס אקזילערי, פון מאונט כרמל קליניק האפט, אז זי וועט פאטראניזירט ווערן אין איר איצטיקער אונטערנעמונג לטובת דער וויכטיקער אינסטיטוציע.

באריכטן פון אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד איבערגעטריבן

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ניו־יארק, אפר. 23 (איטא). — די באריכטן וועגן דעם וואקסנדיקן אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד זיינען שטארק איבערגעטריבן, — האט דא דערקלערט דר. לעא בעק, פרעזידענט פונ'ם דייטשן ראבינישן סעמינאר, וועלכער איז אנגעקומען אהער, אין אן אינטערוויו מיט דער "איטא".

דר. בעק איז א ניט־ציוניסטישער מיטגליד פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור.

—(:.:)—

צען געטויט אין אוטאמאביל קאטאסטראפע אין רוסלאנד

ראסטאוו אויפ'ן דאן, רוסלאנד, אפריל 23. — א פראכט צוג איז דא נעכטן אריינגעפארן אין א אטאבוס אויף א קרייצוועג און האט דער'הרג'עט צען פאסאזשירן אריינרעכענענדיק דעם שאופער, אנדערע צען זיינען פארוואונדעט געווארן. דער אטאבוס האט געפירט פערציק פאסא־

צוריקגעצויגן זיך נאך 25 יאר ארבעט אין געזונטהייט דעפארטמענט

(אינספעקטאר ס. דזש. סקעווינג)

אינספעקטאר ס. דזש. סקעווינג, איינער פון די פאפולערסטע און בעסט באוואוסטע מיטגלידער פון דעם וויניפעגער געזונטהייט דעפארטמענט, האט מיטוואך, דעם 23טן אפריל זיך צוריקגעצויגן פון זיין אמט און ער וועט איצט באקומען א יערלאכע פענסיע נאכדעם ווי ער האט אפגעדינט 25 יאר אין דעם דעפארטמענט.

מר. סקעווינג איז געקומען קיין וויניפעג פון אייסלאנד אין 1887. ער איז דאמאלסט געווען א יונגערמאן פון א יאר 21. די גרעסטע טייל ארבעט האט ער אנגעפירט אין דער נארט ענד, וואו ער איז

געווען זייער דערפאלגרייך וואס וואלט זיך אן אנדערן אפשר ניט איינגעגעבן.

מר. סקעווינג באזיצט אין זיך א סך הומאר, טאקט און קלארן באגריף און ער האט שטענדיק אנגעפירט זיין ארבעט אויפ'ן שענסטן אופן אויסמיידנדיק אומאנגענעמלאכקייטן צווישן דער באפעלקערונג. צווישן זיינע קאלעגן אינספעקטארן איז ער געווען זייער פאפולער. ער קוקט שטענדיק אויף דער ליכטיקער זייט פונ'ם לעבן און ער באמיט זיך צו זען שטענדיק דאס דערפרייענדע אינ'ם לעבן, אין אלע פאסירונגען און אומשטענדן. ער איז געווען שטענדיק דער פילאזאף פונ'ם געזונטהייט דעפארטמענט פאר א סך יארן.

אינספעקטאר סקעווינג גלויבט, אז אויב אין וויניפעג איז גוט גענוג צו פארדינען פאר זיך א פענסיע איז עס גוט גענוג צו אויסגעבן דא אין שטאט, און דערפאר האט ער באשלאסן צו פארבלייבן וואוינען אין וויניפעג אדער ארום וויניפעג. אבער פריער פון אלץ האט ער באשלאסן צו פארווירקלאכן זיין לאנג יאריקן חלום און מאכן א רייזע צום פאסיפישן ים און זען אויך די "ראקי מאונטענס."

— יא, האט ער געזאגט, איך וויל זען נאך איינמאל עפעס, וואס זאל מיר דערמאנען אויף די שיינע פאנאראמעס אויף דעם ים פון דעם לאנד וואו איך בין געבארן געווארן."

אין דער אנוועזנהייט פון אלע זיינע קאלעגן האט דאקטאר דאגלאס אין נאמען פון דעם גאנצן סטאף אים פרעזענטירט מיט א שיינעם "קלאב בעג" און ער האט געקראגן די בעסטע וואונשן.

די אידישע באפעלקערונג פון נארט ענד צו וועמען אינספעקטאר סקעווינג איז גוט באקאנט, דריקט אויס צו דעם אלטן מר. סקעווינג די בעסטע וואונשן פאר א

זייט איר 1910 אין געוועזן

(אדער פריער)

אין וויניפעג אדער אין מערב קאנאדע?

זייט איר געוועזן פארבונדן מיט א אידישער געזעלשאפטלאכער אונטערנעמונג, סאסייטי, קלוב, און א. וו., וואס איז דאן געגרינדעט געווארן, — און עקזיסטירט ניט מער?

האט איר א בילד פון מיטגלידער (גרופע) פון וועלכער ניט איז ארגאניזאציע, גענומען פאר ניינצן־צען?

אויב יא, בעטן מיר אייך אונז איבערגעבן די איינצעלהייטן — ווי מאטעריאל פאר דער געשיכטע פון

50 יאר

אידישער ישוב אין מערב קאנאדע

וואס וועט געדרוקט ווערן אין דער 20 יאריקער

יובילייאויסגאבע

— פון —

אידישע ווארט

אין צער און טרויער אויף דעם פריצייטיקן טויט פון

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו רעוו. פינ־סקי, זיינע קינדער און דער גאנ־צער פאמיליע אין זייער טראגי־שען פארלוסט. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

ה. א. פרידמאן

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

צו אייך, ה' א. פינסקי און אייערע קינדער און דער גאנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין אייער טראגישן פארלוסט. וואס האט אייך אזוי אומדערוואַרטעט געטראָפן. גאָט זאָל אייך טרייסטן אין אייער גרויסן אומגליק און איר זאָלט מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָן אָרדער בני ברית

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

פי אלם ובכד, ולשוני לחכי דבק, ואין מלים בשפתי להביע לך רגשי יגוני ולנחמך על שברך הגדול, על אבדן רעיתך אשת נעוריך העדינה והיקרה. אך קח נחמתי רבי פינסקי והתנחם, והמנחם ציון וירושלים ינחם אותך ואת ביתך שנתיתם ושוד ושבר לא תדע עוד.

צערך צערנו ושברך שברנו.

מר ומרת י. באלצאן

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

המנהלים, המורים, ההורים והתלמי־דים כולנו מבכים את האשה החשובה והעדינה מרת פינסקי ע"ה אשת מורנו ומנהיגנו רבי א. פינסקי. אייער טרויער איז אייך אונזער טרויער, גאָט זאָל אייך טרייסטן מיט אייערע קינדער און איר זאָלט מער פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער תלמוד תורה

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיט געבויגענע קעפּ שטייען מיר ביי איר פרישן קבר און מיר דריקן אויס אונזער טיפן־סטען מיטגעפיל צו רעוו. פינ־סקי, זיינע קינדער און דער גאנ־צער פאמיליע צו איר מאן און קינדער און דער גאנצער משפ־חה אין זייער גרויסן אומגליק. מיר ווינשן אייך אלעמען גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

מ. י. ליבערמאן

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

צו דעם מאן, די קינדער און דער גאנ־צער פאמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער טראגישן פארלוסט. מיר ווינשן אייך אלעמען גע־טרייסט צו ווערן און איר זאָלט שוין מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער פרויען

חברה קדישא

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

אונזער טרייסט און מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי און זיינע קינ־דער אויף דעם פריצייטיקן טויט פון זייער פרוי און מוטער וועלכע איז אזוי טראגיש אומגעקומען. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

וויליאם דיימאנד

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר פילן מיט דעם גרויסן צער פון אונזער רעוו. א. פינסקי און זיינע קינדער אין זייער טראגישן פארלוסט פון זייער פרוי און מו־טער וועלכע איז אזוי גרויזאם פון זיי אויסגעריסן געווארן אין אירע מיטעלע יאָרן. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס.

בען לייבאָוויטש

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר טרויערן אויף איר פריציי־טיקן טויט. מיר שיקן אונזער טרייסט און מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי און זיינע פאר'תומ'טע קינדער אין זייער טראגישן פארלוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס.

ראלף שמעלניצקי

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

שברך, מר פינסקי, שבר כל הקהלה העדמונטונית. אסונך אסוננו ויגונך יגונ־נו. חברתנו מביעה לך רגשי צער ודברי נחמה. תתנחם מנהיגנו ונשמת רעיתך העדינה צרורה בצרור החיים.

חברה משניות דעדמאָנטאָן

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי, זיינע קינדער און דער גאנ־צער פאמיליע אין זייער טראגי־שען פארלוסט. מיר ווינשן אייך אלעמען גע־טרייסט צו ווערן און איר זאָלט שוין מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער פרויען

חברה קדישא

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

אין טיפן טרויער דריקן מיר אויס אונזער מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי און זיינע קינדער אויף דעם טראגישן טויט פון זייער פרוי און מוטער. זאָל די צייט הייל־לען אייערע פארוואונדעטע הער־צער און איר זאָלט מער פון קיין צער ניט וויסן.

שראגע ברידער

און פאמיליעס

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיט־געפיל מיט איר מאן, קינדער און דער גאנצער משפחה אין זייער גרויסן אומ־גליק וואָס האָט זיי אזוי אומדערוואַרטעט געטראָפן ווי א דונער פון ליכטיקן הימל. אין דער ארבעט פון דעם ווידעראויפבוי פון אונזער הייליק לאנד זאָלט איר אייער טרייסט געפינען.

עדמאָנטאָן טשאפטער הדסה

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר פילן מיט דעם צער פון איר מאן און פון דער גאנצער פאמיליע דורך דעם טראגישן פארלוסט פון זייער ליבער און טייערער פרוי און מוטער. מיר וועלן זי שמענדיק דערמאָנען און געדיינקען ווי א ליבע, טייערע פרוי. מיר ווינשן אייך אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער קאונסיל

פון אידישע פרויען

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

אין טיפן טרויער שטייער מיר ביי איר פרישן קבר און מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו איר מאן און קינדער אין זייער גרויסן אומגליק. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און מער קיינ־מאָל פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. דזש. ניוהויז

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

אין טיפן טרויער שטייען מיר ביי איר פרישן קבר. מיר טרייסטן רעוו. א. פינסקי, זיינע קינדער אוז דער גאנצער פאמיליע און מיר ווינשן זיי מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. נ. ראָטשטיין

ווינניפעג

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

איך דריק אויס מיין טיפסטן מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי און זיינע קינדער, און דער גאנצער משפחה אין זייער גרויסן אומגליק. איך ווינש אייך אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

מרס. ה. שמעלניצקי

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיט צער און טרויער באדויערן מיר איר טראגישן טויט. מיר ווינ־שען אין מאן און קינדער און דער גאנצער פאמיליע געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

דזש. טאראדאש

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

אין טיפן טרויער דריקן מיר אויס אונזער מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי און זיינע קינדער אויף דעם טראגישן טויט פון זייער ליבער פרוי און מוטער. זאָל די צייט הייל־לען אייערע פארוואונדעטע הער־צער און איר זאָלט מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

דזש. ה. סעמועלס

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

צו איר מאן און קינדער און צו דער גאנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער טראגישן פארלוסט. זאָל די צייט הייל־לען אייערע פארוואונדעטע הער־צער און איר זאָלט מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

דזשאס. שמעלניצקי

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר זיינען שטארק דערשיטערט פון דעם אומדערוואַרטעטן אומגליק וואָס עס האָט אייך געטראָפן ה' א. פינסקי און איי־ער פאמיליע. מיר טיילן מיט אייער גרויסן צער. מיר ווינשן אייך אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער פרויען

פיאָנערן קלוב

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיט געבויגענע קעפּ און אין טיפן טרויער שטייען מיר ביים פרישן קבר פון אונזער טראגיש־אומגעקומענער טרייער מיטגלידערן. מיר וועלן שטענדיק פילן דעם גרויסן פארלוסט. מיר שיקן אונזער הארציקע טרייסט צו איר מאן, קינדער און דער גאנצער פאמיליע און מיר ווינשן זיי, אז זיי זאָלן מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער מוטער פאראיין

פון תלמוד תורה

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

ידידנו היקר ומנהלנו הרוחני ר' א. פינסקי!

מלא צער ויגון הגענו על אסונך הנורא. בהלקח פתאום אשת נעוריך. האלקים ירפא את שברך ושבר ביתך ההרוס ובנחמת ציון תתנחם.

החברה קדישא דעדמאָנטאָן

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיט־געפיל מיט איר מאן, קינדער און דער גאנצער משפחה אין זייער גרויסן אומ־גליק וואָס האָט זיי אזוי אומדערוואַרטעט געטראָפן ווי א דונער פון ליכטיקן הימל. אין דער ארבעט פון דעם ווידעראויפבוי פון אונזער הייליק לאנד זאָלט איר אייער טרייסט געפינען.

עדמאָנטאָן טשאפטער הדסה

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

מיר פילן מיט דעם צער פון איר מאן און פון דער גאנצער פאמיליע דורך דעם טראגישן פארלוסט פון זייער ליבער און טייערער פרוי און מוטער. מיר וועלן זי שמענדיק דערמאָנען און געדיינקען ווי א ליבע, טייערע פרוי. מיר ווינשן אייך אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

עדמאָנטאָנער קאונסיל

פון אידישע פרויען

מרת דבורה לאה פינסקי ע"ה

(עדמאָנטאָן)

הקהלה העברית העדמונטונית מביעה את צערה הגדול על האסון הנורא שקרה לנו במות מרת פינסקי אשת מנהיגנו הרוחני רעוו. א. פינסקי. התנחמו יקירינו והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

עדמאָנטאָנער אידישע

קאָנגרעגיישאָן

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראַכאָן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע
פון הה. ל. ב—ן

(פאָרטזעצונג)

אונטן, אויפ'ן גאַנץ האָט עני געוואָרט אויף אים.

נו, דו האָסט איר איבערגעבעטן ? — האָט זי אים געפרעגט.

ער האָט א צי געטאָן מיט די אַקסלען און פאַרטראַכט געענטפערט :

— א מאַדנע מיידל. אַזוי איינגע־שפּאַרט ! . . .

— זי זויל ניט פאָרן ?

— ניין.

עני האָט דאַן געזאָגט :

— מיר גיבן איר צופיל נאָך. מיר וועלען פאָרן אַן איר. וואוהין וועלן מיר פאָרן ?

איצט האָט זיך אים זייער ניט געגלוסט צו פאָרן. ער האָט דערפילט א שאַרפע ביינקעניש צו זעען רוטי'ן, צו ריידן מיט איר אין פּועל'ן ביי איר, אַז זי זאָל אויף פאָרן. אין דער איינענער צייט האָט ער אָבער זיך ווי געשראָקן, טאַמער רופט ער אַרויס ביי עני'ן א חשד, ווען ער וועט איר זאָגן, אַז אים גלוסט זיך ניט איצט צו פאָרן, און ער האָט געענטפערט :

— וואוהין דו ווילסט.

— אפשר אין לאַנג־ביטש ?

— זאָל זיין אין לאַנג־ביטש — האָט ער געענטפערט מיט א ביינקעניש אינם קול.

דאַן האָט זי א קוק געטאָן אויף אים, געשווינען א ווײַלע און אומצופרידן אַרויס־גערעדט :

— שוין ווידער ?

— וואָס ?

— דו ביינקסט שוין ווידער ? . . . .

ווידער אומעטיק ? . . . וואָס איז מיט דיר, דזשאָו ? . . .

ער איז צעמישט געוואָרן, אַזוי ווי א גנב, וואָס מען כאַפּט אים פאַר א האַנט, האָט זיך אָבער גלייך באַהערשט און געצוואונגען א שמייכל געטאָן :

— איך בין ניט אומעטיק, דיר ווייזט זיך דאָך אויס — האָט ער געענטפערט כלומרשט מיט א שמייכל.

— מיר ווייזט זיך נאַרנישע אויס — האָט זי געזאָגט, — איך קאָן דיר, דזשאָו . . .

— דו קאָנסט מיך ? אפשר . . .

— יאָ, דזשאָו, איך קאָן דיך — האָט זי ווידער געזאָגט מיט זיכערקייט אינם קול.

ער האָט אויפגערעגט א שמייכל געטאָן :

— אויב דו קאָנסט מיך, דאַן ביזטו א סך קלינער פון מיר. איך קאָן זיך באַלד פערציק יאָר און איך קאָן זיך ניט און דו . . . . אין אַזא קורצער צייט און דו קאָנסט מיך . . . אויב אַזוי, דערקלער מיר, וואָס פאַר א מענש בין איך ?

— דו ביזט א נאַרישער טרוימער — האָט זי געענטפערט.

— דאָס בין איך — האָט ער אונטער־געכאַפּט — א נאַרישער טרוימער . . . אמת ! . . .

— ניט צופרידן מיט דיין שיקזאַל — האָט זי געריבן ווייטער.

— אויף אמת — האָט ער ווידער אונ־טערגעכאַפּט.

— דו ביזט רייך און דו ביזט אומ־צופרידן. דו ליבסט אין דו ביזט אומצו־פרידן. ד ביזט געליבט און דו ביזט אומ־צופרידן. דו ווילסט עפּעס און דו ווייסט אַליין ניט וואָס.

— דו מיינסט אַזוי ? — האָט ער אַרויסגעמורמלט.

— איך בין זיכער, אַז דו ווייסט ניט וואָס דו ווילסט — האָט זי געענטפערט.

ער האָט מיט ביינקעניש א קוק געטאָן פאַר זיך און שטיל אַרויסגערעדט :

— אפשר . . .

— איך האָף אָבער — האָט זי גערעדט ווייטער — אַז שפּעטער וועסטו זיך עני־דערן . . .

— שפּעטער ? — האָט ער אַרויסגע־רעדט פאַרטראַכט, אַוועקגעדרייט דעם קאָפּ פון איר און גענומען גערוועז פייפן.

זיין פייפן האָט איר נערוועז געמאַכט. זי האָט אים געוואָלט בעטן, אַז ער זאָל ניט פייפן, נאָר עפּעס האָט איר צוריק־געהאַלטן אַז זי זאָל אים עס ניט זאָגן. אַנ־שטאָט דעם איז זי מיט אַמאָל אויפגע־שטאַנען פון איר שטול, זי איז צוגעגאַנ־גען צו אים און זיין אָרעם א צי געטאָן צו זיך.

— דזשאָו — האָט זי אַרויסגעפלי־סטערט.

ער האָט איר אָנגעקוקט פאַרטראַכט.

— וואָס ?

— איך ווייל דיר עפּעס זאָגן — האָט זי ווייטער געפליסטערט און פון אירע גרויע אויגן האָט א סוד אַרויסגעקוקט.

— זאָג.

— ניט דאָ. קום אַריין אין הויז.

ער איז מיט איר אַריינגעגאַנגען אין קאָרידאָר. דאַן האָט זי אים אַרומגעכאַפּט מיט ביידע אָרעמס אַרום זיין האַלז, האָט זיך פעסט צוגעדריקט צו אים און אים א קוש געטאָן.

— אַט דאָס האָב איך דיר געוואָלט זאָ־גען ! — האָט זי הייס אַרויסגעפליסט־טערט.

און ווען ער האָט געקוקט אויף איר מיט א צעטומלטן שמייכל, האָט זי דאַן גע־זאָגט :

— א שמייכל, דזשאָו, א שמייכל גע־טאָן.

— פריילאַכער, דזשאָו, ווייז, אַז דו ליבסט מיך. ווייז, אַז דו ביזט גליקלאַך מיט מיר — האָט זי געפליסטערט שיר מיט טרערן אין די אויגן.

האָט ער א כוח זיך אָנגעטאָן און גע־שמייכלט פריילאַכער.

— אַט אַזוי. און איצט א קוש . . . . א גוטן.

ער האָט איר א קוש געטאָן, געשמיי־כעלט, און אין זיין נשמה האָבן זיך אַזוי ווי קעין אַרומגעריסן.

— און איצט — האָט זי דאַן גע־זאָגט — גיי איך זיך אָנטן, און מיר פאָרן.

און זי איז אויף די טרעפּ אַרויפגעלאַ־פען.

ראַבינס האָט מיט ביינקעניש א טראַכט געטאָן :

"וואוהין אַנטלויף איך פון זיך אַליין!"

ער איז צוריק אויפ'ן גאַנץ אַרויס, האָט גענומען א צייטונג און ער האָט פּרובירט צו לייענען.

פּלוצלונג איז רוטי אויפ'ן גאַנץ אַרויס. זי האָט אים גלייך דערזען און זי האָט ברוגז פאַרצויגן אירע ברעמען. דערנאָך האָט זי אים אַרויסגעשטעלט א צונג.

ער איז געזעסן צו איר מיט'ן רוקן און ער האָט עס ניט באַמערקט. אויף א שטול ניט ווייט פון איר איז געלעגן א העפט פון אַן ענגליש זשורנאַל. האָט זי שטיל, גנב'ענדיק זיך, ווי א קאַץ אויף די שפּיץ פינגער, זיך צוגערוקט צום שטול גענומען דעם העפט. און אים א וואָרף געטאָן אויף ראַבינס'ן און אים געטראָפן אין אָקסל.

ער האָט זיך א צאַפּל געטאָן זיך אומ־געקוקט. און ווען ער האָט רוטי'ן דער־זען, האָט זיך א ליכטיקע פרייד גלייך אויף זיין פּנים צעגאָסן. ער איז אויפ־געשפּרונגען.

זי האָט שטיפרייש געלאַכט צו אים.

ער איז צוגעגאַנגען צו איר.

— די ביזט שוין מער ניט ברוגז, טייר וועל דו ?

— וועסטו ווייטער זיין א "בער באַי? האָט זי געזאָגט.

— וואָס האָב איך אַזוינס געטאָן, רו־טי ?

זי האָט געענטפערט :

— דו האָסט מיך איבערגעלאָזט אַליין און מיר איז געווען אומעטיק אַן דיר . . .

ער האָט אויסגעלאַצט אויף איר די אויגן.

— וואָס ? דיר איז אומעטיק אַן מיר ? מיר ? וואָס מיינסטו, רוטי ?

— איך מיין . . . ווען דו פאַרסט ער־געץ, זאָלסטו מיך אויך מיטנעמען — האָט זי געענטפערט אין א קאַפּריזנעם טאָן — מיר איז אומעטיק אַן דיר, און דאָס אַל !

ער האָט איר ווידער אָנגעקוקט און גע־שווינגען.

— וואָס מיינט זי ? — האָט ער גע־טראַכט מיט א קלאַפּענדיק האַרץ, און זיך דערנאָך געענטפערט : "ווייס איך, א נאַכ־געבעדיק קינד . . . פלאַפלט אומשולדיג־קערהייד !" . . .

דאַן האָט ער געזאָגט :

— גוט רוטי, אַן דיר וועלן מיר קייני־מאָל ניט פאָרן. גיי טו זיך אַן. מיר וועלן איצט פאָרן אין לאַנג ביטש.

— אין לאַנג ביטש ? פיין ! — האָט זי א געשריי געטאָן פריילאַך, און באַלד האָט זיך דערהערט איר הילכעדיק גע־לעכטער פון די טרעפּ. איבער וועלכע זי איז געלאָפן.

און דאָס דאָזיקע געזאַנג האָט איצט אַזוי פריילאַך אָפּגעהילכט אין ראַבינס'עם נשמה און אַלע סטרונעס דאָרט געמאַכט ציטערן.

ער איז אַריין אין הויז און האָט דורכן טעלעפאָן באַשטעלט א מאַשין.

און שפּעטער א ווײַלע, ווען די מאַשין איז שוין פאַר'ן הויז געשטאַנען און ראַ־בינס האָט אויפ'ן גאַנץ געוואַרט אויף זיינע דאַמען, איז רוטי אַרויסגעקומען אין א ראַזעווער קלייד מיט א שטרויענער הוט. דורך די דורכזיכטיקע אַרבל מיט די ווייסע שפּיצן ביי די ברענעס האָבן אירע צאַרטע אָרעמס אויף ראָז אַרויסגעלויכטן. אַסתר און שאַסקע זיינען אַרויסגעקומען נאָך איר.

רוטי האָט זיך א קער געטאָן מיט א שטיפערייש און ליכטיקן שמייכל און פּלוצלונג האָט זי זיך א וואָרף געטאָן צו איר באַמען און איר שטורמיש א קוש גע־טאָן און פון איר מאַמע'ן צו שאַסקע'ן.

— גוד באַי ! גוד באַי !

ביידע פרויען האָבן מיט ליבע גע־שמייכלט, קוקנדיק אויף איר.

דאַן האָט רוטי אַרויסגעלויפן איר וואַרימען אָרעם ראַבינס'ן אויפ'ן אָקסל, שטיפרייש אַריינגעקוקט אים אין די אויי־גען און אַרויסגערעדט :

— דו בעד באַי !

און באַלד ווען עני איז דערשינען, האָט רוטי אינסטינקטיוו אַוועקגעכאַפּט איר האַנט פון ראַבינס'עם אָקסל און איז אַוועק געלאָפן צו דער מאַשין.

אין א ווײַלע אַרום איז ראַבינס געזעסן אין אַוטאָמאָביל צווישן עני'ן און רוטי'ן און זיינע אויגן האָבן פאַר'חלומ'טע פרייד אויסגעדריקט אים אין רוטי'ן.

אַסתר און שאַסקע האָבן באַגלייט דעם אַוטאָמאָביל מיט די אויגן . . . .

— גוד באַי, קינדער ! — האָבן די ביידע פרויען זיי נאָכגעשריען און גע־פאַכט מיט די הענט.

קאַפּיטל 7

נאָך צוויי וואָכן צייט זיינען אַוועק, און דער געפיל צו רוטי'ן ביי ראַבינס'ן האָט זיך אַלץ מער און מער צעפלאַקערט און צוזאַמען מיט דעם די דערוואַכונג פון זיין נאַנצן "איך" . . . אַלע סטרונעס אין זיין נשמה האָבן אים געהילכט מיט אַזא נייער — עס קאָן זיין, נאָר דערפאַר, ווייל ער האָט טונקל געפילט, אַז דאָס איז זיין לעצטער פייער . . .

איז רוטי לעבן אים געווען, האָט ער זיך געפילט יונג, פרישׂ, לעבעדיק, גע־לאַכט פריילאַך און גערעדט אַזוי נייסט־רייך און זיך באַוועגט, א צענדליק יאָר פון זיך אַראָפּגעוואָרפן . . .

איז זי ניט געווען לעבן אים, האָט ער ניט געוואוסט ווי אַהינצוטאָן זיך. די צייט האָט זיך דאַן געשלעפּט אַזוי ווי פון פּעך און ער האָט זיך געפילט אַזוי ווי א געפאַנגענער אין זיין פאַרשטיקטן קעמע־ריל אין פריילינגס־צייט, וועלכער וואַרט אויף דעם מאַמענט, ווען דער וועכטער וועט די טיר פון קעמערל אויפשליסן און וועט אים אַרויסלאָזן אויף דער פרייער לופט, כדי ער זאָל קאָנען איינאַטעמען דעם גרינעם הויך פונ'ם פרילינג און די ליכטיקע וואַרמקייט פון דער פרילינגס זון . . .

בפרט נאָך איז אים איצט שווער גע־ווען, ווייל ער האָט אָנגעהויבן צו באַ־מערקן, אַז די קלוגע אַסתר האָט צו אָפּט געגומען נאָכקוקן אים און רוטי'ן, און אינסטינקטיוו האָט ער געפילט, אַז א פאַרדראַכט וועקט זיך אין איר האַרצן. דער־פאַר האָט ער געמוזט אַכטונג געבן אויף זיין יעדן וואָרט, יעדן בליק, אויף זיין גאַנצער באַעמונג מיט רוטי'ן און מיט עני'ן אַליין . . .

האָט ער איבערטריבן געשמייכלט צו עני'ן, איבערטריבן ליבע איר אַרויסגעוו־זען און דערביי שטרעקלאַך געלייגן פון זיין פאַלשער לאַגע און האָט ער אַמאָל אין איר פּנים באַמערקט יענעם אויסדרוק, וואָס האָט איר עלאַף געמאַכט צו רר־טי'ן. האָט ער זיך דאַן אינגאַנצן א צאַ־פּעל געטאָן, איז צוגעפלויגן צו איר, אין זיין הארצן האָט געווּנען דער קוואַל פון וואַרמקייט, גליק און באַרויִשנדיקע פרייד, וואָס האָט אינגאַנצן געהערט צו רוטי'ן...

עני איז דאַן גליקלאַך געווען, און ווען זי האָט פריער אַמאָל געפילט אַן אינ־סטינקטיווע אומרואיקייט, ניט וויסנדיק באַשטימט פאַרוואָס, האָט אַזא פּלוצלונ־דיקער אויסבראָך פון זיין ליבע אויף א לאַנגער צייט זי פאַר'שיכור'ט . . .

(פאָרטזעצונג קומט)

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
NUMBER 4087 THE PROPRIETARY

פאַר איבער א דריטל יאָרהונדערט זיינען דאָדס קידני פּילס אַנערקענט געוואָרן ווי א רפואה פאַר רוקן־בעשע־ניש, רומאַטיזם, פּינכער טראַכלס און אַלע אַנדערע קראַנקהייטן פאַראורזאַכט פון פעלערהאַפטע נירן. צו באַקומען ביי אַלע דילערס פאַר 50 ס. א באַקס, אָדער 6 באַקסעס פאַר $2.50, אָדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פּרייז, פון
THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

עלטערן זיינען צופרידן ווען דאָס קינד שלאָפט גוט

אַט איז א מיטל צו לאַשטשען ווייַנענ־דיקע, אויפוועקנדע בייבים צו איינשלע־פערן שנעל און לייכט. עס איז דער מיטל וואָס דאָקטוירים אינדאָרסירן, און מיליאָ־נען מוטערס האָבן זיך איבערצייגט אַז עס איז זיכער און ניט שעדלאַך. עטלאַכע טראָפּנס פון ריינער גרינצייג, אָנגענעם באַ'טעמטע פלעטשערס קאַסטאָריאַ, שלעפערט איין דאָס סאַמע שרעקעדיקע, אומרואיקע בייבי אָדער קינד אין עטלאַכע מינוט! און פאַר בויך־ווייטיק, פאַרשטאָ־פונג, פאַרקילונגען און א. וו., איז קיין מר־טעל ניט אַזוי גוט ווי קאַסטאָריאַ. די טשאַס. ה. פלעטשער אונטערשריפט איז דער צייכן פון ריכטיקער קאַסטאָריאַ. היט זיך פון נאָכגעמאַכטע און זייט באַשיצט.

היימאַן און העסטרין
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
216 — מעקאַינטייר בלאָק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרין וואוינט:
306 סט. דזשאַנס אַוועי., טעל. 53 133

שינבין, מאָראָזניק און ראָבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 21 345—6

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק
Barristers, Solicitors, Etc.
אָפיס: 671 מיין סטריט
טעלעפאָן: 24 591 און 24 666

א. ע. קאַנטאָר
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
אָפיס 111 באַן אַקאַרד בלאָק, 645 מיין סט.
טעלעפאָן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאַן אַוועי., טעל. 51 353

ה. שולמאַן
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
אָפיס: 592 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאָו אָפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאַנגאַן און אַלעקסאַנדער
טעלעפאָן 88 462

מ. אַווערבאַך
באַריסטער, סאָליסיטאָר, נאָטאַרי א.א.וו.
824—8 ראָיאַל בענק בלדג.
טעלעפאָן 86 200
רעז. 435 אַבערדין אַוועניו. טעל 53 354

Doctors' Directory דאָקטוירים
IN ALPHABETICAL ORDER

דר. ס. דוש. בערמאַק, 834 מיין סטריט אָפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK	51 250	53 578
דר. דוש. ברענער, 367 סעלקירק אַוועניו אָפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER	54 107	54 107
דר. נאָרמאַן בוק, 414 באַיד בלדג. אָפיס שטונדן 2—6 און ביי אַפּאַינטמענטס. רעז סוויט 3 עבער אָפּטס. מאָונטעין און אייסינג DR. NORMAN BOOK	55 076	86 115
דר. א. גוטמאַן, 5—304 אַוועניו בלאָק 265 פּאָרטעדזש אַוועניו אָפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אַפּאַינטמענטס DR. A. GUTTMAN	53 422	26 947
דר. ס. דזשאַוויש, 404 באַיד בלדג. שטונדן. 11—12 און 3—6 און ביי אַפּאַינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH	54 429	22 717
דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאַנגאַן) מאָדערנע עקס־רעי מאַשין אָפיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אַפּאַינטמענטס DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (London) M.R.C.S. (England)	59 473	23 272
דר. וו. הערשפילד, 576 מיין סט. קאָר. אַלעקסאַנדער אַוו. אָפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD	28 153	26 600
דר. ב. א. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און סאַלטער (איבער דער באַנק) אָפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR	51 772	52 744
דר. ה. יאַפע, ב.א. ב.ס.סי. ל.מ.סי.סי (דר. דשז. פ. דזשאַרדזש און דר. ה. יאַפע) אָפיס: 739 סעלקירק אַוועניו. שטונדן 2—5.30 און 6.30—8 DR. J. P. GEORGE & DR. H. JAFFE		52 571
דר. א. מאָיס, סט. דזשאַנס בלאָק, פּרינסעסס און מיין אָפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE	52 278	53 720
דר. י. פּערלמאַן, 291 באַראָאָס אַוועניו, קאָר. טשאַרלס אָפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN	53 181	53 181
דר. ס. קאָבריסקי, סוויט 2 קראַמפּ בלאָק (מיין און דאָפּערין אַוועי.) אָפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY	51 968	54 866
דר. מעקס דיידי (עקס רעי) 283 פּאָרטעדזש, קאָר. סטיס (100 מאַראַנטאַ דזשנ. טראַסט בלדג.), לעבן איטאָנס שטונדן: פון 2—6 אַוונס און ביי אַפּאַינטמענטס DR. MAX RADY	49 763	24 480
דר. סעם ראָדין, ראָיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אָפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN	52 614	53 915
דר. א. ל. שובין, אָפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אָפיס: בענק אָף קאָמערס בלדג., מיין און אַלעקסאַנדער רעזידענס: 414 סטעלאַ אַוועי. DR. A. L. SHUBIN	59 473	88 916
אויגן, אויערן, נאָז און האַלז		
דר. י. ה. בעקמאַן, 800 באַיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN	51 848	28 281
דר. ד. מ. דזשענאָף, 2-830 סאַמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF	51 359	24 465

Dentists Directory דענטיסטען
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאָר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.	41 652	51 560
דר. מ. א. ברענמאַן, סוויט 1 סט. דזשאַנס בלאָק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN		53 720
דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באַיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.		86 115
דר. ס. טשוירטשיל, סוויט 1, טריק בלאָק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL		56 056

טיי איז א קליינער עקספּענס
וואָרום ניט טרינקען דעם פיינסטן
"SALADA" TEA
'פריש פון די גערטנער'

ר עדוצירט שטויב
25¢ באַטל פריי צו יעדער הויזקיפּערן

צו יעדער הויזקיפּערן וועלכע איז פאַראינטערעסירט אין איינשפּאַרן האַלב פון איר שטויבונג, וועלן מיר שיקן פריי אין אַן אַפּאַסט־באַצאַלט אונ־זער רעגולאַר 25 סענט פלעשל דזשאַנסאָן'ס וועקס. דער דאָזיקער אַנבאָט איז אָפן פאַר יעדער פרוי אינעראַל.

די לעצטע טעסטס האָבן באַוויזן אַז דזשאַנסאָן'ס וועקס מיידט אויס 50% פון דעם שטויב וואָס זאַמלט זיך אַז אויף געוויינלאַכע פּוירני־טשור פאַלישעס.

מיקראָסקאָפּישער אויסזען פון שטויב אויף פאַרנישער נעפאַלישס מיט דזשאַנ־סאָנס וועקס (רינקס) און אויל פאַרבס (רעכטס). אויף וועקס, זאַמלען זיך אַז מיילן שטויב אויבן, ביזוי האַלב אַזוי פיל וויפיל עס נאַוועט זיך דאָרטן.

שטויב קלעפּט זיך ניט אַן צו דעם. דער שמערירנדיקער אָנגע־וועקסטער צוזעץ איז פולשטענדיק טרוקן און נאַטן ווי באַמעט. קלעפּט זיך קיינמאָל ניט. געוויינלאַכע לופט שטראָכען נעמען אַרונטער דעם גרעסטן טייל שטויב. קערט האָס נאָכדעם אַרונטער! און דאָס איבעריקע איז אַוועק.

מיר זיינען צופרידן צו דעמאָנ־סטרירן עס צו אייער איינענער צו־פרידנהייט, אָן אויסנאַם, שרייבט אַן אייער נאָמען און אַדרעס אויף א שטיקל פּאַפּיר און מעילט עס היינט פאַר א פרייער 25 סענט פלעשל.

S.C. JOHNSON & SON LTD.
Brantford, Canada
Branches: Winnipeg, Vancouver, Toronto, Montreal

האַלט אייער היים קיל דעם זומער, וואַרים נעפּסטן ווינטער, דורך אינסולייטינג

אַ י צ ט מיט **טען/טעסט**, שפּאַרט געלט אויף אייערע באַהייצונג בילס. פרעגט אייער אַרכיטעקט, קאָנטראַק־טאָר אָדער דעם נאַענטסטן פאַר־טרעטער פון **טען/טעסט** אינסו־לייטשן וועגן דעם.

INTERNATIONAL FIBRE BOARD LIMITED
1111 Beaver Hall Hill
Montreal, Que.

TEN/TEST
INSULATING BUILDING BOARD
"SOLD BY ALL GOOD LUMBER DEALERS"
Western Distributors
THE T. R. DUNN LUMBER CO., LTD.
Winnipeg, Man.

גוטע גלעזער
פון $5.00 און העכער
H. RUFUS ISAACS, Optometrist
Eyesight Specialist
אויגן ספּעציאַליסט
Main—Dufferin Winnipeg
Phones: 56 213 Res. 39 633

זאַמלט די
"פּאוקער הענדס"
"POKER HANDS"
געפּאַקט מיט "טורעט" דין געשניטענעם טאַבאַק
TURRET FINE CUT TOBACCO

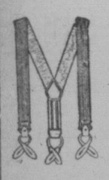

שלייקעס
צוויי קאָמפּליט סעטס פון "פּאַקער הענדס"

פּראַבקע ציער
צוויי קאָמפּליט סעטס פון "פּאַקער הענדס"

טשייניק
צען קאָמפּליט סעטס פון "פּאַקער הענדס"

קאַרטן
איין קאָמפּליט סעט פון "פּאַקער הענדס"

זיי קאָנען אויסגעביטן ווערן אויף ווערטפולע פּרעזענטן
"פּאוקער הענדס"
"POKER HANDS"
ווערן אויך געפּאַקט מיט די פאָלגענדע פּאָפּולערע ברענדס :
MILLBANK CIGARETTES
מילבענק סיגאַרעטס
WINCHESTER CIGARETTES
ווינטשעסטער סיגאַרעטס
REX CIGARETTES
רעקס סיגאַרעטס
OLD CHUM TOBACCO
אַלד טשאַם טאַבאַק
OGDENS CUT PLUG TOBACCO
אָגדענס דין געשניטענער טאַבאַק
DIXIE PLUG SMOKING TOBACCO
דיקסי פּלאָג רויכער־טאַבאַק
BIG BEN CHEWING TOBACCO
ביג בען קייי־טאַבאַק
STONEWALL JACKSON CIGARS
סטאָנוואַל דזשעקסאָן סיגאַרס
(געפּאַקט אין פּעקלאַך פון 5)

שייווינג בראַש
4 קאָמפּליט סעטס פון "פּאַקער הענדס"

וועק זייגער
פינף קאָמפּליט סעטס פון "פּאַקער הענדס"

טאָרטש לייט
פינף קאָמפּליט סעטס פון 'פּאַקער הענדס'

ליאַלקע
אַכט קאָמפּליט סעטס פון "פּאַקער הענדס"

צוליב אייער געזונט
ווען איר דאַרפט מעדיצינען, קומט אַדער שרייבט צו אונז. מיר האָבן א פולשטענדיקן סטאָק פון פרישע דראָגס און מעדיצינישע מיטלען צו מע־סיקע פרייזן. מיר האַלטן אויך א פולשטענדיקן סטאָק פון פּעטענט מעדיצינען און אַלע נויטיקע אַרטיקלען וואָס פאַדערן זיך פאַר קראַנקע. מיר ספּעציאַליזירן אין דאָקטאָרס פּרעסקריפּשאָנס.

שיינעם דראָג סטאָר
842 MAIN STREET PHONE 56 213 קאָרנער דאָפּערין
קאָנטרי אָרדערס פּינקטלאַך אַטענדעט

THE ISRAELITE PRESS — The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 — Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די געשיכטע פון דער אידישער פרייהייט באוועגונג אין ענגלאנד

(ספעצ. פאר ד. א. ו. דורך "איטא")

פון ארטור גרינבערג

(דער ענדגילטיקער זיג פון אידן אין דעם קאמף צו קריגן ציווילע רעכט און פאליטישע גלייכבארעכטיקונג. — באוועגונג האט זיך אנגעהויבן צוריק מיט הונדערט יאר)

היינטיקן אפריל 1930 ווערט פונקט הונדערט יאר זינט עס איז אין ענגלאנד אריינגעבראכט געווארן דער ערשטער ביל צו באזייטיקן אלע געזעצלאכע באגרענצונגען קעגן די דארטיקע אידן. כאטש עס האט נאכדעם גענומען א לאנגע צייט צו באזייטיקן אלע לעגאלע און ציווילע אומגלייכהייטן פון ענגלישן אידנטום, האט זיך דער דאזיקער קאמף פאר דער אידישער עמאנסיפאציע אין ענגלאנד אנגעהויבן דעם 5טן אפריל, 1830, ווען מר. (דערנאך סער) ראבערט גראנט האט פארגעלייגט דעם ביל "צו באזייטיקן די ציווילע רעכטלאזיקייטן פון ענגליש-געבוירענע אונטערטאנען פון דער אידישער רעליגיע."

ביי דער ערשטער פארלעזונג פון דעם דאזיקן ביל האט ער געקראגן א מערהייט פון 18 שטימען, אבער ביי דער צווייטער פארלעזונג איז ער אפגעווארפן געווארן מיט א מאיאריטעט פון 65. דער ביל איז ווידער אריינגעבראכט געווארן דעם 17טן אפריל, 1833, ווען דער בארימטער ענגלישער שריפטשטעלער, מאקאלעי, האט געהאלטן זיין בארימטע רעדע און האט פארטיידיגט די אידישע פאדערונגען פאר גלייכבארעכטיקונג.

אבער ערשט אין יאר 1858 האט דער ערשטער איד, באראן לייאנעל דע ראטשילד געקראגן די דערלויבעניש צו פארנעמען זיין פלאץ אלס דער ערשטער אידישער מיטגליד פון פארלאמענט. און ער האט דערביי ניט געדארפט נעמען די שבועה "אויפ'ן אמת'ן גלויבן פון א קריסט." אכט יאר פאר דער דאזיקער פאסירונג, איז דער איד דוד סאלאמאנס דערווילט געווארן אלס מיטגליד פון פארלאמענט, אבער מען האט אים ניט דערלויבט צו פארנעמען דארט זיין פלאץ.

דער סאמע ערשטער ביל צו עמאנציפירן די אידן פון ענגלאנד איז נאך אריינגעבראכט געווארן אין יאר 1753. יענער ביל האט בלויז געפאדערט צו דערלויבן אידן ווערן בירגער, אבער ער האט ניט באצוועקט צו באזייטיקן אלע באגרענעצונגען קעגן זיי, ווי עס איז געווען דער ציל פון דעם שפעטערדיקן ביל אין יאר 1830.

ווען דער ביל פון 1830 איז דורכגעגאנגען, האט ער פאראורזאכט אזא שטורעם פון קעגנערשאפט, אז ניט נאר איז ער צוריקגערופן געווארן אין דעם זעלבן יאר, נאר די נאכווייענישן פון דעם אנטי-אידישן אויפברויז, וואס ער האט אויפגעהויבן, האבן נאך א לאנגע צייט נאכדעם באווירקט די עפנטלאכע מיינונג. אנטי-אידישע פאראורטיילן אין טעאטערס און אין אנדערע פלעצער זיינען געווארן א טעגלאכע דערשיינונג. דאס צוריקרופונג פון דעם ביל האט געהאט אזא מיאוס'ן איינפלוס אויף דעם ענגלישן אידנטום, אז א גרויסע צאל פון די רייכע ספרדישע אידען האבן באשלאסן צו דערציען זייערע קינדער אלס קריסטן. א געפיל פון אומזיכערקייט האט ארומגעכאפט די גאנצע אידישע באפעלקערונג אין ענגלאנד.

אבער די דאזיקע לאגע האט ניט לאנג אנגעהאלטן. שטימען פון איינפלוסרייכע ענגלישע קריסטן האבן זיך ווידער אנגעהויבן הערן לטובת דער אידישער גלייכבארעכטיקונג. ווען דער ביל פון יאר 1753 וואס די "וויהיג" פארטיי האט פארגעשלאגען און די פארטיי פון די "טארים" האט באקעמפט, איז דיסקוטירט געווארן, האבן די אונטערשטיצער פון דעם ביל גע'טענה'ט, אז די אידן האבן דורכגעפירט זייער א ווערטפולע טעטיקייט אין דער קאמערציעלער עקאנאמיע פון לאנד, צושטעלענדיק איין עלפטל פון דעם לאנד'ס פראפיטן און א צוואנציקסט-חלק פון אויסלענדישן האנדל.

נאכדעם ווי דער ביל איז צוריקגערופן געווארן, האבן זיך גענומען הערן נאך שטארקערע שטימען לטובת די אידן. איינער פון די דאזיקע אידישע פארטיידיקער איז געווען דער ענגלישער דאקטאר מעדיצין, דזש. גריפיט. זיין פארטיידיקונג פון אידן געפינט זיך אין אן אומבאקאנט ביכל פון זיינע רייזע-באשרייבונגען, וואס איז דערשינען אין יאר 1805. דר. א. קאהען האט געפונען דאס דאזיקע ביכל און האט עס לעצטנס פארעפנטלאכט אין דער לאנדאנער "דזשואיש קראניקל." די פאלגנדע שטעלע פון דר. גריפיט'ס בוך:

"די באליידיקונגען און אומרעכטן, וואס דער דאזיקער אומשולדיקער קלאס פון דער געזעלשאפט האט אויסצושטיין, זיינען אן אמת'ער פיין פאר יעדן דערפינדלאכן מענטש. אידן ווייזן אוים צו זיין די אביעקטן אויף וועמען די מענשלאכע רשעות ווערט אנגעווענדעט כמעט אין יעדן לאנד וואו זיי וואוינען. אויף דער אומבאגרינדעטער הנחה, אז זיי זיינען אלע רייך, ווערן די אידן אין פיל לענדער פארפאלגט בלויז מיט דעם צוועק ארויסצופרעסן ביי זיי א טייל אדער אפילו צונעמען זייער גאנץ פארמעגן.

"ווי לאנג וועט נאך דאס דאזיקע ליידנדיקע פאלק זיין אויסגעשטעלט צו דער ווירקונג פון בייזע פאראורטיילן, און וועט זיין בארויבט פון די אלגעמיינע מענשלאכע רעכט? ווי לאנג נאך וועט זייער אנטשלאסענע טרייהייט צו דעם גלויבן פון זייערע אבות, צו די מנהגים פון זייער לאנד, צו די אנזאגן פון זייער געזעצגעבער, ארויסרופן קעגן זיי האס און די קללה פון דער מענשהייט? ווי לאנג נאך וועלן זיי אויסגעטיילט ווערן און באהאנדלט ווערן מיט גרויזאמקייט און פאראכטונג, אין דער צייט וואס די אנהייגער פון מאכמעדן, זאראאסטער, בראמא און קאנפוציוס ווערן רעספעקטירט?

"זאל מען ניט אנגעבן דעם תירוץ, אז זיי זיינען אן אומווירדיק פאלק, אומגלויביק, באטריגעריש און אז זיי אלע זיינען בלויז פראצענטניקעס: אדער, אז, האסנדיק די אנהייגער פון קריסטענטום, בארימען זיי זיך און ווארטן אויף דער געלעגנהייט צו טאן די קריסטן שאדן. זאל מען דאס ניט טאן כדי די צווייטע זייט פון דער מטבע, געשטעמפלט מיט די זעלביקע כאראקטערן זאל ניט אויפגעהויבן ווערן קעגן אונז אליין.

"לאמיר ניט ווערן באאיינפלוסט פון דעם שטארק-צוגעפארבטן בילד פון אונזער באליבטן דיכטער, און מיינען אז יעדער איד איז א שיילאק, כדי די אידן זאלן ניט קומען צום שלום פון דער טרויעריק בארימטער אויפפירונג פון . . . אז יעדער קריסט איז א . . . ; לאמיר אויך אויף קיין מינוט ניט דיינקען, אז די מעלה'ס פון צדקה, וואוילטאט, גוטהארציקייט און אומבאגרעניצטער טאלעראנץ קאנען ניט עקזיסטירן אין ערגעץ א חוץ אונטער דער אויפזיכט פון דער קריסטלאכער רעליגיע, בל-זמן א בענדזשאמין און אן אייבראהעם גאלדשמיט זיינען עדות קעגן דער נארישקייט און פאלשקייט פון אזא אומטאלעראנטער מיינונג!

"אויב עס איז קעגן אונזער פארערטער קאנסטיטוציע ארייצולאזן אלס מיטגלידער יענע, וואס זייער רעליגיע איז אנדערש פון אונזער הערשנדיקער קירך, לאמיר אלנפאלס לערנען אונזערע קינדער צו רעספעקטירן די אידן ווי מענשן. זאל דאס פאלק אויסגעפינען, אז ווען מען באליידיקט א אידישן בירגער, קריגט מען די שטרענגסטע שטראף פון געזעץ, ווייל עס ווערן דורכדעם פארלעצט די רעכט פון גאסטפריינטלאכקייט און די רעגעלן פון דער פאליציי. און זאל קיינער מער ניט ארויסרופן קעגן זיך דעם באליידיקטן ענטפער, וואס איך האב, אלס אינגל, געהערט איינעם פון יענע ארבעטזאמע חברה, וואס מאכן אן ארים לעבן דורך אויפקויפן אלטע קליידער: "א, שמוצירער איד,"—האט צו אים געזאגט דער ברוטאלער קצב, — "מען האט היינט אויפגעהאנגען א אידן אין טייבורן, און איך בין צופרידן פון דעם!" "יא, יא, דאס איז טאקע אמת," — האט אים געענטפערט דער באליידיקטער איזראעליט, — "דו האסט רעכט, מען האט אויף דער זעלבער תליה אויפגעהאנגען נאך ניין קריסטן!"

צווישן די אנדערע פארטיידיקער פון אידן אין יענער צייט זיינען געווען דער דראמאטורג ריטשארד קאמבערלאנד און דער דיכטער טאמאס וועיד. קאמבערלאנד האט אין יאר 1793 אנגעשריבן א דראמע מיט'ן נאמען "דער איד," און נאך פאר דעם האט ער פארעפנטלאכט אן ארטיקל אין זיין זשורנאל "אבזירוועער" (באאבאכטער) אין וועלכן ער'האט אויסגעדריקט זיין באדויער אויף וועמען אלערליי סעקטעס לאזן אוים זייער צארן, זיי זיינען די דורכרייזנדע און פרעמדע אין יעדער קעניגרייך אויף דער וועלט, און דאך האבן זיי זייער ווייניק גאסטפריינטלאכקייט.

"איך ווייס ניט," — שרייבט קאמבערלענד — "קיין איין גוטן אורזאך פארוואס די דאזיקע אומגליקלאכע וואנדערער ווערן אזוי באהאנדלט. צוליב דעם כבוד פון אונזער פאלק דארפן מיר זיין צו זיי טאלעראנט און זיי דערלויבן פראקטיצירן זייער גלויבן, פאר וועלכן די אינקוויזיציע פלעג זיי פארברענען אויפ'ן שייטערהויפן."

דער דיכטער טאמאס וועיד האט ווי קאמבערלאנד אויך אנגעשריבן א דראמע וועגן אידן מיט'ן נאמען "די אידן פון אראגאן, אדער די אידישע קעניגן." ער האט די דאזיקע דראמע געווידמעט "די אידען פון ענגלאנד" אין יאר 1830. זיין רירענדער אפיל פאר טאלעראנץ לייענט זיך אזוי:

"בירגער! דער הויפט ציל פון מיין ווערק איז געווען צו פארקערפערן אין א דראמאטישער פארם די קאמפן, זיגן און צרות פון א נאבעלן אידן און זיין טאכטער, אין מיט'ן די ווייען און אונטערדריקונגען פון זייער ראסע וואס איז אמאל געווען מעכטיק. צו וועמען זשע דען האב איך געקאנט אזוי פאסיק ווידמען מיין ווערק ווי צו זיי, וואס פאר א בעסערע געלעגנהייט ווי איצט האב איך געקאנט אויסקלייבן אויף צו געבן מיין אומבאקאנטע שטים צו דער זיך זאמלענדיקער קראפט פון דער עפנטלאכער מיינונג, וואס קרעפטיקט אייער פאדערונג באפרייט צו ווערן פון די קייטן מיט וועלכע איר זיינט אזוי לאנג און אזוי אומ-יושר'דיק געווען געפענטעט דורך אייערע קריסטלאכע מיטבירגער?

"דער זעלבער גרויסער פראגרעס פון לאגיק און, צוליב דעם, פון יושר און טאלעראנץ, וואס האט אייך שוין אויסגעלייזט פון די פיל פארפאלגונגען, אונטער וועלכע איר און אייערע ברידער אין אנדערע לענדער, האבן געליטן אזויפיל יארהונדערטער פון פאנאטיזם און פינסטערניש; דער דאזיקער פראגרעס וועט אייך, אין זיין שנעלן אייביקן גאנג פאראויס, מיט דער צייט באפרייען פון די דאזיקע אומווירדיקע שטריק, וואס באלעסטיקן אייך נאך איצט.

"מען קאן שוין הערן און זען ווי עס קומט אן דער טאג, ווען איין מענש, — וואס האט די זעלבע אברים, חושים, נייגונגען, באנערן; עסט די זעלבע שפייז; וואס מען קאן אים ווי טאן מיט די זעלבע וואפן; וואס איז אויסגעשטעלט צו די זעלבע קראנקהייטן און ווערט געהיילט דורך די זעלבע מיטלען; וואס ווערט געווארימט און אפגעקילט דורך דעם זעלבן זומער און ווינטער," — וואס קאן שוין הערן און זען ווי עס קומט אן דער טאג ווען איין מענש וועט מער ניט קאנען זאגן צו דעם אנדערן: ביז אהער קאנסטו זיין פריי און ניט ווייטער.

"דער מעכטיקער גייסט פון פרייהייט פארשפרייט זיך איצט שנעל איבער דער גאנצער וועלט. די געוועזענע שרעקלאכע געשפענסטן פון אבערגלויבן און אומוויסנהייט און אונטערדריקונג פארשווינדן איצט ווי שאטנס פון דער נאכט, וואו עס קומט די מארגן-ליכט.

"איך וועל אלע מאל זיין דער איבערגעגעבנסטער פריינט פון אייער אידעאל, בירגער, וואס איז דער אידעאל פון דער גאנצער מענשהייט!"

דער דאזיקער ליידנשאפטלאכער אפיל פאר גערעכטיקייט צו אידן איז געשריבן געווארן פונקט אין דער צייט, ווען דער ביל פון 1830 איז דיסקוטירט געווארן אין ענגלישן פארלאמענט. די דראמען אליין, שרייבט מ. רזשא. לאנדא אין זיין בוך "דער איד אין דער דראמע", איז בוכשטעבלאך ארויפגעריסן געווארן פון דער בינע צוליב איר פריינטשאפט צו אידן.

ווילאם העזליט, דער בארימטער ליטערארישער און דראמאטישער קריטיקער פון יענער צייט, האט אויך געפאדערט די גלייכבארעכטיקונג פון די ענגלישע אידן, אין אן עסעי וואס ער האט געשריבן און וואס איז פארעפנטלאכט געווארן נאך זיין טויט אין לי האנט'ס זשורנאל "טעטלער" (שמועסער). די עסעי איז דערשינען אין יאר 1831, בלויז צוויי חדשים נאכדעם ווי עס איז דערשינען מעקאלעי'ס עסעי וועגן "די ציווילע אומגלייכקייטן פון אידען" אין דעם זשורנאל "עדינבארא רעוויו." ביידע ארטיקלען זיינען אויפפאלנד ענלאך איינס אויפ'ן אנדערן.

"די עמאנסיפאציע פון די אידן איז בלויז א נאטירלאכער שרים אין דעם פראגרעס פון ציוויליזאציע," — שרייבט העזליט אין דעם ערשטן זאץ פון זיין עסעי. ווייטער זאגט ער אזוי:

"מיר ווארפן פאר די אידן, אז זיי זיינען גענויגט צו געוויסע געמיינע פארדארבנקייטן. אויב זיי זיינען פארדארבן, האבן מיר זיי געמאכט אזוי. ווען מען פארשפארט וועלכן עס איז קלאס אדער פאלק דעם וועג צו בארימטקייט, פארוואנדלט מען זיי אין קריכער וואס שטרעבן צו רייכקייט און צו מיטלען צו מאכן א לעבן. א מענש האט זיך א לאנגע צייט געשראקן פאר אומזיסטיקע באליידיקונגען, און איר באשולדיקט אים, אז ער האלט זיך פון ווייטענס און פארדעכטיקט אים. איר פאראכטעט אים און זידלט אים, און איר וואונדערט זיך פארוואס ער באגעגנט אייך ניט מיט א געהויבענעם קאפ און פריילאכען פנים."

זעכציק יאר האט געדויערט דער קאמף פאר א פולשטענדיקער אידישער גלייכבארעכטיקונג אין ענגלאנד. ערשט אין יאר 1890 האבן קאטאליקן און אידן געקראגן פולשטענדיקע גלייכהייט. די מיטגלידער פון די דאזיקע ביידע גרופן זיינען דערלויבט געווארן צו פארנעמען יעדן רעגירונג-אמט אין דער ענגלישער אימפעריע, א חוץ צו ווערן א קעניג.

פאר זייערע פאליטישע דערגרייכונגען אין ענגלאנד האבן אידן אין א גרויסער מאס צו פארדאנקען יענע גרויסמוטיקע

מרדכי יאפע

דער העלד

ווען די שטאט האט גערוט נאך אין דרעמל פון שאטנס,
האט עס אויבן אין טורעם זיך פלוצלונג צעקלונגען —
האבן אלע דערוואוסט זיך די גליקלאכע בשורה,
אז דער גבור פון פאלק האט דעם שונא באצוואונגען.

און די טעכטער פון שטאט מיט די זוניקע אויגן,
האבן גלייך זיך פארפוצט און פארוויקלט אין העלן;
און בחורים מיט בויגנס, און מיידלאך מיט בלומען —
זיך צעלאזט אין די גאסן, ווי פארביקע וועלן.

ס'האבן באלד זיך פארזאמלט די חשוב'ע זקנים,
אין די פורפורנע מאנטלען מיט זילבערנע זוימען;
האבן רואיק גערעדט און געהויבן די אויגן
צו דער טיף-בלויער הויך פון באלויכטענע רוימען.

און דער עלטסטער פון זיי מיט די לענגערע לאקן,
איז ארוים פונ'ם עגול מיט זילבערנעם שטעקן,
האט געלאזט זיך צום טויער. באגלייט פון זיין מחנה,
און נאך אים מיט די פלייטן — פון אלע פיר עקן.

איבער הייזער דערהויבן זיך, פלאטערן פאנען,
איבער טירן און טויערם — גירליאנדעס פון בלומען — — —
מיט א מאל האט דערהערט זיך א שאלן פון שופרות:
גרייט זיך צו! ער איז נאענט שוין! ער איז שוין געקומען!

ווי דער ים פון א ווינט, האט די פארביקע מחנה
זיך געגעבן א וויג און באהעפט זיך איינגאנצן — — —
הילכן ווייט די טרומפייטן, ווינקען פריילאך די פאנען,
אין די שפיזן אין פאנצערן שווינדלען און גלאנצן.

ווען די זון איז געשטאנען שוין ווייט אויפ'ן הימל,
ווען דער טאג האט דערגרייכט זיינע ליכטיקע שעה'ן,
האט דערזעען דאס פאלק זיין געגארטן באפרייער,
און געשטרעקט אים די האנט מיט א ברכה און טרויען.

ס'האט דער עלטסטער פון זיי אים געבענטשט און געקושט אים,
מיט'ן זילבערנעם שטעקן — דערציילט אים פון הימל . . .
און א צוויי יאריק קינד, אויף די הענט פון זיין מוטער,
האט אים שווייגנד און גליקלאך געווארפן א בלימל.

2000 דונאם א"י באדן לעצטנס געקויפט פון ניו-יארקער אידן

לויט די אינפארמאציע וואס זיינען דערהאלטן געווארן אין דעם פאלעסטינע דעפארטמענט פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע, זיינען אין פארלויף פון די לעצטע עטלאכע חדשים פארקויפט געווארן צווישן ניו-יארקער אידן נאענט צו 2,000 דונאם ארץ-ישראל באדן. דער באדן וועלכער איז באשטימט געווארן פאר אראנדזש-פלאנטאציעס, געפינט זיך אין שרון, לעבן די קאלאניעס רעננה, נתניה און אן אנדער טייל לעבן רחובות. די פארהאנדלונגען פון באדןקויף האבן זיך גרעסטנטיילס אנגעהויבן באלד נאך די אומרוען אין ארץ-ישראל און דער פארקויף איז אפגעשלאסן געווארן מיט א קורצער צייט צוריק. דער ריינער באדן-פרייז באטרעפט אן ערך 100 טויזנט דאלאר וועלכע די קויפער וועלן דארפן באצאלן אין פארלויף פון די קומענדיקע פינף יאר. באלד נאך פסח הויבט זיך אן די קולטיווירונג פון דעם באדן, און די אינוועסטמענטס פאר די פלאנצונגען וועלכע די קויפער וועלן דארפן צושטעלן אין פארלויף פון די קומענדיקע פינף יאר, ביז די פרדסים וועלן געבן פרוכט, וועלן באטרעפן א ווייטערע סומע פון 4 הונדערט טויזנט דאלאר.

אחוץ די דערמאנטע אינוועסטמענטס האבן מערער אנדערע ניו-יארקער אידן, וועלכע באזיצן קלענערע אראנדזש-פלאנצונגס באדן אין ארץ-ישראל וואס זיינען ביז איצט ניט באארבעט געווארן, אנגעהויבן צו פלאנצן, וועלכע וועלן. ווען זיי וועלן פארענדיקט ווערן, באטרעפן די סומע פון 75 טויזנט דאלאר. א גרויסע טייל פון די דאזיקע ארבעטן איז איבערגעגעבן געווארן צו דער פלאנצונגס-געזעלשאפט "יכין", א קאנטראקטינג געזעלשאפט וואס געהערט צו דער אידישער ארבעטער ארגאניזאציע אין ארץ-ישראל, און וועמעס צוויי פארטרעטער די הערן י. ראזען און ה. קאלער געפינען זיך זייט א געוויסער צייט אין אמעריקע.

די באדן קניות זיינען דורכגעפירט געווארן דורך דריי אמעריקאנער געזעלשאפטען: די ניו-יארקער אחוזה א', די נתניה קאמפאני און די גרופע "הדר". די לעצטע איז א טייל פון א ניט פראפיט-מאכנ-

פון די אויבנדערמאנטע צוויי טויזנט דונאם באדן איז אויך פארקויפט געווארן צווישן די מיטגלידער פון דער דאזיקער געזעלשאפט. די רעשט, אן ערך 500 דונאם, איז פארקויפט געווארן פון אחוזה א' און נתניה.

דער גרעסטער טייל פון די קויפער האט בדעה זיך שפעטער אליין צו באזעצן אין ארץ-ישראל וואו זיי דערווארטן א שטענדיקע יערלאכע הכנסה פון די אראנדזשן פלאנטאציעס. ווי באוואוסט איז די אראנדזש פלאנטאציע אין ארץ-ישראל די שליסל אינדוסטריע פון לאנד און ווערט באטראכט פון אלע פאכלייט אלס א פלאנצונג-אינדוסטריע וועמעס צוקונפט איז אבסאלוט געזיכערט. דער גרעסטער טייל פון די קניות איז דורכגעפירט געווארן אנהויב 1930. אנדערע קויפער האבן בדעה צו באזעצן אויף זייער באדן זייערע קרובים פון מזרח-אייראפע.

צווישן די וועלכע האבן געקויפט באדן געפינען זיך פאלגנדע איינוואוינער פון ניו-יארק: יוסף גריען, מ. סטאפיניצקי, ש. חידקל, אייזיק וואלף, מאריס אישאפסקי, א. ספיוואק, י. רייבכארט, מ. לייסטינא. דר. רובינשטיין, דר. היימאן קאטץ, רבי גלאזער (נוארק), רבי דמשק, א. מאגילנער, סעם לובלינער, י. אלטשולער, ר. וואליצקי, י. ווניק (דזשוירסי סיטי), א. סילווערמאן און ה. מאזער.

אין פאלעסטיין דעפארטמענט קומען אן פילע אנפראגן וועגן אנבאטן וואס ווערן געמאכט פון פארשידענע פערזאנען וועגן פארקויף פון בוי-פלעצער אין ארץ-ישראל. דער דעפארטמענט גיט געוויינלאך די אויסקונפט אז בוי-פלעצער האט א זין צו קויפן נאר דאן אויב זיי געפינען זיך אין אדער לעבן א שטאט אדער קאלאניע און ניט אין א געגנט וואס איז זייער ווייט פון א ישוב. עס איז דערפאר וויכטיק אז איידער אימיצער צייכנט א קאנטראקט פאר בוי-פלעצער זאל ער זיך גענוי ערקונדיקן וועגן דער געגנט אין וועלכער דער פלאץ געפינט זיך און וועגן דער ראיעלקייט פון דער באטרעפנדער פארקויף אידזשענסי.

אייניקע דערקלערונגען אין דער ארץ-ישראל אימיגראציע

דער פאלעסטיין דעפארטמענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פון אמעריקע מאכט באקאנט אז אין די פארמאליטעטן וועגן דער ארץ-ישראל אימיגראציע זיינען לעצטנס געמאכט געווארן וויכטיקע דערלייכטערונגען פאר פערזאנען וועלכע ווילן זיך באזעצן אין לאנד אלס שטענדיקע איינוואוינער. די דערלייכטערונגען באציען זיך אויף פאלגנדיקע צוויי קאטעגאריעס: 1) קאפיטאליסטן; 2) קרובים.

בנוגע "קאפיטאליסטן" (ד.ה. א פערזאן וואס באזיצט די סומע פון פינף טויזנט דאלאר), איז, לויט הער ביז איצטיקער ארדענונג נאר די רעגירונג אין ירושלים געווען בארעכטיקט ארויסצוגעבן אן אריינפאר-דערלויבעניש. דער "קאפיטאליסט" האט צוערשט געדארפט מאכן אן אפליקאציע דורכ'ן לאקאלן קאנסולאט און עס האט געדויערט צוויי אדער דריי חדשים ביז די אנטשיידונג פון דער רעגירונג איז אנגעקומען. לויט דער נייער פארארדענונג איז דער לאקאלער קאנסול אליין בארעכטיקט צו געבן אזא וויזע ניט אנפרעגנדיק צוערשט דער רעגירונג אין ירושלים, אזוי, אז א "קאפיטאליסט" איז איצט ביכולת צן באקומען א וויזע קיין ארץ-ישראל גלייך, אן קיין שום צייט פארלוסט.

פאר קרובים, ד.ה. אמעריקאנער אידען וועלכע ווילן העלפן זייערע קרובים אין מזרח אייראפע זיך צו באזעצן אין ארץ-ישראל אויפ'ן גרונט פון א באנדגאראנטיע, האט דער אמעריקאנער איינוואוינער, לויט די ביז איצטיקע געזעצן געדארפט גאראנטירן אז ער וועט שטיצן זיין קרוב מיט א מאנאטלאכער סומע פון דרייסיק דאלאר. אחוץ דעם האט די אמעריקאנער קאמפאניע וועלכע פירט דורך דעם באנד געדארפט גאראנטירן, אז זי וועט אויסצאלן דער פאלעסטינער רעגירונג די סומע פון 2,500 דאלאר אין פאל ווען דער אמעריקאנער קרוב וועט ניט דערפילן זיין פארפליכטונג. לויט דער נייער פארארדענונג, דארף דער קרוב זיך פארפליכטן צו א מאנאטלאכער אונטערשטיצונג נאר פון צוואנציק דאלאר א

אינדיאנישע מיידלאך — קרבנות פאר דעם מארגנשטערן

אמעריקאנער געלערנטע, וואס גיבן זיך אפ מיט שטודירן דאס לעבן און די זיטן פון די אמעריקאנער אינדיאנער, האבן געוואוסט, אז א גרויסער אינדיאנער שבט "סקידי", האט געהאט א מנהג, אז יעדן יאר פלעגן זיי נעמען א מיידל, און זי ברענגען אלס א קרבן צום "מארגנשטערן". עס איז געווען א ספעציעלער בית-עולם וואו די דאזיקע מיידלאך פלעגן באערדיקט ווערן. אבער קיינער האט ניט געוואוסט וואו עס איז. אפילו דאס ביסל אינדיאנער וואס זיינען נאך פארבליבן פון יענעם שבט ביז היינטיקן טאג האבן שוין פארגעסן דאס פלאץ. און אפשר האבן זיי ניט פארגעסן, נאר זיי ווילן ניט אויסזאגן דעם "ווייסן."

ניט לאנג צוריק האט א גרופע ארבעטער נעגראבן אין א בערגל אין נעבראס-

בען גענומען ארויסנעמען די ביינער און האבן דערזעען, אז צוזאמען מיט די ביינער ליגן פאטשערקעס, אזוי ווי די אינדיאנער טראגן, און אנדערע קלייניקייטן, וואס איז געווען קאנטיק, אז זיי שטאמען פון אינדיאנער. עטלאכע פראפעסארן האבן גענומען שטודירן די זאך. און עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז דאס איז דער בית עלמין, וואו עס פלעגן באגראבן ווערן די מיידלאך-קרבנות צום מארגן שטערן גאט.

דארטן ליגן ארום פינף הונדערט קערפערס.

אזוי ווי עס פלעגט געאפפערט ווערן איין מיידל יעדן יאר, הייסט עס, אז אויך יענעם בית עלמין, ליגן די קרבנות פון פינף הונדערט יאר צייט.

די לעצטע מיידל, וואס איז באגראבן געווארן אויף דעם פלאץ, איז געבראכט

דער נייער אימיגראציע קוואטא פראיעקט אין די פאראייניקטע שטאטן, און קאנאדע

דער אמעריקאנער סענאט האט באשלאסן צוריקצוציען דעם "נאציאנאלן אפשטאם" פלאן פון אימיגראציע קוואטא, און אויב עס וועט אנגענומען ווערן דער הערים ביל וואס ווערט דארטן איצט פארהאנדלט, — און ער זעט אוים צו זיין גאנץ זיכער אנגענומען צו ווערן, — וועט צוריק איינגעפירט ווערן דער אלטער קוואטא סיסטעם. אויפ'ן סמך פונ'ם צענזוס פון יאר 1890. די קוואטא וועט אבער געשניטן ווערן פון די פריערדיקע צוויי פראצענט צו אנדערהאלבן פראצענט.

דער נייער קוואטא סיסטעם וועט אזוי שניידן די יערלאכע אייראפעאישע איינוואנדערונג פון הונדערט מיט פופציק טויזנט, צו הונדערט מיט צוואנציק טויזנט. דערביי וועט פון דער ענדערונג באזונדערס שווער ליידן די בריטישע אימיגראציע קוואטא, וועלכע האט זיך געהאט פארדאפלט מיט'ן איינפיר פונ'ם נאציאנאלן אפשטאם פלאן. זי וועט איצט צוריק געשניטן ווערן מער ווי אויף האלב. עטוואס וועלן אויך פארלירן די מזרח אייראפעאישע לענדער, פון וואס די אידישע אימיגראציע וועט, נאטירלאך, אויך ליידן. געווינען וועלן דייטשלאנד, דער אירישער פרייער שטאט און די סקאנדינאווישע לענדער, אין וועמעס קוואטעס דער נאציאנאלער אפשטאם פלאן האט זיך געהאט זייער טיף איינגעשניטן.

אבער דאס וויכטיקסטע אין דעם נייעם פלאן איז דאס, וואס ער וועט זיך אנווענדן אויך אויף אלע אמעריקאנער לענדער. קאנטיק מיט'ן אויסנאם פון קאנאדע און ניו-פאונדלענד. אזוי וועט די קוואטא פון מעקסיקא זיין בלויז צוויי טויזנט א יאר, לויט דעם פלאן, — אנשטאט צענדליקער טויזנטער מעקסיקאנער וואס וואנדערן איצט יערלאך אריין אין די שטאטן, ווען די טויערן זיינען פאר זיי אפן.

דאס איז קאנטיק געווען דער הויפט ציל פונ'ם ביל. און דא ליגט דער גרעסטער געווינס פאר די אימיגראציע שונאים. די פאראייניקטע שטאטן וועלן אזוי פארהאקן די טירן פון אלע זייטן, אויסער דער קאנאדער זייט. פון וואנען די טויערן וועלן נאך דערווייל פארבליבן אפן פאר קאנאדער געבארענע אימיגראנטן.

מיר זאגן "דערווייל", ווייל, ווי די טענדענץ זעט איצט אוים צו זיין, וועט קאנאדע לאנג ניט קאנען אויסמיידן דעם זעלבן גורל. פריער אדער שפעטער וועט א שלאס אויך אנגעטאן ווערן אויף דער דאזיקער גרעניץ, און בלויז א שפאלט וועט איבערגעלאזן ווערן פאר קאנאדער אימיגראנטן. וואס וועט מיט דער צייט ווערן אלץ שמעלער און שמעלער.

דאס וואס דער סענאט האט נידערגעשטימט די אמענדמענטס אויסצושפרייטן דעם קוואטא סיסטעם אויך אויף קאנאדע, האט ניט פיל צו טאן מיט קרובה'שאפט געפילן. שטערן דאך ניט די קרובה'שאפט געפילן צו ענגלאנד צו שניידן ביז'ן ביין די ענגלישע אימיגראציע. דאס האט גיכער א שייכות צו "ביזנעס", צום פארלאנג פון א סוחר אנצוהאלטן דעם גוטן ווילן פון א גוטן קונה.

קאנאדע איז, פון אלע אויסלענדישע מדינות, אמעריקעס בעסטער קונה. זי גיט צו לייזן אמעריקע נאענט צו א ביליאן דאלאר א יאר. אזא גוטן קונה וועט יעדער דערפארענער סוחר באהאנדלען מיט זיידענע הענטשיקעס.

פאר אמעריקע לוינט זיך אזוי פשוט ניט דערווייל אויפצורייצן צופיל די געפילן פון קאנאדע, און עס איז גאנץ פארשטענדלאך, אז א קוואטא קעגן קאנאדער אימיגראנטן וועט דא מאכן א גאנץ שווערן איינדרוק, באזונדערס איצט, ווי די שטימונג איז דא שוין אזוי אויך א גאנץ אנגעשטריינגטע צוליב די אמעריקאנער נייע טאריפן וואס האבן שווער געטראפן דעם קאנאדער עקספארט אין די שטאטן.

אבער מיט א יאר צוריק נאך האט אמעריקע ניט געוואגט איינצופירן א קוואטא פאר די דרום אמעריקאנער לענדער, וואו זי האט אויך באדייטנדיקע פאליטישע און קאמערציעלע אינטערעסן. ביסלאכווייז ווערט מען אבער אלץ מער געוואגט. מען דערפילט אלץ מער די אייגענע מאכט, און מען רעכנט זיך אלץ ווייניקער מיט פרעמדע געפילן.

מען וועט מסתמא אנהויבן איצט צוגעוויינען ביסלאכווייז אויך קאנאדע צום געדאנק פון אן אומפארמיידלאכער קוואטא. מען האט שוין טיילווייז געמאכט אן אנהויב מיט די באשרייינקונגען קעגן די "קאמיוטערס", — די קאנאדער איינוואוינער, וואס פלעגן ארויסגיין יעדן טאג אין די גרעניץ שטעט פון די שטאטן צו ארבעטן דארטן. אין איין יאר ארום, ווען דער קאנגרעס וועט זיך נעמען צו זיין סעזאנער ארבעט זוכנדיק וואו מען קאן ווייטער באשריינקען די איינוואנדערונג, וועט קומען קאנאדעס רייע. וועט מען איר אפשר לכתחילה געבן א גרעסערע קוואטא, וועלכע וועט שפעטער געשניטן ווערן, ביז זי וועט אויסגעגלייכט ווערן מיט די באטרעפנדיקע קוואטאס פון אנדערע לענדער.

דאס זעט אוים צו זיין אומפארמיידלאך. מיר, קאנאדער, האבן ניט שטארק וואס צו שטאלצירן מיט דער באזונדער פאזיציע וואס ווערט פאר אונז אויסגעטיילט פון אונזערע אמעריקאנער שכנים. דער כבוד איז נאר א ציטווייליקער און שמעקט מיט'ן ריח פון "ביזנעס", און אונזער רייע וועט נאך קומען.

די וואס באשטימען זייערע אייגענע געהאלטן

אין שטאט-ראט פון סט. באניפיים האבן די שטאט-טאטעס טיף גע'קנייטשט זייערע שטערנס די טעג איבער דער פראגע, ווי צו מאכן עטוואס לייכטער די אלץ שווערער ווערנדיקע לאסט פון שטייערן פון דער שטאטישער באפעלקערונג. מען האט געשניטן א דאלאר דא, א דאלאר דארטן, פאר דער טובה פון די בירגער.

דאס איז ניט געווען גענוג. מען האט נאך געמוזט גיין ווייטער. מען מוז שניידן מער די שטאטיקע אויסגאבן. און איין אלדערמאן איז געפאלן אויפ'ן גליקלאכן געדאנק, אז מען קאן אפזאגן ניין שטאטיקע נידעריקע אנגעשטעלטע, פון וואס די שטאט-קאסע וועט געווינען עפעס א זיבן-אכט טויזנט דאלאר א יאר.

מען קאן ניט זאגן: עס האבן זיך געפונען אן אלדערמאן צי צוויי, וואס האבן פראטעסטירט קעגן דעם פלאן. זיי האבן געווארנט, אז אין אזא שווערער צייט איז ניט גוט צו בארויבן עטלאכע פאמיליעס פון זייער ארים שטיקל ברויט. זייער פראטעסט איז אבער פארלארן געגאנגען, און פאר יעדן שטייער-צאלער פון סט. באניפיים זיינען צו עטלאכע סענט אפגעראטעוועט געווארן.

יא, ס'איז געווען אפילו א פארשלאג פון איינעם, אז די אלדערמען זאלן בעסער לאזן שניידן זייערע אייגענע געהאלטן. דאס וואלט, דאכט זיך, גאר ניט געווען קיין קרומע זאך. יעדער אלדערמאן האט דאך זיין באשעפטיקונג, און דער סיטי-האל איז ביי אים בלויז א זייטיקע פרנסה. אן וועלכער עס היינגט ניט אפ זיין שטיקל ברויט. דאס וואלט, דאכט זיך, געווען יושרדיקער, ווי ארויסרייסן דעם ביסן ברויט פון מויל פון ניין אנגעשטעלטע.

אבער דערפון האבן די געטרייע צו די אינטערעסן פון שטאט אלדערמען אפילו ניט געוואלט הערן. דער ענטפער איז געווען: "אויב איר ווילט טא ניט אוועק אייער געהאלט".

און אט האבן טאראנטער אלדערמען נאר וואס געהעכערט זייערע אייגענע געהאלטן. עס זיינען שלעכטע צייטן אפנים, און זיי דארפן מער פרנסה . . . צום כבוד פונ'ם מעיאר פון שטאט און עטלאכע אלדערמען מוז געזאגט ווערן, אז זיי האבן זיך אפגעזאגט פון צו באנוצן זיך מיט דער הוספה.

סאוועטישער הומאר

אין א ברויט פאבריק

פון מ. זאשטשענקא

די מעשה, חברים, האט זיך פארלא-
פען דא ניט לאנג, און אויף איינע פון
אונזערע בעקערייען.

דער געליטענער העלד פון'ם טאג איז
דאס מאל געווען חבר גרינגאריעוו. איינעם
פון זיינע חברים האט אויף א משונה'דיק
קען אופן געמאכט מיט אים א שפאס —
ער האט אים אריינגעווארפן אין א דייש-
קע מיט ראשטשינע. א געלעכטער בנאמ-
נות! דער חבר גרינגאריעוו, אזא משור-
גענער, שטעלט זיך גראד אוועק, ווייסט
איר וואו? ביים סאמע דייזשקע. שטייט
ער און טראכט וועגן עפעס זייער ערנסט,
געוויס וועגן זיין מיטגליד אפצאל, און דא
גייט זיין חבר און באץ! — ווארפט אים
אריין אין טייג אריין.

וואס דארט האט זיך אפגעטאן!

גרינגאריעוו, הייסט עס, שרייט, מאכט
גוואלדן, ווארפט זיך, און דאס טייג איז
שיטער. איר דארפט אליין פארשטיין, אז
דאס ברויט איז ביי אונז אפט אזוי שי-
טער, אז עס איז אן עקל עס צו קייען.
און דא מיט'ן "דרינען" — גרינגאריעוו אינם
טייג . . . און דאס טייג איז שיטער. עס
רינט אים אריין אין מויל, עס פאלט אים
פון די קליידער, פארלייגט אים די נאז,
פארקלעפט די אויערן . . .

דער געליטענער חבר שרייט, דראפעט
זיך מיט די הענט אין דער דייזשקע. מיט
איין ווארט ער וויל ארויסקריכן.

דא זיינען גלייך, פארשטייט זיך, צוגע-
לאפן אנדערע, מער באוואוסטזיניקע בעק-
קערס און זיי האבן דעם חבר מיט גרוים
מי ארויסגעשלעפט.

און ער שטייט, נעבאך, א טרויעריקער.
ער זעט ניט קיין שום זאך, — די אויגן
זיינען אים פארקלעפט מיט טייג. ער האט
דעם אפעטיט פארלוירן, — ער האט זיך
אנגעפרעסן מיט טייג.

עטלאכע בעקער האבן גענומען טענה'ן:

— מאלט אייך, נאך אזא פאל איז
עפעס נישט גוט דאס טייג צו פארקנעטן
און בכלל צו באקן דערפון ברויט איז
עפעס מיאוס. עס איז פארט אינ'ט טייג
געלעגן א מענש מיט די פיס א געוויסע
צייט. און הגם ער איז א פאראיין מיט-
גליד, און הגם מאקסים גארקי איז אויך
אמאל געווען א בעקער און נאך אזעלכע
השערות, — איז אבער פארט ניט קול-
טורעל. עס איז פארט ניט קיין ראזשינקע
אינ'ם טייג, נאר א פאר שטיוול, א נאז,
וואנצעס און אזוי ווייטער."

אנדערע ווידער האבן גע'טענה'ט:

— אויב די שטיוול זיינען ניט געבליבן
אין דער ראשטשינע, קאן מען יאר פאר-
קנעטן.

דער געליטענער האט געזאגט:

— די שטיוול זיינען, דאכט זיך, דא.

האבן זיי גענומען דאס טייג און פאר-
קנאטן.

איצט שרייבט די לענינגראדער "פראוו-
דא", אז אין צוזאמענהאנג מיט דער מעשה
האט מען דריי בעקער פארקלאגט אין גע-
ריכט. איינעם דערפאר, ווייל ער האט
אריינגעווארפן דעם חבר זיינעם אין טייג
אריין; און די צוויי אנדערע דערפאר, ווייל
זיי האבן געהייסן פון דעם טייג אויסצו-
באקן ברויט.

דעם איינעם, וואס האט אפגעטאן אזא
מעשה, לייגט זיך אויפ'ן שכל, אז מען
דארף אים באשטראפן, אבער די אנדערע
צוויי, איז בנאמנות אן עולה. דאס ברויט
זאגט מען, איז דוקא געווען זייער אפע-
טיטלאך. עס איז גארניט געווען צו דער-
קאנען, אז א מענש האט זיך אין דעם
אויסגעבאדן.

א געלעכטער, בנאמנות! . . .

—(::)—

ווי לאנג איז שוין?

(א סאוועטישער אנעקדאט)

קאלינין, דער פרעזידענט פון דער רו-
סישער סאוועט רעגירונג מאכט אן אינ-
ספעקציע רייזע איבער די דערפער.

אין איין דארף צערעדט ער זיך מיט
א פויער:

— נו, פאטערל ווי ביזטו עפעס צו-
פרידן מיט דעם נייעם רעזשים? איז ער
ניט בעסער ווי דער אלטער.

— בעסער, ניט בעסער, קראצט זיך
דער פויער — איך ווייס ניט . . . עס
ווענדעט זיך ווי אזוי מען נעמט עס . . .
אט פריער, פאטער'ל האב איך געהאט
דריי פאר הויזן, איצט האב איך נאר איין
פאר!

— דאס איז גאר ניט! — מאכט קא-
לינין — אין אפריקא, טאווארישטש זיי-
נען דא פעלקער וואס האבן גאר קיין הויזן
ניט!

— אך! אזוי? — רופט אויס דער
פויער, — ווי לאנג זיינען שוין די באלשע-
וויקעס דארטן?

—(::)—

וועגן באלשעוויזם

(א שפאגל נייער וויץ אימפארטירט פון
סאוועט-רוסלאנד).

אין לענינגראד טרעפן זיך צוזאמען 2
אידן פון אלטן דור. פרעגט איינער דעם
צווייטן:

— וואס זאגט איר, ר' שלמה, וועט זיך
דער באלשעוויזם אין רוסלאנד נאך לאנג
האלטן?

— א, זייער לאנג! — ענטפערט דער
צווייטער.

— פון וואנען דרינגט איר דאס? —
פרעגט דער ערשטער.

— ס'איז גאנץ נאטירלאך: אויב פאניע
חזיר האט געקאנט ליגן דריי הונדערט יאר
אויף דער רעכטער זייט, האט ער איצט א
ברירה צו ליגן דריי הונדערט יאר אויף
דער לינקער זייט . . . .

—(::)—

א יאר טורמע פאר אפשניידן די צונג ביי א געליבטן

פון ווארשע מעלדעט מען:

אין זיין צייט האט זיך פיל גע'טומל'ט
מיט דער געשיכטע מיט'ן קראקאווער אד-
וואקאט, ווילהעלם גאלדבלאט, וועלכן די
געליבטע זיינע, די 45-יעריקע מאריא
סטרוק, האט אויס נקמה אפגעשניטן מיט
א מעסערל די צונג, והער ער האט זי גע-
קושט.

די אפגעשניטענע צונג האט די פרוי
אריינגעלייגט צו זיך אין בייטל אריין
און איז אוועק אין פאליציי מעלדן וועגן
איר טאט.

ווען דער פראצעס איז צום ערשטן מאל
באטראכט געווארן דורך דעם קראקאווער
געריכט, האט די באשולדיקטע דערקלערט,
אז זי האט אים ספעציעל אפגעשניטן די
צונג, כדי ער זאל שוין ניט מער קאנען
אפנארן קיין פרויען מיט זיינע שיינע
רייד.

און ווירקלאך האט אדוואקאט גאלד-
בלאט, וועלכער איז געווען א שיינער רעד-
נער, פארלוירן דורך דעם דאס לשון און
געבליבן א קאליקע אויפ'ן גאנצן לעבן.

דאס געריכט פון געשוואוירענע האט
די צונג שניידערן פאראורטיילט צו איין
יאר טורמע, און איין מעת-לעת אין חודש
מוז זי ליגן אויף א הארטן געלעגער און
אפפסטן דעם טאג.

דערויף האט די פאראורטיילטע דער-
לאנגט א קאסאציע, וועלכע עס האט בא-
טראכט דאס העכסטע געריכט און דעם
אורטייל באשטעטיקט.

די אידן אין טוניס-זייער געשיכטע און זייערע זאנדערבארע מנהגים

וועגן די אידן אין די פארווארפענע ווינקלען פון דער וועלט.

פון ש. גרינבלוי

טוניס, וועלכע איז איצט א פראנצויזי-
שע קאלאניע, געפינט זיך צווישן אלזשיר
און טריפאלי, און פארנעמט דעם מיטל
פונקט פון צפון אפריקע (וועמעס מדינות
פון מזרח צו מערב זיינען אין פאלגנדער
ארדנונג: עגיפטן, טריפאלי, טוניס, אל-
זשיר און מאראקא).

טוניס, אזוי גוט ווי די אנדערע צפון
אפריקאנער לענדער האט אן אלטע געשיכ-
טע און צוגלייך איז די געשיכטע פון די
אידן אין טוניס א גאנץ אלטע. אבוואל
עס איז פאראן א לעגענדע ביי די טוני-
סער אידן, דאס זייערע אורעלטערן האבן
זיך דארט באזעצט פאר דעם ערשטן חור-
בן (עס איז מערקווירדיק אז די זעלבע לע-
גענדע עקזיסטירט פראקטיש ביי אלע אי-
דישע גרופן, וואס זיינען באשריבן גע-
ווארן אין דער דאזיקער סעריע), האט קיין
היסטארישן גרונט, איז אבער פראקטיש
זיכער, אז אידן האבן זיך דארט באזעצט
באלד נאכ'ן ערשטן חורבן, מאנכע פאר-
שער זיינען זיך משער אז טיטוס האט
דארט געבראכט אידישע געפאנגענע נאכ'ן
חורבן. די דאזיקע השערה איז א העכסט
וואָרשיינלאכע, און דאס זעלבע איז ווארש-
שיינלאך אויך ריכטיק וועגן דער אידישער
באזעצונג אין מאראקא. דען די ביידע
זיינען געווען פאראייניקט אונטער איין
פראווינץ (מאורעטאניע) אונטער דער רוי-
מישער הערשאפט. די וואנדאלן, א גער-
מאנישער שבט, וועלכע האבן פאגראמירט
רוים אין פערטן יארהונדערט (דערפון
שטאמט דער ווארט "וואנדאליזם" וואס
מיינט טאטן פון בארבארישער פארניכ-
טונג) האבן אויך פארשפרייט זייער הער-
שאפט אויף טוניס. די וואנדאלן, טראץ
דעם היסטארישן צונאמען וואס האט זיי
געשטעמפלט אלס בארבארן, זיינען געווען
העכסט ליבעראל צו די אידן אין טוניס
און אונטער זייער הערשאפט האבן די אי-
דישע שבטים (אין טוניס אזוי גוט ווי אין
מאראקא זיינען די אידן אמאל געווען
צעטיילט אין שבטים), געהאט פראקטיש
פולע זעלבסטשטענדיקייט.

צו דער הערשאפט פון די וואנדאלן איז
אבער געקומען א סוף אין יאר 534 ווען
דער דייטשער קייזער בעליסאריוס (שוין
א קריסטלאכער) האט צוריק אפגענומען
טוניס און מיט דער נייער רוימישער הער-
שאפט האט אויך גענומען הערשן דארט
די קריסטלאכע קירכע אין וועמעס אויגן
די פרייהייטן און רייכטום פון די טוני-
סער אידן איז געווען א גרויסער דארן. עס
האבן זיך אנגעהויבן א רייע פארפאלגונ-
גען וואס זיינען פארגרעסערט געווארן
אונטער דעם קייזער יוסטינאן

די רוימישע אימפעריע איז אבער באלד
צוזאמען געבראכן געווארן און צוזאמען
מיט איר איז אויך געקומען א סוף צו אפ-
ריקאנער קריסטנטום. וועמעס פלאץ
עס האט פארנומען דער איסלאם. די אראב-
בער האבן אין זיבעטן יארהונדערט בא-
הערשט גאנץ צפון אפריקע און טוניס איז
ביז דער צווייטער העלפט פון פאריקן יאר-
הונדערט געווען א מאהמעדאנישע מלו-
כה, אנפאנגס אונטער דעם קאליף פון באג-
דאד און שפעטער אלס וואסאל שטאאט
פון דעם טערקישן סולטאן.

פאר א קורצער צייט אין מיטל עלטער
איז טוניס באהערשט געווארן פון שפא-
ניע, און די טוניס'ער אידן האבן געהאט
צו פארזוכן דעם טעם פון דער שפאנישער
אנקוויזיציע. די שפאניער זיינען אבער
באלד פארטריבן געווארן פון דארט.

אין קעגנזאץ צו די מאראקאנער אידן,
האבן די אידן פון טוניס פיל ווייניקער
געליטן פון דעם מאהמעדאנישן פאנא-
טיזם. די הערשער (בעים) פון טוניס זיי-
נען מייסטן געווען טאלעראנט צו אידן;
דאס מיינט ניט, אז זיי זיינען איינגאנצן
געווען פריי פון אונטערדריקונגען, נאר
מען האט זיי געלאזט אטעמען. אייניקע
פון די טוניסער הערשער האבן אבער
גרויזאם פארפאלגט די אידן, איינער פון
זיי איז געווען אימאם אידריס, איינער פון
די ערשטע אראבישע הערשער פון טו-
ניס, וועלכער האט רעוואלטירט קעגן דעם
קאליף פון באגדאד און ער האט פאר-
לאנגט פון די אידן צו קעמפן אויף זיין
זייט (אין 788). אנפאנגס האט א אידי-
שע ארמיי אונטער דער ערשאפט פון א
אידישן גענעראל מיט'ן נאמען בנימין בן
יהושפט בן אביעזור געקעמפט פאר איד-
ריס'ן, אבער ווען אידריס האט געפייניקט
אידישע פרויען אין די שטעט וואס ער
האט איינגענומען, האבן די אידן זיך
אנטזאגט ווייטער צו קעמפן קעגן אים
און אידרים האט גענומען פירן א בלוטי-
קע מלחמה קעגן די אידן. אידרים האט
ארויסגעגעבן א באפעל צו די באזיגטע
אידן צו צאלן אים שווערע שטייערן און
דאס די אידן זאלן אים צושטעלן יעדן
יאר א געוויסע צאל מיידלאך פאר זיין
הארעם . . . א אידישער שבט "אוביד
אללאה" (וואס מיינט "עובדי אלקים" —
די דינער פון גאט) האט ניט געוואלט
פארטראגן אזעלכע "שלום באדינגונגען"
און איינגאנצן אויסגעוואנדערט פון טוניס.
צו דער הערשאפט פון אימאם אידרים
איז אבער געקומען א שנעלער סוף. אין
יאר 793 איז דער טיראן פאר'סמ'ט גע-
ווארן פון זיין הויף דאקטאר, א סברא אז
דער דאקטאר איז געווען א איד מיט דעם
נאמען שמא, וועלכער האט עס געטאן
אויף דעם באפעל פון דעם בארימטן קא-
ליף הארון אלראשיד פון באגדאד.

א צווייטער פעריאד פון גרויזאמע פאר-
פאלגונגען האבן די אידן פון טוניס דורכ-
געלעבט אונטער די אלמאהאד דינאסטיע
(1016-1062). דער ערשטער הערשער פון
יענער דינאסטיע אבד-אל מומין האט דער
פונדען א לעגענדע, וואס האט באמת קיין
גרונט ניט אין קאראן און ניט אין די אנ-
דערע הייליקע מאהמעדאנישע ספרים, נעמ-
לאך דאס דער "נביא" מחמד האט אין זיין
צוואה "דערלויבט" די אידן צו עקזיסטירן
בלויז 500 יאר נאך זיין טויט און אויב
ביז דאן וועט דער אידישער משיח ניט
קומען, זאלן די אידן געצוואונגען ווערן
אנצונעמען דעם מאחמעדאנישן גלויבן.
אזוי ווי אין יענער צייט איז געווען צו
ענדע פון די פינף הונדערט יאר, וואס
מחמד זאל האבן באשטימט פאר משיח'ס
קומען, האט אבד-אל מומין גענומען אכ-
זריות'דיק פארפאלגן די אידן און צו
צווינגען זיי צו שמד. פילע אידן זיינען
אזוי "באקערט" געווארן, פילע אנדערע
זיינען אנטלאפן געווארן פון טוניס.

אביד אל מאמינ'ס נאכפאלגער האבן
פארטגעזעצט די פארפאלגונגען און ניט
נאר זיינען די אידן פארפאלגט געווארן
נאר אויך די "נייע" מחמאדאנער, די אי-
דען וועלכע זיינען געצוואונגען געווארן
אנצונעמען די ניט אידישע רעליגיע זיי-
נען אבער געבליבן אידן ווי פריער.

די "נייע מאכמעדאנער" זיינען געצוואונ-
גען געווארן צו טראגן ספעציעלע קליידער
אום מען זאל זיי דערקאנען פון ווייטן.
די רדיפות האבן זיך אבער געענדיקט
ווען די אלמאהאר דינאסטיע איז גע-
שטירצט געווארן פון טראן.

עס איז געווען צו יענער צייט אונטער
דער טיראניע פון אלמאהארס, ווען די
אינטעליגענץ און מאראל פון די טוניסער
אידן איז שטארק געווען געזונקען, האט
דער רמב"ם ארויסגעגעבן א שטריינגן
אורטייל וועגן די טוניסער אידן.

דער רמב"ם האט אויף זיין רייזע פון
שפאניע קיין מצרים דורכגעפארן טוניס
און ער האט באזוכט מערער שטעט. ער
האט דאן אין א בריוו צו זיין זון גע-
שריבן וועגן די טוניסער אידן פאלגענ-
דעס:

"היט זיך פאר די איינוואוינער פון
מערב' דאס לאנד אל-גהארבי (דער פאר-
צייטיקער נאמען פון טוניס אין די באר-
באר שטאטן — זייערע מחות זיינען טרו-
קען, ד. ה. זיי האבן ניט קיין מארך) און
זייער נאטור איז א גראבע. דו זאלסט זיך
שטענדיק היטן פאר די מענשן וועלכע
וואוינען צווישן טוניס און אלעקסאנדריע,
זיי שיינען מיר צו זיין גרעסערע שוטים
ווי אנדערע מענשן, און גאט איז מיין
עדות אז זיי שטייען ביי מיר אויף איין
שטופע מיט די קאראאימען וועלכע לייי-
קענען אין דער תורה שבעל פה, זיי האבן
קיין שום מארך פיזאיקייט עוסק צו זיין
אין דער תורה, אבוואל זיי האבן רבנים
און דיינים, אבער אין די הלכות נדה
זיינען זיי זיך נוהג ווי די בני מאוס, א
מחמאדאנישער שבט, ביי וועלכן מען
טאר זאגאר ניט טרעטן אויף דער ערד
און ניט אויף אירע קליידער, און מען
טאר זאגאר ניט טרעטן אויף דער ערד
וואס זי האט געטראטן, זיי עסן ניט פון
דעם הינטערפעדטל פון דער בהמה, עס
איז פיל צו ריידן פון זייערע מנהגים און
משים אבער דא איז ניט דער פלאץ
דערפאר".

אזוי האט געשריבן דער רמב"ם וועגן
די טוניסער אידן. זיין שטרייענגער אור-
טייל איז געווען הויפטזעכלאך צוליב מאנ-
כע זאנדערבארע מנהגים פון די טוניס'ער
אידן וואס מען געפינט עס ניט ביי אנ-
דערע אידן.

וועגן דער אינטעליגענץ פון די טוניסן
אידן וואס דער רמב"ם האט אזוי צע-
נישט געמאכט, איז עס געווען ריכטיק
פאר יענער צייט, אבער דאס קאן ניט גע-
זאגט ווערן פאר שפעטערע צייטן, ווען די
טוניסער אידן האבן ארויסגעגעבן גרויסע
פירער. א ספרד'ישער רייזנדער יוסף אזוי-
לי, וועלכער האט אין יאר 1772 באזוכט
טוניס, האט באשריבן די גרויסקייט פון
דעם פירער פון די טוניסער אידן שלמה
נאטאף, וועלכער איז אויך געווען דער
ערשטער אמעריקאנער קאנסול אין טו-
ניס.

42 יאר שפעטער איז אין טוניס גע-
קומען דער ערשטער אמעריקאנער איד,
מרדכי נוח, וועלכער איז באשטימט גע-
ווארן אלס יונייטעד סטייטס קאנסול אין
טוניס.

אט וואס מרדכי נוח האט באריכטעט
וועגן טוניסער אידן צו דער אמעריקאנער
רעגירונג.

"טראץ אלע אונטערדריקונגען זיינען די
אידן די פירער פון טוניס. זיי זיינען די
בעסטע מעכאניקער. זיי זיינען די באאמ-
טע פון קאסטאם הויז, די קאלעקטאר פון
טעקסעס און די עקספארטער פון פארשיי-
דענע מאטעריאלן און זיי האבן פראקטיש
דעם מאנאפאל פון האנדל; זיי קאנטראלי-
רען די מינצונג פון געלט, זיי זיינען די
הויף גאלדשמידן, סעקרעטארן און איבער-
זעצער פון דעם בעי (ווי די מחמאדאנישע
הערשער פון טוניס זיינען טיטולירט גע-
ווארן). די קליינע מאס וויסנשאפט, קונסט
און מעדיצין אין טוניס איז אויסשליסלאך
אין אידישע הענט. די אידן פון טוניס לע-
בען אין אחדות; ווען איין איד באגייט
א פארברעכן וואס דראעט זיין לעבן,
שטעלן זיך אלע אידן איין אים אויסצולייי-
זען, דען א פארברעכן פון א יחד איז ביי
זיי ווי דער גאנצער כלל וואלט באגאנגען
א פארברעכן; אידן רינגלען ארום דעם
בעי און יעדער מיניסטער האט צוויי אדער
דריי אידישע אגענטן אדער סעקרעטארן.
די דאזיקע מענשן, ווי שטארק זיי זאלן
ניט אונטערדריקט ווערן זיינען דאך דער
איינפלוסרייכסטער טייל פון דער באפעל-
קערונג און זייער פריינטשאפט איז א
ווערטפולע פאר הויכע באאמטע, ווערנד
אן אפאזיציע קעגן זיי איז געפערלאך".

טוניס איז געווארן א פראנצויזישע קא-
לאניע אין 1881. אבער לאנג פאר דעם
איז דער פראנצויזישער איינפלוס געווען
דארט גרויס, און אונטער דעם דאזיקן
איינפלוס האבן די אידן פון טוניס פיל גע-
וואונען.

איינער פון די לעצטע אומאבהייניקע
בעים איז געווען מחמד בעי, וועלכער איז
געווען אנפאנגס זייער ליבעראל צו אידן.
א איד, יוסף שעמאנא, האט אויף אים
געהאט א גרויסן איינפלוס און ביי אים
גע'פועל'ט אפצושאפן פילע גזרות קעגן
אידן. צו ענדע פון זיין רעגירונג האט
אבער מחמד בעי גענומען פארפאלגן אידן
און אין 1862 האט דער בעי געלאזט הינ-
ריכטן א אידן מיט'ן נאמען באטא ספאז
אויף א בלבול אז ער האט "געלעסטערט"
דעם "נביא". די הינריכטונג האט ארויס-
גערופן די גרעסטע אנטריסונג ניט נאר
ביי די אידן נאר אויך ביי די קריסטן. די
טוניסער אידן האבן זיך דאן געווענדעט צו
קייזער נאפאלעאן דעם דריטן פאר שוץ.
נאכדעם ווי די דיפלאמאטישע פארהאנד-
לונגען מיט דעם בעי האבן ניט געבראכט
קיין רעזולטאט, האט נאפאלעאן ענדלאך
געשיקט א קריגס שיף מיט דער דראאונג
צו באמבארדירן טוניס. ערשט דאן האט
דער בעי זיך אונטערגעגעבן און דערפילט
אלע פאדערונגען פון דער פראנצויזישער
רעגירונג. מחמד בעי האט ארויסגעגעבן
אין 1864 א קאנסטיטוציע וואס גאראנ-
טירט גלייכע רעכט צו אלע בירגער אן
אונטערשייד פון רעליגיע. א ספעציעלער
ארטיקל פון דער קאנסטיטוציע האט גא-
ראנטירט די רעליגיעזע פרייהייט פון די
אידן. ער האט אויך באשטימט, דאס ביי
א קרימינעלן פראצעס פון א אידן זאלן
זיין אידישע ארויסהעלפער פון די ריכ-
טער.

טוניס האט א אידישע באפעלקערונג פון
פופציק ביז 75 טויזנט. איבער א העלפט
וואוינען אין דער שטאט טוניס גופא,
וואס איז אויך די הויפט שטאט פון דער
מדינה. קלענערע אידישע קהלות געפינען
זיך אין ביזארטע (ביצירתא), גאבים, נער-
בא, וועלכע האט די גרעסטע אידישע
קהלה נעקסט צו טוניס. דארט געפינען זיך
זעקס שולן און אן ערך פינף טויזנט אי-
דען. גוליטא, מאכדא, נאביל, סומא, קיף
און אנדערע שטעט.

די עלטסטע אידישע קהלה אין טוניס
איז אין ביזארטע. ווען די אראבער האבן
באזיגט טוניס האבן זיי אין ביזארטע גע-
פונען א אידישן גובערנאטאר.

ווי די אידן פון מאראקא, אזוי אויך
די אידן פון טוניס זיינען צעטיילט אין
צוויי גרופעס: די איינגעבארענע, וועל-
כע רופן זיך סתם "טוניסער" און די שפע-
טער צוגעקומענע ספרדישע אידן, וועלכע
רופן זיך "גראנער", דעם נאמען פון דער
שפאנישער שטאט גראנאדא. פון וואנען
די ערשטע אידישע פליכטלינגע פון שפא-
ניע זיינען געקומען. דער נאמען "גרא-
נער" איז געבליבן אויך פאר אלע אנדע-
רע שפעטער צוגעקומענע אידן פון שפא-
ניע און פארטוגאל, און זאגאר די אידן
וועלכע זיינען געקומען פון איטאליע, ספע-
ציעל פון דער שטאט לעגהאר, זיינען איינ-
געשלאסן אין דער "גראנער" גרופע.

אין קעגנזאץ אבער צו די מאראקאנער
אידן, וואו די שפאנישע פליכטלינגע האבן
"פאר'ספרד'ישט" די איינגעבארענע אידן,
זיינען אין טוניס געבליבן באזונדערע קה-
לות פון די "גראנער" און פון די "טוני-
סער". די לעצטע האלטן זיך נאך ביי זיי-
ערע אוראלטע מנהגים וואס זיינען אזוי
פארשיידן פון די אנדערע אידן.

מענעדזשער פון וועסטערן קע-נעדא מאטארס

ר. דזש. ווריט

מר. ר. דזשיי. ווריט, מענעדזשער פון
דער וועסטערן קענעדא מאטארס, איז א
פאפולערע פערזענלאכקייט צווישן מאטא-
ריסטן. די צאל פון זיינע פריינט וואקסט
מיט די סיילס פון דער קאמפאני וואס זיי
ווערן באהאנדלט פארזיכטיק און אויפריכ-
טיק.

יעדער איינער וואס קויפט אן אוטא-
מאביל פון דער וועסטערן קענעדא מא-
טארס, ווערט א "בוסטער" פון דער פיר-
מע. מר. ווריט האט אויסגעדריקט זיין
צופרידנהייט מיט דער נייער צוגעבויטער
געביידע וואס וועט דערמעגלאכן דער דא-
זיקער קאמפאני צו געבן צו אירע אלטע
און נייע קליענטן נאך א בעסערע באדיי-
נונג, און ער האט אויסגעדריקט זיין הא-
פענונג אין צוטרוי פאר א גוטן אוטא-
מאביל סעזאן היינטיקן זומער.

מר. ווריט, אלס פיאנער אין וויניפעג,
האט גרויס צוטרוי צו דער שטאט ווי א
ביזנעס און מאנופעקטשורינג צענטער. ער
האפט, אז דאס יאר 1930 וועט זיך אר-
בערציינן צו זיין א גוט יאר אין אלע אינ-
דוסטריעס אין וויניפעג.

בריוו אין רעדאקציע

אן אנפראגע צום מושב זקנים

ווערטער רעדאקטאר:

אייער אויפמערקזאמקייט אין דער דא-
זיקער פראגע איז זייער ווינשנסווערט
און מיר בעטן אייך צו געבן דעם בריוו
דעם נויטיקן פלאץ אלס אנפראגע דורך
אייער צייטונג.

אן אפליקאציע איז די וואך אריינגעגע-
בען געווארן אין מושב זקנים וועגן מר.
נ. ראזקין, דער דאזיקער מאן איז א פאל
פון באזונדער אויפמערקזאמקייט — ער
איז געווארן פאראליזירט דורך דער פליו,
און איז א געפערלאכער קראנקער.

זיין פרוי, וועלכע האט אזויפיל צייט,
כוח און מי אוועקגעגעבן צו אים, איז
אונטער די טרויעריקע אומשטענדן אליין
קראנק געווארן אויף שווינדזוכט און זי
געפינט זיך איצט אין שפיטאל. דער אומ-
גליקלאכער מאן האט ניט קיינעם ווער עס
זאל אים באהילפיק זיין און ארומנייען
ארום אים. ער איז הילפלאז און שוצלאז.

אלזא, פרעגט זיך די פראגע, וואס זאל
מען מיט אים טאן, און מיט נאך אזעלכע
ענלאכע קייסעס? די דאזיקע אפליקאציע
איז שוין די צווייטע וואס קומען אריין
אין מושב זקנים. דעם מאל האבן די היגע
רבנים און א צאל באלעבאטים זיך אונ-
טערגעשריבן אז די בארד אף דירעקטארס
און דער פרעזידענט פון מושב זקנים זאלן
די זאך ערנסט באטראכטן און זיי זאלן
שאפן דעם נויטיקן פלאץ פאר דעם אומ-
גליקלאכן מאן, וועלכער איז אזוי גע-
שטראפט און וועלכער קומט אפ אויף דער
וועלט.

אלזא, מיר ווענדן זיך דורך אייער צייי-
טונג, און מיר פארלאנגען אן ענטפער פון
דעם פרעזידענט מיט דער בארד אף די-
רעקטארס פון מושב זקנים:

1. וואס איז דער רעזולטאט פון דעם
פאל — איז די אפליקאציע אנגענומען?

2. צי איז דער פלאץ פאר דעם אומ-
גליקלאכן אין מושב זקנים געשאפן געווא-
רען?

3. אויב ניט, ווען דיינקט איר אריינ-
צונעמען דעם אפליקאנט, ווייל וואס שנע-
לער וועט זיין בעסער.

4. אויב דער אפליקאנט איז ניט אנ-
גענומען געווארן און איר גיט ניט דעם
דאזיקן פאל די נויטיקע אויפמערקזאמ-
קייט, ווילן מיר וויסן פארוואס?

5. מיר לאדן איין אלע אידן פון ווי-
ניפעג און מערב קאנאדע ארויסצוזאגן
זייער מיינונג וועגן דעם דאזיקן פאל און
אין אנדערע ענלאכע פאלן, וואס מען זאל
טאן.

מען מוז זיך גוט אריינטראכטן וועגן
אזעלכע ענינים, ווי אזוי צו העלפן די
אומגליקלאכע פון אחינו בני ישראל, און
אז אינזערע שכנים זאלן ניט שטיין מיט
אפענע אויגן און צוקוקן אויף די אומגע-
רעכטיקייטן וואס מיר, רחמנים בני רח-
מנים באגייען.

מיר זיינען א פאלק מיט גרויסע אויפ-
גאבן און גרויסער אחריות.

מיר האפן אז די אידן פון וויניפעג און
מערב קאנאדע וועלן ארויסזאגן זייער
מיינונג וועגן דעם דאזיקן זייער וויכטיקן
ענין.

בשם החותמים,
הרב ישראל יצחק כהנאוויטש
מיכל טעסלער
דוד רוזען

העברייאישע אידעאלאגיע ::

(פריץ הירשביין איבער ארץ-ישראל)

פון בן-גרשן

עס איז אלעם צוגעגאנגען כשורה, —
שיין און פיין. אין א שיינער איינדרוקס-
פולער רעדע האט דער חשוב'ער שרייבער
געשילדערט דעם איינדרוק, וואס ארץ
ישראל האט אויף אים געמאכט, כאטש
ניט מיט אזא באגייסטערונג ווי ער האט
גערעדט וועגן ראטן-רוסלאנד, דאך האט
זיך געפילט ווי ער באציט זיך אביסל
סימפאטיש צו די אידישע אויפטואונגען
אין ארץ-ישראל. און אנדערש קאן דאך
ניט זיין, — ווייל אלעס, וואס און ווי עס
בויעט זיך באקומט זיין גרויסע סימפאטיע.
איך זאג: "אביסל סימפאטיש", ווייל צו
פיל סימפאטיע צו ארץ ישראל האט זיך
ניט באמערקט אין זיין רעדע, און ס'האט
זיך געפילט, ווי ער וואלט עפעס ניט דער-
זאגט.

אלעס איז צוגעגאנגען כשורה ביז —
ביז עס איז געקומען צו "העברייאיש."
און העברייאיש האט עפעס ווי א פאר-
כישוף'טע ווירקונג אויף די אידישיסטן,
קומט צו העברייאיש פארלירן זיי דאס
גלייכגעוויכט. דער שרייבער איז ח"ו ניט
קעגן העברייאיש, נאר קעגן דער "העבריי-
אישער אידעאלאגיע." און דא באקומט זיך
שוין גאר אן אנדער בילד. אלעס איז
שווארץ, פול מיט שטנ'ס. קיין איינציקער
ליכטיקער שטראל איז ניט פאראן. ווען
מיר זאלן גלויבן אונזער חשוב'ן שרייבער,
איז דער גאנצער דור וואס ווערט דערצוי-
גען מיט דער העברייאישער אידעאלאגיע
א פארפאלענער. ער טויג צו גארנישט ניט.
זיינע נעפילן פאר חוץ לארץ זיינען אט-
ראפירט. ארץ-ישראל און ער זיינען דער
צענטער פון אלעם. געוויינטלאך איז דאס
אביסל איבערגעפעפערט, נאר א טייל אמת
איז אין דעם פאראן. און דעם אמת צו
אנטדעקן האט אונזער שרייבער ניט גע-
דארפט פארן קיין ארץ-ישראל. ער האט
זיך נאר נעדארפט אביסל אריינטראכטן
אין אחד-העם'ס לערע וועגן א מרכז רוחני
(א גייסטיקער צענטער) אין ארץ-ישראל,
און ער וואלט גלייך אויסגעפונען, אז דער
ציוניזם מיט זיין טיכטיקייט מיינט ניט
נאר א טעריטאריע פאר'ן אידישן פאלק
אין ארץ-ישראל, נאר מיינט אויך צו לייזן
דאס אידישע פראבלעם אין זיין גאנצער
ברייטקייט. דאס גאונ'ישע אויג פון אחד-
העם'ן האט געזעען, אז מיר לעבן אין א
צייט, ווען רעליגיע קאן שוין מער ניט צו-
נויפבינדן דאס גאנצע אידישע פאלק צו
באשיצן זיך קעגן דער אסימילאציע מיט
די ארומיקע פעלקער, דארום דארף געשאפן
ווערן א מעכטיקע אידישע קולטור (ניט
קיין קולטור אין אידיש), אין איינגאנר-
טיקע, וועלכע זאל באאיינפלוסן דאס אי-
דישע פאלק אויפ'ן גאנצן ערד-קוגל. און
אזוי ווי צו שאפן איינגארטיק איז אומ-
מעגלאך צווישן א פרעמדער סביבה מיט
א גדויסער אנטוויקלטער קולטור, וועלכע
די אייראפייער באזיצן, און צי מיר ווילן
אדער ווילן ניט, מוזן מיר באאיינפלוסט
ווערן פון איר, דאריבער דארף געשאפן
ווערן א מרכז רוחני אין ארץ-ישראל, וואו
מיר קאנען ניט באאיינפלוסט ווערן פון
א פרעמדער קולטור פשוט דערפאר, ווייל
זי איז דארט ניטא און דארטן וועלן מיר
מיט דער צייט קאנען שאפן אן איינגאר-
טיקע קולטור אין אונזער נאציאנאלער
שפראך, אין העברייאיש, וועלכע זאל בא-
איינפלוסן די גאנצע אידישע וועלט.

פון דעם שטאנדפונקט איז דער נייער
דור, וועלכער ווערט דערצויגן אין ארץ-יש-
ראל באדעכטיקט צו האלטן זיך פאר'ן
"שאור שבעיסה" (דאס זויערטייג פונ'ם
אידישן פאלק) און ניט נאר זיי דיינקען
אזוי: אלע אונזערע העברייאישע שרייבער
פון ארץ-ישראל מיט ביאליק'ן בראש זיי-
נען מיט דער זעלבער מיינונג. און זיי זיי-
נען בארעכטיקט אזוי צו דיינקען. גע-
וויינטלאך, די אידישיסטן שמעקט דאס
ניט. זיי מיינען, אז אידיש וועט אפהאל-
טען דאס אידישע פאלק פון אסימילאציע.
די עקסטרעמע פון זיי וואלטן ווען אינ-
גאנצן אויסראטן העברייאיש, — אזוי ווי
מען טוט איצט אין רוסלאנד, — די מע-
סיקערע וואלטן געוואלט, אז אידיש זאל
זיין די הערשנדע שפראך און העברייאיש
זאל נאר זיין א צווייג פון דער גרויסער
אידישער שפראך, — אזוי האט אנומלט
פאנטאזירט, אדער ווי ער האט עס אליין
אנגערופן, — "נביאות", געזאגט, דר.
זשיטלאווסקי זעענדיק ווי אידיש באקומט
אלע רעכט אין סאוועטן פארבאנד. איצט
האבן די אידישיסטן נעגרינדעט א אידי-
שע קולטור-געזעלשאפט און האפן, אז די
אידן פון דער גאנצער וועלט זאלן זיך אנ-
שליסן אן איר. איז, דאכט זיך, זייער גוט
א מוויסער דערפאלג? קומען אבער צו גיין
די פאקטן און שמייסן אומ'ברחמנות'דיק
אין פנים אריין.

וואס זעען מיר אין דער ווירקלאכקייט?
אין סאוועטן-פארבאנד, וואו אידיש האט
דערגרייכט די העכסטע מדרגה, זי האט
באקומען אלע מלוכה רעכט ווי אנדערע
שפראכן אין דעם לאנד; אויף דעם לאנד
האבן די אידישיסטן געלייגט גרויסע הא-
פענונגען: א קליינקייט? א גרויסע נעץ
אידישע שולן, אידישע געריכטן, אידישע
ביבליאטעקן, וויסנשאפטלאכע אויספאר-
שונגען פון אידיש, אידישע מלוכה טעא-
טערן, און דאס אלעס שטיצט די מלוכה!
און נאך דעם אלעמען לייענען מיר א
באריכט פון דארטן: "פון 28 טויזנט אידי-
שע ארבעטער אין אוקראינע האבן בלויז
8 טויזנט אנגעגעבן אידיש ווי זייער מו-
טער-שפראך. די צאל אידן וואס זאגן זיך
אפ צו אנערקענען אידיש פאר זייער מו-
טער-שפראך האט זיך פאר די לעצטע דריי
יאר פארגרעסערט אויף 16 פראצענט" און
נאך: "די אויספארשונג דערקלערט, אז
די טענדענץ צו פארבייטן אידיש אויף רו-
סיש וואקסט זייער שטארק צווישן די אי-
דישע ארבעטער אין אוקראינע . . ." די
ארבעטער, די מאסן, אין וועמענס נאמען
די אידישיסטן ריידן און אויף וועמען זיי-
ער גאנצע האפענונג איז געווען — די
זעלבע ארבעטער קערן זיך אום מיט'ן רוקן
צו אידיש.

וואס באווייזן די סימפטאמען? זיי בא-
ווייזן, אז דער באדן אונטער די פיס פון
די אידישיסטן וואקלט זיך, און אז אידיש
וועט בשום אופן ניט קאנען אפהאלטן די
אידישע מאסן פון אסימילאציע, און אויב
אזוי איז אחד העם געווען גערעכט און
מיר מוזן אנקומען צו זיין "מרכז רוחני"
אין ארץ-ישראל. און דערפאר טאקע איז
עס דער דור וואס ווערט איצט דערצויגן
אין ארץ-ישראל באדעכטיקט צו דענקען,
אז ער איז דאס דער "שאור שבעיסה." אין
ארץ-ישראל וועט איר ניט געפינען קיין
אסימילירטן אידן; ער קאן דארט ניט זיין,
ווייל דארטן לעבן זיי אן איינגארטיק אי-
דיש לעבן. און ווען א איד, — מאג זיין
פון א וואס-פאר פריי לאנד ער זאל ניט
זיין, — קומט קיין תל-אביב, פילט ער זיך
אין אזא אידישער סביבה, וואס האט צו
זיך קיין גלייכן ניט אויף דער גאנצער
וועלט. און אפילו ווען אונזער חשוב'ער
שרייבער האט זיך געוואלט פילן דארטן
ניט ווי קיין איד, נאר פראסט ווי א טור-
ריסט, האט אים דער ניגון פון כל נדרי
אויסגעפייפט פון טראמבאן פון א פא-
ליצייאישן ארקעסטער, דערמאנט, אז ער
איז א איד און געפינט זיך אין דער ער-
שטער אידישער שטאט. "סטראשעין סאן,
דא מילאסטיוו באג" (דער חלום איז
שרעקלאך, נאר גנעדיק איז גאט) זאגט א
רוסיש שפריכ-ווארט. די העברייאישע אי-
דעאלאגיע, אזוי ווי איר זעט, איז גאר ניט
אזוי שרעקלאך, ווי אונזער שרייבער מיינט,
און וואלט ער ניט געקוקט אזוי איינזייטיק,
וואלט ער מן-הסתם געזען אין דער העב-
רייאישער אידעאלאגיע ניט נאר לויטער
שטנ'ס, נאר אויך שטארקע ליכט-שטראלן.

—:(:—

אוטאמאביל שאורום אויפגעבויט דורכ'ן ווינטער

ארבעטנדיק שטענדיק מיט 50 ביז
זעכציק מענשן, זינט דעם ערשטן נאוועמ-
בער, איז די קאנסטרוקציע פון דער
$125,000 צוגעבויטער געביידע צו די
שאורומס פון דער וועסט. קענ. מאטאר
קאר קאמפאני, קארנער ערמאנטאן
סטריט און גרייהעם עוועניו, אנגע-
גאנגען אן איבערייס. דעם גאנצן ווינ-
טער און וועט זיך פארענדיקן ארום דעם
ערשטן מאי.

די ארבעט אין די גרויסע פרעסט איז
דערמעגלאכט געווארן דורך באהייצן א
פריים סטרוקטור איבערגעדעקט מיט קאנ-
וועס און ארומגעקלאפט מיט פייער-
פרואוו פאפיר. דער גאנצער קאנקריט איז
געמישט און געגאסן געווארן אין פארלויף
פון דעם פארגאנגענעם ווינטער.

די געביידע איז הונדערט ביי 110 פוס,
צוויי שטאק הויך, פון פארשטארקטן קאנ-
קריט, "נעפייסט" מיט פרעקעסט קאנקריט
און ציגל. אינווייניק איז די געביידע גע-
בויט ספעציעל פאר אויסשטעלונג צימערן.
מר. דזש. מ. סעמענס איז דער ארכיטעקט.
די קאנטראקטארס זיינען די דזש. א.
טרימבלעי קאמפאני.

—:(:—

אלץ וואס איר שעצט

אלץ וואס איר שעצט דארף פארזיכערט ווערן. ווייניק היימען האבן שוין פאר וויכטיקע פאפירן און סעקיו־ריטיס, א סייפטי דעפאזיט באקס אין באנק קאן גע־קראָגן ווערן פאר זייער קליינע רענט. א סייפטי דעפאָ־זיט באקס איז אייער שוין.

IMPERIAL BANK
OF CANADA

A. D. DUNCAN, MANAGER ..... J. F. MacKay, Act. Asst. Manager
Arlington and Westminster ..... R. S. McClay, Manager
North End Branch ..... W. M. Porter, Manager
St. Vital ..... R. Mavor, Manager
Riverton and Gimli ..... H. M. Sampson, Manager
Sub-Agency at Gimli, Man. Wednesday and Friday.

E.J.BAWLF
COMPANY LIMITED

גרעין
סטאקס - באָנדס

ווייניפעג
ברענדאָן
מאסקאטון
רעדוישינג
וויינגרן
טום דזשא
סוריטס קורעגוס
מעריסון העט
קאלגערי
עדמאנטאן

דירעקטע טעלעגראפישע באדינונג
צו אלע גרעסטע עקסטשענדזשעס

שטאָטיקע אפיסעס

פאר דער באקוועמלאכקייט פון לאקאלע
קליענטן האלטן מיר אפיסעס אין
127 גרעין עקסטשענדזש ___ טעל. 25 808
317 פארט סטריט ___ טעל. 80 191
243 סאמערסעט בלדג. ___ טעל. 86 977
אדמיניסטריישאן בילדינג, סט. באניפייס
סטאקיארדס ___ טעל. 204 151
691 מיין סטריט ___ טעל. 21 391

העלפט אייערע פריינט אין דער אלטער היים
שיקט זיי געלט

מיר קאנען פאר אייך שיקן געלט צו אייערע קרובים און פריינט אין אלע לענדער, ווי

רוסלאנד, פוילן, רומעניע און פאלעסטינע

און אויסצאלן זיי אין

פאקטישע אמעריקאנער דאלארן

ביי מעיל, קייבל אדער ראדיאָ

זיכערקייט — באדינונג — צופרידנהייט

Alloway & Champion Limited
BANKERS AND STEAMSHIP AGENTS
געגרינדעט אין 1879
667 MAIN STREET WINNIPEG

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס.
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג טעלעפאן 26 892

ארום זעקס ביליאָן דאָלאר אינוועסטירט אין קאנאדע פון בריטישע און אמעריקאנער קאפיטאליסטן

פון פינף־און־פופציק ביז פינף־און־זעכציק פּראָצענט קאנאדער קאפיטאל אינוועסטירט אין קאנאדער אונטערנעמונגען

לויט א באריכט, וואס איז לעצטנס פארעפנטלאכט געווארן פון דער קאנאדער סטאטיסטישער ביורא, ווערט באקאנט, אז ביי דעם ערשטן יאנוואר, 1929, האבן בריטישע און אמעריקאנער קאפיטאליסטן געראטן אינוועסטירט אין קאנאדער אונ־טערנעמונגען די סומע פון 5 ביליאן, 904 מיליאן און 169 טויזנט דאלאר. פון דער סומע איז 2 ביליאן, 197 מיליאן און 682 טויזנט דאלאר אינוועסטירט פון בריטישע קאפיטאליסטן; 3 ביליאן, 470 מיליאן און 87 טויזנט דאלאר אינוועסטירט פון אמע־ריקאנער קאפיטאליסטן און 236 מיליאן און 400 טויזנט דאלאר איז דא אינוועס־טירט פון קאפיטאליסטן פון אנדערע לענ־דער.

אין דעם זעלבן באריכט ווערט אנגעוויזן אז קאנאדער קאפיטאליסטן האבן פאר דער צייט אינוועסטירט אין פארשיידענע לענ־דער, 1 ביליאן, 745 מיליאן, 815 טויז־זענט און 977 דאלאר. פון דער סומע איז 95 מיליאן, 916 טויזנט און 848 דאלאר אינוועסטירט אין ענגלאנד; 991 מיליאן 651 טויזנט און 727 דאלאר איז אינוועס־טירט אין די פאראייניקטע שטאטן און 658 מיליאן, 247 טויזנט און 401 דאָ־לאר איז אינוועסטירט אין אנדערע לענ־דער.

פיש אויף איבער צוויי און א האלב מיליאן דאָלאר געפאנגען לעצטן יאָר אין מאניטאָבער טייכן

לויט א באריכט פון "דאמיניאן פישע־ריס ברענטש" האט זיך די פיש־פאנג אינ־דוסטריע אין מאניטאבא פארגרעסערט אויף איבער הונדערט פּראָצענט אין ווערט אין פארלויף פון די לעצטע פינף יאָר.

אין יאָר 1924 האט דער פיש־פאנג אין מאניטאבא אריינגעבראכט 1 מיליאן, 232 טויזנט און 563 דאלאר. און אין יאָר 1929 האט שוין די דאזיקע אינדוס־טריע אריינגעבראכט 2 מיליאן, 634 טויי־זענט און 705 דאלאר.

אין דעם באריכט ווערט אנגעוויזן, אז די פיש־פאנג אינדוסטריע, האט זיך פאר־גרעסערט אין פארלויף פון די לעצטע פינף יאָר אין אלע פריירי פּראָווינצן, אבער די גרעסטע אנטוויקלונג איז פארגעקומען אין דער פּראָווינץ מאניטאבא.

אין דעם זעלבן באריכט ווערט ווייטער אנגעוויזן אז "נייע" וואסערן זיינען לעצ־טען יאָר אנטדעקט געווארן און וועלכע עס געפינען זיך א סך פיש.

אין דעם סאב־דיסטריקט פון די פעס, מאניטאבא, זיינען לעצטן יאָר געפאנגען געווארן פיש פון 28 וואסערן אין פאר־גלייך צו 17 וואסערן — אין 1928. ענ־לאכע פאקטן זיינען פארגעקומען אין אנ־דערע טיילן פון די פריירי פּראָווינצן.

א רעקארד יאָר פאר מאניטאבא

אין יאָר 1929 האט די פּראָווינץ מאָ־ניטאבא דורכגעמאכט דעם דערפאלגרייכ־סטען יאָר אין פיש־פאנג. דער באריכט לויטעט, אז אין פארלויף פון לעצטן יאָר איז אין די וואסערן פון דער פּראָווינץ געפאנגען געווארן ניט ווייניקער פון דרייי און דרייסיק מיליאן פונט פיש, דאס איז א פארגרעסערונג, אויף צוויי מיליאן און 300 טויזנט פונט פיש אין פארגלייך מיט׳ן יאָר 1928.

דער ווערט פונ׳ם פיש־פאנג אין 1929 ווערט אפגעשאצט אין צוויי מיליאן, 634 טויזנט און 705 דאלאר.

4.172 מענשן זיינען לעצטן יאָר געווען באשעפטיקט ביי דער פיש־פאנג אינדוס־טריע. 21 גרויסע שיפן 1.182 קליינע שיפלאך און 152 געוואלן שיפן זיינען געווען באשעפטיקט אין דעם פיש־פאנג און די צאל נעצן לעצטן יאָר האט זיך פארגרעסערט אויף איבער עלף טויזנט.

"די מאניטאבא קאאפּעראַטיוו פישע־ריס" אדער "פיש פול" האט פאר דעם ערשטן יאָר פון איר עקזיסטענץ ביז׳ן סוף אוגוסט, 1929, געהאנדלט ארום 3 מיליאן פונט פיש און איבער זיבן מיליאן פונט געפראָרענע פיש אדער א ס. ה. פון צען מיליאן פונט.

דער גרעסטער טייל פון די דאזיקע פיש זיינען געפאנגען געווארן אין ווינטער סע־זאן. אין דעם "פיש־פול" זיינען די פיש אריינגעבראכט געווארן פון 477 מיטגלי־דער און פון צוויי הונדערט ניט מיטגלי־דער.

סאָוועט רוסלאנד וועט עקספּאָרטירן איר בעסטן ווייץ קיין ענגלאנד

דער ריגער קארעספּאנדענט פון דער "לאנדאנער טיימס" מעלדעט, אז די סאָ־וועטן רעגירונג האט באשלאסן צו אנווענ־דען אלע אירע מעגלאכקייטן צו פארכאפּן די אויסלענדישע מערק פאר איר ווייץ־עקספּארט, אין אנקלאנג מיט איר פינף־יאריקן אינדוסטריאליזאציע פלאן.

די סאָוועטישע פרעסע, שרייבט דער קארעספּאנדענט, איז פול מיט ארטיקלען וועגן דעם ענין. די סאָוועטן רעגירונג איז איבערהויפּט פאראינטערעסירט צו פאר־כאפּן דעם ווייץ־מארק פון ענגלאנד, און כדי צו קאנען קאנקורירן מיט דעם קאנאדער ווייץ, וועט די סאָוועטן רעגירונג עקספּארטירן קיין לאנדאן דעם בעסטן ווייץ, וואס זי פארמאָגט ביי זיך אין לאנד, און פאר איר איינגענער באפעלקע־רונג וועט זי פארברויכן די נידעריקערע סארטן ווייצן.

עס איז איצט דער צייל פון דער סאָוועטן רעגירונג צו געבן גרויס אויפמערקזאמקייט צו די ווייץ־טעריטאריעס פון צפון קאו־קאז, קרים און דעם נידעריקערן שייל פון דעם וואָלגא דיסטריקט, וואו עס ווערט פּראָדוציערט דער בעסטער ווייץ. דער ווייץ פון די דאזיקע דיסטריקטן, שרייבט דער קארעספּאנדענט, וועט אויסשליפלאך פאר נוצט ווערן פאר די אויסלענדישע מערק — איבערהויפּט וועט דער דאזיקער ווייץ עקספּארטירט ווערן קיין לאנדאן.

די סאָוועטן רעגירונג האט אויך אויף געפאדערט אוקראינע און די מיטל־וואָלגא, אז זיי זאלן עקספּארטירן זייער בעסט ווייץ קיין אויסלאנד, און אזויפיל וויפיל עס איז נאר מעגלאך.

"עס איז נוצלאָז צו אנבאטן צו די אויס לענדישע מערק נידעריקע סארטן ווייץ, — שרייבט די סאָוועטישע פרעסע. — "אויב מיר ווילן קריגן א מארק פאר אונ־זער ווייץ מוזן מיר עקספּארטירן דעם בעסטן סארט ווייץ וואס מיר פארמאָג, כדי מיר זאלן קאנען קאנקורירן מיט אנ־דערע ווייץ־עקספּארטירנדע לענדער."

פינף טויזנט אקטיווע אינדוסטריעס אָפּערירן איצט אין בריטיש־קאָלומביא

אין פארלויף פון מארט מאָנאט זיינען אין וואנקאווער ארויסגעגעבן געווארן דער־לויבענישן (פערמיטס) אויף נייע געביי־דעס אויף 1 מיליאן, 941 טויזנט און 775 דאלאר אין פארגלייך צו 1 מיליאן, 441 טויזנט און 15 דאלאר אין מארט מאָ־נאט, 1929.

זינט דעם ערשטן יאנוואר, 1930, זיינען אין וואנקאווער אויפגעבויט געווארן 572 נייע הייזער, דאס איז בלויז מיט 14 הייי־זער ווייניקער ווי אין דעם זעלבן פעריאָד פון לעצטן יאָר, וואס איז געווען פארגע־כענט פאר איינעם פון די בעסטע יאָרן אין דער געבוי אינדוסטריע. אנגעזעענע געשעפטסלייט זיינען מיט דער מיינונג, אז די געבוי אינדוסטריע אין וואנקאווער וועט אין די ערשטע 6 מאָנאטן פון הייי־טיקן יאָר איבערשטייגן די בוי פּראָגראם פון לעצטן יאָר, און דאס מיינט, אז גע־שעפטן וועלן זיין גוט אויף הייס־פּוירני־שינגס, אריינרעכענענדיק פּוירניטשור, קארפּעטס, לינאָלעאום און פארשיידענע אנדערע ארטיקלען וואס זיינען נויטיק פאר א היים.

זיבן מיליאן דאָלאר אויפ׳ן האפן פון וואנקאווער

די דירעקטארן פונ׳ם האפן פון וואנ־קאווער האבן אנגעצייכנט באשטימטע פלענער אויסצוגעבן דאס יאָר אויפ׳ן האפן זיבן מיליאן דאָלאר. די קאנסטרוקציע וועט זיך אנפאנגען אויף נאָך אן עלעוויימאר פאר 5 מיליאן און 500 טויזנט בושל וואס וועט קאסטן צוויי מיליאן און 200 טויי־זענט דאָלאר.

"אין פארלויף פון די לעצטע צוויי יאָר, ווערט געזאגט אין דעם באריכט, האט זיך דער אויסלענדישער קאפּיטאל שטארק פארשפּרייט אין קאנאדע אין אזעלכע אונ־טערנעמונגען, ווי: טשיין־סטארס בענק, אינווועסטמענט און פינאנץ־פירמעס, טור־ריסן־רעזארטן, האָטעלן, קעמפּס, "פּוב־ליק יוטיליטיס", אינשורענס קאמפּאניס, און אנדערע אינדוסטריעס. צווישן די נייעסטע אינדוסטריעס אין וועלכע אויס־לענדישע קאפּיטאליסטן האבן אינווועס־טירט באדייטנדיקע קאפּיטאלן זיינען אריינגעראכנט אזעלכע ווי מינען, אויל, וועלדערייען, פאפּיר, ברויערייען, טעק־סטילס, עראָפּלאנען, אוטאָמאָביליען און פארשיידענע מעטאל אינדוסטריעס.

אין פארלויף פונ׳ם יאָר 1928 האט זיך דער קאנאדער אינווועסטירטער קאפּיטאל אין אויסלאנד פארגרעסערט אויף ארום 167 מיליאן דאָלאר און דער אויסלענדי־שער אינווועסטירטער קאפּיטאל אין קאנא־דע האט זיך פארגרעסערט אויף 152 מי־ליאן דאָלאר.

ביי דעם ערשטן יאנוואר 1929, איז דאס קאנאדער נאציאָנאלע רייכטום אפ־געשאצט געווארן אויף ארום 30 ביליאָן־דאָלאר און פון דעם באריכט איז זיכ־טען, אז דער אויסלענדישער קאפּיטאל אין קאנאדע פארגרעסערט ארום איין־פינפטל פון דעם גאנצן קאנאדער פארמעגנס, און דער קאנאדער אינווועסטירטער קאפּיטאל פאר־טרעט פון פינף־און־פופציק, ביז פינף־און־זעכציק פּראָצענט פון קאנאדער נאציאָנא־לען רייכטום, פלוס א גרויסן אינווועסטירטן קאפּיטאל אין אויסלאנד ווי אויבן אנגע־וויזן.

—(::)—

קאנאדער ווייץ עקס־פּארט געפאלן

פאר די לעצטע 8מאָנאטן וואס האבן זיך פארענדיקט דעם 31טן מארט, 1930, האט קאנאדע עקספּארטירט הונדערט מי־ליאן בושל ווייץ וואס האט אריינגעבראכט 130 מיליאן, 539 טויזנט און 640 דאלאר. אין דעם זעלבן פעריאָד מיט א יאָר פריער האט קאנאדע עקספּארטירט 277 מיליאן, 341 טויזנט און 298 בושל ווייץ וואס האט אריינגעבראכט 302 מיליאן 277 טויזנט און 524 דאלאר.

—(::)—

פינף טויזנט אינדוסטריעס אין ווינניפעג

וואנקאווער האלט אין איין פּראָגרעסי־רען. אין פארלויף פון לעצטן יאָר האבן אין גרויס־וואנקאווער אנגעפאנגען צו אפּערירן נייע 97 אינדוסטריעס און 44 עטאבלירטע אינדוסטריעס האבן פארגרע־סערט זייערע פּלענטס.

אין יאָר 1928 זיינען צום "רעפּארט־מענט פון לייבאר" באריכטעט געווארן וועגן 4.846 אינדוסטריעס אין בריטיש קאָלאמביא איצט מיט די אויבנדערמאָנטע נייע אינדוסטריעס געפינען זיך אין בּרי־טיש קאָלאמביא ארום פינף טויזנט אקטי־ווע אינדוסטריעס.

מר. פ. ר. מעקד. ראסעל, קיין. סי., פּאָרזיצער פון "וואנקאווער הארבאר קאָ־מישענערס" האט אנאנסירט, אז עס ווערן געמאכט פּלענער צו בויען א וואסער־פּראָנט קאָלד סטאָרעדזש פּלענער, פיש־סטאָרעדזש "שעדס" און פיש־האפן, וואס וועלן קאָסטן ארום א מיליאן און 500 טויזנט דאָלאר. עס ווערט פארשטאנען, אז דער פיש־האפן און סטאָרעדזש־"שעדס" וועלן געבויט ווערן איסט פון דער בי. סי. צוקער רעפיינערי, ארום דעם נייעם פאָ־סיפיק מילס פאפּיר פּלענט.

די האפן קאמישענערן האבן אויך פאר־געשלאגן צו בויען א נייעם "פיער" וואס וועט קאָסטן ארום פיר מיליאן דאָלאר. דער ציל פון די האפן קאמישענערן איז צו האבן פּלאץ פאר תבואה פאר ארום צוואנציק מיליאן בושל, פאר דעם אנ־פאנג פון דעם 1930—31 "קראפּ" יאָר.

פינף טויזנט אינדוס־טריעס

זיבן מיליאן דאָלאר אויפ׳ן האפן פון וואנקאווער

באשיצונג מיט פּראָפיט

גרייט־וועסט לייף צופלוס פארדינסטן זיינען שטענ־דיק געווען אויסערגע־וויינלאך גרויס — מיט דעם רעזולטאט וואס פאָ־ליסי האלדערס האבן אי־מער גענאסן גרויסע פּראָ־פיטן. די דאזיקע פּראָפי־טען, איבערגעלאזט מיט דער קאמפּאני, פארדינט אינטערעסט גאראנטירט קיינמאל ניט צו זיין ווייי־ניקער פון 3½ פּראָצענט. פאקטיש צאלט די גרייט־וועסט לייף 5½ פּראָצ.

"נתנם אלס מים מיר צוזאמען: דאס בעסטע דארף ערשט טופען, די לעצטע יאָרן צוליב וואס די ערשטע זיינען געווען."

א מערי, מערי!

"ג׳וטע נייעס, מערי! איך האב אונז ערשט פארזארגט אזוי אז מיר ווילן זיין זעלבסטשטענדיק צו זעכציק, קיין געלט טראָבלס — קיין זארג — באקוועמלאכקייט און פרייד פאר דיר און די קינדער. וואס עס זאָל זיך ניט טרעפן!"

"ווי אזוי איך האב עס געטאן? גאנץ איינפאך. איך האב ארויס־גענומען די נייע גרייט־וועסט פּראָספּעריטי פּאָליסי, געווים פיל איך ג ו ט. זיי אין דער היים אין צוואנציק מינוט ארום וועל איך דיר ווען אלצדינג דערציילן."

THE GREAT-WEST "PROSPERITY" POLICY

איז א נייער פּלאן ספּעציעל דעווייזד פאר מענער וועלכע ווינשן א פריי פינאנציעלע זעלבסטשטענדיקייט. צום ביישפּיל: א מאן אין עלטער פון 25 יאָר טוט דעפּאזיטן $313.50 יערלאך. צו 60 האט ער אן אפּשאן ארויסצוקריגן א מאנאטלאכן איינקומען פון $100 פאר׳ן גאנצן לעבן. אדער א גאראנטירטע סומע פון $14.300 — פלוס באדייטנדע אנגעזאמלטע פּראָפיטן. אין פאל פון טויט באקומט זיין פאמיליע דעם גאנצן בענעפיט.

דער נייער גרייט־וועסט "פּראָספּעריטי" פּלאן דערמעגלאכט ספּעציעלע דיסאביליטי פּרוויזיעס און א סך אנדערע אפּערי־רענדע פיטשערס. שרייבט פאר אינפאָרמאציע.

The Great-West Life Assurance Company
HEAD OFFICE - WINNIPEG
Branch Office: 1-2 Home Investment Building
WINNIPEG

15¢
SIMON'S Crown in Tube
דער גרעסטער סיגאר
אויסבעערונג
אין יאָרן
יעדע צייט אין סיימאנ׳ס צייט

2 for 25¢
SIMON'S MERIT in Tube
יעדער סיגאר
אין זיין
הומי־
דאר
עדע צייט אין סיימאנס צייט
אימער פריש

SIMON'S ACE in Tube
10¢
וועט זיך ניט ברענען
קיין זאך ניט פארבארנען
יעדע צייט אין סיימאנ׳ס צייט
SIMON'S CIGARS

דער זיכערסטער וועג צו שיקן געלט
אין דורך דער
קענעדיען נעשאנאל עקספּרעס
אלע געלדער ווערן אויסגעצאלט אין אמעריקאנער דאלארן
איר קריגט אן אונטערשריפט פון דער פערזאן צו וועמען דאס געלט אין געשיקט.
פאר אייער געלט אין די קאנאדער רעגירונג פּאראנטווארטלאך. ווייל אלע קבלה׳ס (רע־סיפּס) וואס די קענעדיען נעשאנאל עקספּרעס אדער זייערע אגענטן גיבן ארויס זיינען פון דער רעגירונג גאראנטירט.
אויב איר ווילט אייער געלט זאָל זיין זיכער, שיקט עס דורך דער
Canadian National Express
355 McGill St., Montreal
יעדער אגענט פון דער קענעדיען נעשאנאל ריילווייז (איזענבאנען) קאן שיקן געלט אהיים.
ווען איר שיקט פּעקלאך, פרעגט שטענדיק פאר "קענעדיען נעשאנאל עקספּרעס"

HOLLAND AMERICA LINE
שיפסקארטען

האָלאנד־אמעריקא ליין
דירעקטער פּאסאזשיר פארקער צווישן
ראָטערדאם און האליפאקס
גלענצענדע באדינונג, גוטע באָ־קוועמלאכקייטן און א כשר׳ע קוך. מיר וועלן אייך אהויסהעלפן און באקומען די נייטיקע קאנאדער דערלויבנישן, אפּיסעס און אגענטר־רען אין אלע גרויסע שטעט.
פאר אינפאָרמאציע ווענדעט זיך צום לאָקאל אגענט אדער צו
HOLLAND-AMERICA LINE
673 Main Street
WINNIPEG, MAN.

לאָלאיד וועכנטלאכע פּאסאזשירן באדינונג
צווישן
קאנאדע
און
אייראָפּע
ברעמען
באראט זיך מיט אונז ווענן אייער רייזע צו דער אלטער היים.
לאזט אונז אויך אראנזשיר. די טראנספּארטאציע פון אייערע פריינט און קרובים פון אייראָפּע. מיר וועלן אייך ארויסהעלפן צו באקומען די נויטיקע דאקומענטן.
אויך רעגלמעסיקע וועכנט־לאכע עקספּרעס באדינונג פון ניו יארק אויף די שנעל־סטע שיפן.
געלט איבערגעשיקט איבע־ראל און אויסגעצאלט אין אלע געלטן.
פאר אינפאָרמאציע זיך ווענ־דען צום לאָקאלן אגענט אדער צו דער
NORTH GERMAN LLOYD
654 MAIN STREET
WINNIPEG, MAN.
Regina - Edmonton
Vancouver
Montreal - Halifax
Calgary

A. MUIR
"דוקאָ" רעפּינישינג ספּעציאליסטן
370 FURBY ST.
פענדערס און באדי ריפּעיר ארבעט
Phone 33 255

נעזאלין און אויל
און אלץ וואס איר דארפט פאר אייער קאר
ביי אייער גוט באקאנטן
דוד גלושאן (גאלסקי)
Daves Service Station
וואשינג, גרעזינג, בייטן אויל און טייער ריפּעיירינג
רעד סיל גאזאלין, 28 סענט
ווהייט ראז גאזאלין, 31 סענט
קומט און איבערצייגט זיך
Main and Flora Ph. 57 901

ווען א מענש איז שטאקער פון אייזן

איך און מיין פרוי לעזן אפט אידישע צייטונגען און מיר זעען דארט, ווי אידן זיינען זיך משמח, מ'פראוועט הילצערנע, בלעכענע, זילבענע און גאלדענע חתונות און מען באשרייבט באריכות די נעמען פון די נעסט, וואס'רע קליידער די פרויען האבען געטראגן, וואס'רע מאכלים מען האט געגעסן, — בין איך צופרידן און פארגינען זיך יעדן דעם פארגעניגן, יעדן אידן די שמחה.

פרעג איך אנומלט מיין פרוי פארוואס האבן מיר ניט געפראוועט א זילבערנע חתונה. דערמאנט זי מיר וואו מיר זיינען געווען אין דעם טאג און אין דעם יאר פון אונזער זילבערנער חתונה און עס גייט דורך א שודער איבער'ן לייב, עס שטייגט אויף אלטע בילדער, וועלכע מען קאן ניט און מען טאר ניט פארגעסן, עס עפענען זיך אלטע וואונדן, וועלכע קאנען זיך נאך הונדערטער און אפשר טויזנטער אי־דען האבן איבערגעלעבט אין יענע שרעק־לאכע טעג פון רעוואלוציע, קאנט־רעוואלוציע און פאגראמען.

עס איז געווען פונקט חצי כסליו פון יאר 1920, ווען אלע אידן פון אונזער שטעטל האבן געמוזט פארלאזן זייערע היימען און אנטלויפן טיף אין די וועלד דער, ווייל באלאכאוו האט דערקלערט אידישע לעבנס און אידישע האב־און גוטס פאר הפקר.

ער האט אויסגעקלעפט צעטלען אויף די פארקנס אין וועלכע ער האט אנגע־זאגט יעדן ערלאכן רוס ניט צו דערוואגן צו אריינגעהען א אידן אין זיין הויז. ווער עס וועט עס טאן וועט באשטראפט ווערן מיט טויט און קאנפיסקאציע פון פארמע־גען.

די קעלטן זיינען געווען דאן שרעקלאכע און עס איז געווען א צער־בעל־חיים אנ־צוקוקן די פיצלאך קינדערלאך, די אלטע לייט ווי זיי פרירן פון קעלט.

מען האט זיך צעטיילט אין מחנות און געמאכט פייערן פון טרוקענע צווייגן אום צו דערווארמען זיך, ווען ניט וואלטן אלע פארפרוירן געווארן אויף טויט.

די סכנה פון די פייערן איז געווען זיי־ער א גרויסע, ווייל מען האט אונז גע־קאנט געפינען. צום גליק אבער זיינען די באלאכאוועצע געווען צו פארנומען מיט שיכור'ן און רויבן די אויף הפקר געלאז־טע הייזער, אז זיי האבן ניט באמערקט דעם רויך פון וואלד.

דעם 24טן כסליו פונקט ערב חנוכה האט מיט די איניקלאך פון די חשמונ־אים געטראפן א צווייטער נס: א שלאכט איז אויסגעבראכן צווישן די אנקומענדע באלשעוויקעס און די באלאכאוועצע און די באלשעוויקעס האבן גובר געווען און פאר־טריבן תחת חרב די באנדיטן און מיר האב־בען זיך אומגעקערט צוריק צו אונזערע צערבירטע און האלב חרוב'ע הייזער.

אבער ניט באשערט איז אונז געווען די אידן פון כוואינים, מינסקער גובער־ניע, ראטשיטשער אויעזד צו פרייען זיך מיט אונזער באפרייאונג פון באלאכאוום הענט, דען קומענדיק צוריק אין שטעטל האבן מיר געטראפן א שוידערלאכן חור־בן אינ'ם שטעטל.

אכט־און־ציינציק אידן האבן מיר גע־פונען גע'הרג'עטע, 46 זיינען געלעגן גע־בונדענע און פארמוטשעטע, וועלכע זיי־נען דערנאך איינציקווייז אויסגעשטארבן אין די שרעקלאכסטע ליידן.

די 98 הרוגים האט מען גלייך מקבר געווען אין א גרויסן ברודער קבר.

עס איז זעלבסטפארשטענדלאך אז פון די פרויען און מיידלאך וועלכע האבן ניט באוויזן צו אנטלויפן, האבן די באלאכאוו צעס געטאן דאס נידערייסקסטע וואס מענ־שען קאנען זיך דערלויבן.

צו דער לויה פון די הרוגים זיינען גע־גאנגען קינד און קיים, די קולות און די ילדות אויב זיי האבן ניט געשפאלטן די הימלען — מיזן זיי זיין שטארקער פון אייזן. פארטיק געווארן מיט די טויטע האבן מיר זיך גענומען צו די שזלן. אין יעדער שול זיינען די ספרי תורות געווען צערייסן און געשענדעט און אויך דאס האט מען מקבר געווען כדין וכדת.

אין די הייזער, וואוהין מיר האבן זיך צוריקגעקערט האבן מיר געפונען אלע פענסטער אויסגעבראכן, אלעס צעריסן און צעבראכן, אפילו די אייזערנע דעק־לאך פון די קוימענס האבן זיי פארנומען.

דערווייל האבן זיך גענומען טראגן קלאנגען פון נייע באנדעס. פון כוליגאנעס באנדיטן, וועלכע הרג'ענען אין רוי־בען אין אנדערע שטעטלאך און די שרעק־לאכע מורא האט ווידער יעדן ארומגע־כאפט, עס איז געווען קלאר, אז קיינער איז ניט זיכער מיט'ן לעבן.

די באלשעוויקעס האבן אונז דערלויבט צו מאכן א זעלבסטשוץ און אויסגעטיילט געווער.

פערזענלאכע איבערלעבונגען און זכרונות פון די צייט פון באלאכאוון, דערציקן און אנדערע משחיתים דערציילט

פון י. ס. ראבינאָוויטש

אכציק יונגע־לייט האבן זיך וואלונטירט און האבן געהיט דאס שטעטל ביי טאג און ביינאכט.

אין עטלאכע טעג ארום האבן מיר באר־קומען די ידיעה פון דארף רעטשאקע — "אויסגע'הרג'עט אלע אידן."

מען האט גלייך געשיקט שליחים און זיי זיינען געקומען צוריק מיט 42 הרוגים, — די גאנצע אידישע באפעלקערונג פון דעם דארף איז געווען אויסגע'הרג'עט אפילו קיין איינציקער איז ניט ניצול גע־ווארן.

די זעלבע באנדע האט זיך פארשפרייט איבער דער גאנצער געגנט און געראבירט און געמארדעט פריי אן אפהאלט. אזוי האבן מיר אנגעפאנגען צו באקומען יעדן טאג אלץ ניי ידיעות פון דערפער און שטעטלאך: פון קאנאוושטשינע האט מען געבראכט 19 הרוגים, פון מיקעלעל 170 צווישן וועלכע עס איז אויך געווען מיין אן אייגענער ברודער.

אונזער זעלבסטשוץ האט געמוזט באר־שיצן דעם גאנצן געגנט און מען האט זיי גערופן פון איין ארט צום צווייטן; אפט אבער זיינען זיי אנגעקומען צו שפעט.

און אט אזוי האבן מיר געלעבט פון חצי כסליו ביז ערב ראש השנה, ווען א נייער אומגעהערטער אומגליק האט אונז געטראפן: 26 פון אונזערע בחורים האבן זיך אומגעקערט פון האמעל אויף יום־טוב. יעדער איינער האט געפירט מיט זיך עפעס שפייז פאר יום טוב. ווען מען איז געקומען צום פאלוסטאנאק, אוראמאסק, אין געטראפן א צווייטער נס: א שלאכט איז אויסגעבראכן צווישן די אנקומענדע באלשעוויקעס און די באלאכאוועצע און די באנדיטן, דערמאנט זי מיר וואו מיר זיינען געווען אין דעם טאג און אין דעם יאר פון אונזער זילבערנער חתונה און עס גייט דורך א שודער איבער'ן לייב, עס שטייגט אויף אלטע בילדער, וועלכע מען קאן ניט און מען טאר ניט פארגעסן, עס עפע־נען זיך אלטע וואונדן, וועלכע קאנען זיך נאך הונדערטער און אפשר טויזנטער אי־דען האבן איבערגעלעבט אין יענע שרעק־לאכע טעג פון רעוואלוציע, קאנט־רעוואל־וציע און פאגראמען.

עס איז געווען פונקט חצי כסליו פון יאר 1920, ווען אלע אידן פון אונזער שטעטל האבן געמוזט פארלאזן זייערע היימען און אנטלויפן טיף אין די וועל־דער, ווייל באלאכאוו האט דערקלערט אידישע לעבנס און אידישע האב־און גוטס פאר הפקר.

ער האט אויסגעקלעפט צעטלען אויף די פארקנס אין וועלכע ער האט אנגע־זאגט יעדן ערלאכן רוס ניט צו דערוואגן צו אריינגעהען א אידן אין זיין הויז. ווער עס וועט עס טאן וועט באשטראפט ווערן מיט טויט און קאנפיסקאציע פון פארמע־גען.

די קעלטן זיינען געווען דאן שרעקלאכע און עס איז געווען א צער־בעל־חיים אנ־צוקוקן די פיצלאך קינדערלאך, די אלטע לייט ווי זיי פרירן פון קעלט.

מען האט זיך צעטיילט אין מחנות און געמאכט פייערן פון טרוקענע צווייגן אום צו דערווארמען זיך, ווען ניט וואלטן אלע פארפרוירן געווארן אויף טויט.

די סכנה פון די פייערן איז געווען זיי־ער א גרויסע, ווייל מען האט אונז גע־קאנט געפינען. צום גליק אבער זיינען די באלאכאוועצע געווען צו פארנומען מיט שיכור'ן און רויבן די אויף הפקר געלאז־טע הייזער, אז זיי האבן ניט באמערקט דעם רויך פון וואלד.

דעם 24טן כסליו פונקט ערב חנוכה האט מיט די איניקלאך פון די חשמונ־אים ערגעץ־וואו אין שטאט האט זיך געפילט דו ערב פסח'דיקע אטמאספערע האט זי זיך אממייסטן געפילט אין בית־יתומים; אויב ערגעץ־וואו האט איטעצער געציילט די טעג, ווען עס וועט שוין קו־מען דער ליבער יום־טוב, — זיינען דאס אן צווייפל געווען די קינדער פון בית יתו־מים.

אויב ערגעץ האבן זיך קינדער געפרייט מיט'ן יום־טוב, מיט די סדרים, מיט די פסח'דיקע מאכלים מיט די מלבושים זיי־נען צווישן זיי אויך געווען די בית יתו־מים קינדער.

זייער מורא איז געווען אן אומזיסטע: מערב קאנארדער אידן און די בארך אף דיר־רעקטארס האבן ניט דערלאזט, אז די בית יתומים קינדער זאלן חלילה האבן א פאר־שטערטן יום־טוב.

אידן האבן אריינגעשיקט ווער פרישע אייער, ווער מצה, ווער א פאר דאלאר. די דירעקטארן האבן זיך ווי עס איז אן עצה געגעבן מיט'ן איבעריקן און אלץ אין פארזארגט געווארן פונקט ווי אין אלע יאר.

יעדער אינגל האט באקומען א נייעם אנצוג אויף פסח א ניי היטל, נייע שיך, א נייע העמד און אפילו א האלזטוך; יעדע מיידל א ניי קלייד, נייע העט, נייע שיך און מען האט אריינגעמארשירט צו די סדרים ווי אמת'ע בני ובנות מלכים.

דער גרויסער שפייז־צימער פון בית־יתומים איז געווען וואונדערפול דעקארירט מיט בילדער פון הייליקן לאנד, מיט די דגלים פון די פארשידענע קאלאניעס אין ארץ־ישראל. די גאנצע דרום וואנט, וואו דער הויפט טיש איז געשטאנען איז גע־ווען באצירט מיט א גרויסן אויל בילד פארשטעלנדיק ירושלים און איבער'ן בילד די עשרת מדברות. פון ביידע זייטן בילד צוויי גרויסע פאנען פארשטעלנדיק פאל־מען אלייען אין ארץ־ישראל.

די טישן זיינען געווען געגרייט פראכט־פול שיין, מיט א כוס ווין פאר יעדער קינד.

אלס ספעציעלע געסט צו די סדרים זיי־נען געווען מר. און מרס. מאקס פינקל־שטיין, מר. און מרס. ד. ספיוואק, מר. און מרס. ל. פאמין, מר. און מרס. ראט־שטיין, מר. און מרס. נ. שמעלניצקי, דר. י. האלענבערג און פרוי.

דער סדר האט זיך אנגעפאנגען מיט א קורצער רעדע פון דעם סופעראינטענדענט איבער דער באדייטונג פון פסח. קידוש איז געמאכט געווארן פון בעל מסדר און געזונגען פון אלע אנוועזנדע, כהא לחמא, עבדים הינו, עשרה מכות, לפיכך, הללויה, כי לא נאה, — איז געזונגען געווארן פון אלע קינדער מיט גרויס באגייסטערונג און פרייד.

ביי דער סעודה האט מען זיך געלאזט וואוייל גיין מיט אלץ וואס ס'איז געווען אויפ'ן טיש און געפעלט האט דא פון קיין זאך חלילה ניט, און צווישן איין מאכל און דעם צווייטן האט דער בעל מסדר ניט געלאזט דרעמלען די גרויסע משפחה, נאר געמונטערט צו פארבייסן מיט נאך און א ניגון. ביאלויקס אתה בחרתנו, און אלע אנדערע לעצטע ניגונים פון ארץ־ישראל האבן געקלונגען ביז שפעט אין דער נאכט און אנגעזאגט דער וועלט פון א דור אידי־שע זין און טעכטער, וועלכע ווערן דער־ציגן אין בית יתומים צו זיין שטאלצע קינדער פון זייער פאלק און צו קאנען הויך טראגן די טראדיציעס פון זייערע אבות.

אודאי האט געפעלט דער אפיקומן, און ווער דיינקט איך האט אים־צו גע'לקח'נט? — ניט קיין אנדערער, ווי דער פרעזידענט אליין. דער סופעראינטענדענט האט אים געגעבן דערפאר צוויי ברירות, אדער ער זאל אים אליין אויפעסן, אדער ער זאל הייסן איינריכטן א טעניס קארט פאר די עלטערע קינדער, און א טעניס קאורט אין פארבליבן.

ווערקאס אלסערס, ריינעדע וואונדן, עקזעמא און אלע אנדערע הויט קראנק־הייטן נעהיילט ווייל איר אדבעס לייכטע זעלבסט הייס באהאנדלונג: עס נוצט מיט אויסגעפרובירטן דערפאר־פאר א סך יאהרן וואו אלע אנדערע רפואות האבן ניט געהאלפן. א סך באשטעטיקונגען. שרייבט צו:

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG

מרס. סטאל, בינער, מאנ., שרייבט: "אייער פעריצין האט עמטאן וואונדער פאר מיר דער אייסער האט זיך געבעסערט נאכדן ערשט מאל אנווענדן דעם איינטמענט. איך קאן אויף אויוויל ניט אויסדריקן מיין דאנקבארקייט א.א.וו.

געווען פארשטאָפּט, איבלדיק, מיד, איצט געזונט — נייע פרוי

"געווען אימער פאר־שטאפט, איבעלדיק, מיד, ניט אויפגעלייגט. זינט כ'האב גענומען "פרוט־א־טיווס" פיל איך ווי א נייע פרוי, פערפעקטן געזונט. פארשטאפונג פאר־שוואונדן". — מוריעל מעקהענדרי, מאנט־רעאל

מאסן מענער און פרויען שרייבן א יאר־אלט פארשטאפונג און לעבער טראבל געענדיקט איבער א נאכט מיט "פרוט־א־טיווס". איבלקייט, אומפארדייאונג, הארץ ברענונג, נעז פארשווינדן ווי דורך כישוף. ניר'ן און בלאדער קראנקהייט, ווייטיקן אין פלייצע פארשווינדן שנעל. נערוון בארואי־קען זיך, מאמענטאלער שטארקער שלאף, רומאטיזם, נוראלדזשיא, ניוריטיס, קאפ־שמערצן גייען שנעל אוועק. פנים ווערט ריין.

צען פון נאטורס בעסטע רפואות פאר־איינינקט אין באקוועמען טאבלעטן. וואונ־דערבארע אנטדעקונג פון בארימטן קאנא־דער דאקטאר. שנעלע רעזולטאטן איבער־ראשן אלעמען.

הערט אויף זיין קראנק, מיד, שוואר. קויפט "פרוט־א־טיווס" פון דראגיסט היינט

די ווערמן אנגעבאפן אין
דיימאנדס
אין
בוירקס
קאנען ניט איבערטראפן ווערן
Henry Birks & Sons, Ltd.

אין קווינס טעאטער

היינט, פרייטאג און שבת אוונט, פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע צום ערשטן מאל אין וויניפעג די גרויסע פראַ־דאקשאן "בר־מצוה", אפערעטע אין דריי אקטן, אויפגעפירט פון בעני אדלער צו־זאמען מיט עלים ראזנטאל, מיכל ראזנ־בערג, קלארא מארגאלין, און דעם גאנצן אנסאמבל.

"בר־מצוה" איז געשפילט געווארן מיט גרוים דערפאלג אין נויארק, שיקאגא, דעטראיט און אין אלע אידישע טעאטער צענטרען אין אמעריקע. לויט א שלדרונג פון דער פארוואלטונג איז עס זייער א שיינע און אמוזירנדיקע אפערעטע וואס וועט זיכער געפעלן די וויניפעגער אידישע טעאטער גייער.

זונטאג אוונט וועט געשפילט ווערן אן אמוזירנדיקער קאנצערט מיט זייער א שטיפערישן איין־אקטער, און אנדערע אמוזירנדיקע נומערן.

—(::)—

אין בידזשו טעאטער

"סוויטי" איז דער נאמען פון דאס בילד, וואס וועט געוויזן ווערן קומענדיקע וואך, אנפאנגענדיק מאנטאג, אין בידזשו טעאטער. די הויפט ראלן שפילן נענסי קאראל און דזשעק אקי, צוזאמען מיט אן ערשט קלאסיקן קעסט. דאס איז זייער אן אינטערעסאנט און אמוזירנדיק בילד.

היינט און מארגן ווערט געוויזן דאס שפאנענדע בילד "טשארמינג סיינערס." זעט די דאזיקע בילדער אין בידזשו טע־אטער.

—(::)—

אין פעלעס טעאטער

היינט און מארגן ווערט געוויזן אין פע־לעס טעאטער א "פוירסט נעשאנאל פראַ־דאקשאן, א דורכאויס ריידנדיק, שפאנענד און אמוזירנדיק בילד "די פארוואַרד פעס" מיט די באריטמט מואווי סטארס לארעטא יאנג און דאוגלאס פערבייַנקס דזשוניאר אין די הויפט ראלן. עס ווערט אויך גע־שפילט א שיינע קאמעדיע און אנדערע פיטשורס, זעט און הערט די דאזיקע איינ־טערעסאנטע און אמוזירנדיקע פראגראם אין פעלעס טעאטער.

די ערשטע דריי טעג פון קומענדיקער וואך וועט געשפילט ווערן "פארקילטע געדעכטיקייט", א גרויסע ליבעס דראמע מיט לענאר אלריק אין דער הויפט ראל. אויך א שיינע ריידנדיקע קאמעדיע, פאקס נייעס און פיטשורעטס.

א היים!

ווען איר זייט אוועק
פון דער היים
אין
לעווינס כשר רעסטאראן
47—49 מארטא סט.
בלויז די סאמע פרישע און בעסטע פראדוקטן ווערן גענוצט אין אונ־זערע מאלצייטן און שטריינג כשר בהשגחת הרב י. י. כהנאוויטש
ליכטיקע ריינע צימערן פאר געסט מיט דער בעסטער באדינונג
פאר חתונות, פארטיעס, באנקעטן און א. וו. האבן מיר די פיינסטע אקאמאדיישאן מיט א טאנץ פלאר פאר 100 פארלאד
מיר שטעלן צו מאלצייטן פאר אלע אונטערנעמונגען אויך אויסער אונזער איינענעם פלאץ
Levin's Commercial
Kosher Restaurant
47-49 MARTHA ST. PH. 25 219

קווינס טעאטער
היינט
פרייטאג און שבת אוונט
אפריל 25 און 26
בעני אדלער
צוזאמען מיט דעם גאנצן אנסאמבל אין דער גרויסער פראדאקשאן
"בר מצוה"
אפערעטע אין 3 אקטן
אייפגעפירט פון בעני אדלער
באזארגט זיך שוין מיט טיקעטס
טעלעפאן 51 108
זונטאג אוונט צווייטער קאנצערט
מיט בעני אדלער

BIJOU THEATRE
קומענדיקע וואך
נאנסי קאראל און
דזשעק אקי
אין
"סוויטי"
היינט און מארגן
"טשארמינג סיינערס"

NEW
Palace Theatre
היינט און מארגן ווערט געוויזן
"די פארוואַרד פעס"
מיט דאוגלאס פערבייַנקס און
לארעטא יאנג
דורכאויס ריידנדיק, זינגענדיק בילד
אויך ריידנדע פיטשורעטס
און סעריאלס

ערשע דריי טעג קומענדיקע וואך
די גרויסע ליבעס דראמע
לענאר אלריק אין
"פארקילטע געדעכטיקייט"
אויך א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע
פאקס נייעס און פיטשורעטס
באמערקט די נייע פרייזן:
דערוואקסענע — 25c
יעדער סיט צו יעדער צייט
קינדער, 10 און 15 סענט

פונקט זוי ניי
דאס איז ווי אזוי מיר גאראנטירן אויס־ערע קוירטנס צו זיין נאכדעם ווי זיי זיינען געוואשן געווארן אין אונזער ספעציעלן קוירטען דעפארטמענט. ליינט ניט אפ אויף שפעטער. רופט אפ באלד די

PEERLESS LAUNDRY
טעלעפאנירט 22 818
"אומפארגלייכבאר אין פעאיקייט און אויפאסונג"
הערט אונזער ראדיא קאנצערט פון סי. קיי. וויי. יעדן מיטוואך 8.30 אוונט

BOSTON HAT WORKS
איין טאג באדינונג
ליידים און דזשענטס פעלט העטס און קעפס גערייניקט, געבלאקט און רעמאדעלט.
מיר קומען נאך דעם און מיר דעליווערן עס צוריק.
566 מיין סט. טעל. 25 623

פסח וואָך אין בית-יתומים

ווערקאס אלסערס, ריינעדע וואונדן, עקזעמא און אלע אנדערע הויט קראנק־הייטן נעהיילט ווייל איר אדבעס לייכטע זעלבסט הייס באהאנדלונג: עס נוצט מיט אויסגעפרובירטן דערפאר־פאר א סך יאהרן וואו אלע אנדערע רפואות האבן ניט געהאלפן. א סך באשטעטיקונגען. שרייבט צו:

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG

מרס. סטאל, בינער, מאנ., שרייבט: "אייער פעריצין האט עמטאן וואונדער פאר מיר דער אייסער האט זיך געבעסערט נאכדן ערשט מאל אנווענדן דעם איינטמענט. איך קאן אויף אויוויל ניט אויסדריקן מיין דאנקבארקייט א.א.וו.

פיאַנאָ רעסייטל
פון עלטערע פיפלס פון
לידא אמאנסקי
ראיאל אלעקסאנדרא האטעל
קאלאניאל רום
מאנטאג דעם 5טן מאי
8.15 אוונט

ביזנעס מענשן!
פרובירט אונזערע
כשר'ע האט דאגס
בלויז 5 סענט יעדער
פריש יעדן טאג
אלע סארטן כשר'ע
סענדוויטשעס
נעשמאקע לייכטע לאנטשעס
אלע פרולטן אין סעזאן
HOME
FRUIT & CONFECTIONERY
572 Main Street

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטיגאל
— מיט —
דזשא. לוס און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
204 עיזעניו בלאק, טעלעפאן 23 942
רעזידענס פאן 24 524

מער קאפס צום פונט—מעד־טעס אין דער קאפע. מער נאכגער שמאק צום טעם. דאס איז וואס עס מאכט רעד ראז טיי אזוי פאפולער. יעדער פעקל גאראנטירט.

RED ROSE TEA "is good tea"
דער ראז ארענדזש פיקא איז עקסטרא גוט
אינ'ם בעסטן פעקעדזש—ריין, גלאנציקער אלומינום
79

פאר־וואס פאר־ליינגערן פיילס
ט־אפל
די אפשוואכנדיקע אנאניע פון פיילס הויבט אויעך דעם אארגעניזם פון לעבן, אארוואנדלט ליכטיקע טעג אין טעג פון יסורים, און ברייענגט א פעריאד פון אפטשיע ליידן. באשטעפיטיקט אפטן באוויזן אז ועמבאק איז אויספארגלייך־באר צו אפשטעלן וויייטיקן, בלוטונגען, געשווי־לאכען און אונטערזונג.
מר. אלף בראון, פון פעריטאו, שרייבט:—"איך האב אין מיין באשטעטיקונג וועם דערגרייכן טויר־ענטער ליידענדע פון יענער שרעקלאכער קראנק־הייט, פיילס. זעקס יאר האב איך געליטן וויייטיקן. קיינער האט ניט אויסגעגעבן מער געלט צו זוכן א רפואה. א סימפאטישער פריינט האט מיר גע־געבן א טייל פון א באקסל ועמבאק צו פרובירן. איך לאסשענדיג קראפט אין געזונט וואונדערבאר. אין אלע האב באלד געקריגט א זאפאס פון דעם ראזולטן נוטן געוויקס הייל־סיל. איך האב גע־נוגט זעמבאק ביז אלע מיינע וויייטיקן זיינען פארשוואונדן געווארן".
פונקט אזוי דערפאלגרייך פאר קעזעלא, פפאר־ריאזיס, פאלס רעאום, פימפלס, באילס, קראנקע פיס, אלסער, סקאלפ קראנקהייט, פארניפטעטע וואונדן, שניטן, ברענונגען, אפבריאונגען און א. וו. דיילערס אומעטום פארקויפן ועמבאק צו 50 סענט א באקס, 3 פאר $1.25.

א גענוגנדיקער זאפאס
הייסע וואסער
פאר בלויז
$1.00
איינצאלן
באלאנס לייכטע טערמינען
שטעלט אריין אין אייער היים אן עלעקטרישן
וואסער היטער
טעלעפאן 132 848
Winnipeg Hydro
55-59 PRINCESS ST.

די פאמיליע אין דער היים

זיינען די באנדיטן אריין אין די וואנע־נעס און באפאלן אלע אידן, וועלכע האבן געהאלטן אין ארויסגיין פון די וואנענעס. די באנדיטן זיינען געווען באוואפנט מיט שווערע אייזנס און איינציקווייז, ווי ריינ־דער האט מען זיי אויסגעקוילעט אויף דער פלאטפארם, און דעם ערשטן טאג ראש־השנה, פאר'ן דאווענען האבן מיר זיי גע־בראכט צו קבר ישראל.

אט אין אזא יאר איז אויסגעפאלן מיין זילבערנע חתונה.

איצט, אז נאט האט מיר דאך געהאלפן אין איך לעב אין דערצייל מיט א פאר־קלעמטע הארץ וועגן דעם וואס האט פא־סירט מיט אונז, פיל איך אלס מיין חוב צו מנדר זיין 25 דאלאר אויף דעם בית יתומים. און זאל דאס זיין מיין קרבן שלי־מים. מיין מיינונג איז, אז יעדער איד, איידער ער גייט פייערן זיין זילבערנע זיינען די באנדיטן אין דער יעפיערט געווארן מיט פסח־דיקן וויין און קייק און אלע קינדער האבן גענומען מיט מויל. (די עלטערע, דאס הייסט, די באלעבאטים, האבן געהאט אביסל שטארקערס פון וויין).

פרייל'אכע האבן אלע געסט וואס זיי־נען געווען זיך געזעגענט מיט די עלטערן און בר מצוה ווינשנדיק צו דערלעבן פיל נחת און פרייד איינער פון צווייטן.

אב. כהן

* * *

מר. און מרס. מ. ראזען און זייער טאכ־טער גווירטי, 306 באן אקארד בלאק, זיי־נען אפגעפאהרן דעם 22טן אפריל קיין שי־קאגא צו זייער זונ'ס חתונה, מארים, מיט מים עממא נאלדין.

די חתונה וועט פארקומען דעם זונטאג, 27טן אפריל.

—(::)—

באנדלס
די כנסת ישראל סיסטערהוד אף וויניפעג
בעט זייער אלעמען צוצושיקן זייערע אלטע, נוט נויטיקע קליידער צו דעם אונטן אנגעגעבענעם אדרעס. ביי אייך האבן די דאזיקע זאכן קיין שום ווערט ניט, ווען מיר קאנען דערמיט ארויסהעלפן פילע נויטבאדערפטיקע.
ביטע שיקט אייערע זאכן צו
696 סעלקירק עוועניו
אדער צו
מרס. גאלדשטיין, 348 קאלדזש עוועניו, טעלעפאן 52 993
מיט הארצלאכן גרוס.
מרס. פ. ב. קאסטעל

Eatonia
ביבי קעריעדזשעס
שיין! באדינונגספול! גלענצענדע ווערטן!

באקוועמע, גוט געבויטע קעריעדזשעס אין וועלכע די בייבי קאן רוען אזוי לייכט ווי אין איר בעטעלע! א גלענצענדער מוסטער פון איטאן ווערט.
באדים זיינען פייבער געפלאכטענע — וואונדערבאר צויבערהאפט — אין קאנען פולשטענדיק איבערגעדרייט ווערן דורך באוועגלאכע גירס. אנדערע פיטשורס שליסן איין טיובולאר שטאלענע פיטשורס, בויגזאמע ספרינגס, ארטילערי רעדער מיט שווערע ראבער טייערס, קאמפליט מיט א שטארקן פוס ברייק און סייפטי סטראפ. איסזואל פון זעקס פאפולערע קאלירן: קרים, טען, גרעי, קאפע, פאלמעטא, גרין און ליף גרין. איטאן פריז:
$31.50
וואהיל גודס סעקשאן, פינפטער פלאר
לייכטע אפצאל טערמינען זיינען דערגרייכבאר פאר א קליינעם עקסטרא טשארדזש
THE T. EATON Co LIMITED

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

ספעציעלע פריזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פאר "אנייט ליין"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15 "
פאר א וואר, 20 ס	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס.	"	פאר 1 יאר,	$7.50 "

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטעדזש עוו. איבער לייסעאום טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס
קלאסו און סטריקסלי פריוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00

פליכטוואטע מענער — נייע האר —
אין 10 ביז 60 טעג גאראנטירט; שארבן קרעץ, דענדראף, שארבן עקזעמא, נע־היילט דורך פערזענלאכער באהאנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קארנער נאטר דיים.

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באנדער
ה. סימפסאן, מענערזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

יונגער ניי מאשינען אויף זייער לייכטע טערמס. גוטע בארענס אין גענוצטע מא־שינען, גרויסע קרעדיטן פאר אייער אל־טער מאשין. יונגער סטאר, 300 נאטר־דיים עוועניו, קאר. פרינצעס. דזשאזעף שייפער, מענערזשער. טעלעפאן 86 171.

געלט!
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנייבל ריינטס. פינקסלאכע באדינונג. שטרייטנג פארטרוילאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

אנאנס
איך ספעציאליזיר זיך אין מאכן
אידישע מצבות
באדינונג און ארבעט גאראנטירט
צו זייער מעסיקע פריזן
F. SCHOENTHALER
155 McGregor (near Selkirk Ave.)

R. B. ORMISTON
פלאריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
40 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

מיט מאנאל'ס וואטקע
גוט באקאנטע וויניפעגער דרעסמייקער אין שניידערן און זיך ערשט צוריקגע־קערט פון אייראפע.
615 Winnipeg Piano Bldg.
Phone 22 430; Res. 51 650

באשיינט אייער היים מיט די נייסטע נאדרן און לאון פארניטשור, עטוואס אי־נרייהעם. טעלעפאנירט צו מר. 37 164.

פארלאנגט א פארטנער פאר א גוט עטאב־לירטער ריטייל סטאר. מיט $3.000 סעיס. עס פארדערט זיך צו פארנרעמען די ביזנעס. וויל אויך אריינגעבען נייע ליינס און א פאר איידזשענסיס. בלויז א פעליקער מאן מיט נעלט און וועלכער האט גוטע מא־נעקשאנס אין שטאט און אין קאנטרי זאל זיך וועגדן צו דאס איידישע וואָרט באקס נומער 8449.

PEACOCK TAXI
נייע נידעריקע פריזן
50 סענט, 75 סענט, שמאט ריידזעס
$2—$1.75 א שטונדע
מיר נוצן נייע נעש סעראנס אויסשליסלאך
טעלעפאן 23 100

לאזט אונז קאלעקטן
אייערע שלעכטע חובות.
אויפריכטיקע באדינונג גאראנטירט.
ACME AGENCIES
109 Bon Accord Blk. Phone 24 601

צוויי ערשט קלאסיקע דייטשע פיינטערס און פייפערהייזנגערס נעמען אן ארבעט פאר פיינטינג אינווייניק און דרויסן. ערשט קלאסיקע ארבעט גאראנטירט צו אייער בעסטער צופרידנהייט, נעמאכט צו זייער מעסיקע פריזן. אידישע ארבעט פארגעזיכערט. זיך וועגדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8456.

פאנדרישאנס פאר מצבות נעמאכט אין פארריכט פאר אייער צופרידנהייט.
JOHN SCHALER
Phone 5993921

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

א באי, מיט 3 יאר עקספיריענס, זוכט א חזשאב אין א קאנטרי סטאר, רעד ענגליש רוסיש און דייטש. בין ווייליק צו ארבעטן גוטע רעפערענס. מעסיקער נעהאלט. וועג־דען דאס אידישע וואָרט באקס 8345.

פארלאנגט א שטעלע אין א קאנטרי צו לערנען העברייאיש מיט קינדער. בין ווי־ליק צו ארבעטן פאר א קליינעם נעהאלט. וועל אויך ארבעטן אין א סטאר אויב נויט־טיק. זיך וועגדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8361.

פארלאנט א שטעלע אין א דזשענעראל סטאר. האב 8 יאר דערפארונג. קאן נעבן גוטע רעפערענס. פארהייראט. 27 יאר אלט. ווייליק צו פאהרן אליין אויב נויטיג. וועגדן דאס איד. וואָרט באקס 8393.

אן אקאונטענט מיט גרויס דערפארונג אין פארשיידענע ביזנעס. קאן איינפירן סיס־טעמען און א. וו. און אנפירן א פולשטענ־דיגע בוקקיפינג באדינונג. פארלאנגט האלבע טעג ארבעט. פרימארנגס אדער נאכמיטאגס. זיך וועגדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8147.

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

7 רום פולי מאדערן קאטעדזש, אין אל־פערד עוועניו, צווייטער בלאק פון מיין סט. פריין $2.800. א גרויסע מציאה.

8 רום פולי מאדערן הויז, אוק פינישינג פייער פליים, הייסע וואסער באהייצונג, גאראזש, 50 פוס לאט, אין דער שענס־טער סטריט אין נארט ענד. פריין $4.500 א גרויסע מציאה.

סוויטס צו פארענטן אין פארשיידענע אפארטמענטס אין דער נארט ענד.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מין סטריט
טעלעפאנס 761 55 און 58 807

צו פארקויפן א 6 רום פול מאדערנע הויז אין זייער גוטן צושטאנד מיט אלע מאָ־דערנע איינריכטונגען. זיך וועגדן אין 148 אלפערד עוועניו איסט פון מיין סט.

צו פארקויפן א 6 רום קאטעדזש, פול מאָ־דערן, זייער ביליק. זיך וועגדן אין 379 מעניטס עוועניו.

נארט ענד, ארום מיין סטריט, נארט פון מאונטען, פולי מאדערן 6 רום הויז, פול בייסמענט, געוויערט פאר עלעקטרישער קראפט, אין גוטן צושטאנד. ארומגעצאמט באלדיקער באזיץ. בלויז $3.200. לייכטע טערמינען.

WALCH LANDS LTD.
303 Huron & Erie Bldg. Winnipeg

סט. קראָס עוועניו
איינע פון די סאמע אריינציינדיקסטע, באדייטנדע היימען אין דעם אויסשליס־לאכן דיסטריקט. פייער־פרואוו באנ־סטרוקציע, אויל ברענער, שיינער פיניש. נאפראגעס העפלאכסט איינגעלאדן.
H. M. MILLMAN
טעלעפאן 26 423 אדער 403 049

צו פארקויפן א שוך ריפעיר שאפ. זיך וועגדן אין 578 בראדוועי עוועניו.

7 רום פולי מאדערן הויז אויף סט דזשאן לעבן מיין סטריט. ערשט קלאס־קער צושטאנד, הארדוואוד פלארס אונטן, גאראדזש. פאר שנעלן פארקויף בלויז $3.500.

6 רום סעמי מאדערן קאטעדזש אויף אלפערד עוועניו. בעסטער לאקיישאן. א בארגען פאר $2.300.

6 רום פולי מאדערן הויז אויף פאוערס סט., א אידעאלע מאדערנע הויז וואס איר וועט קויפן ווען איר וועט עס זעען. פריין $3.600.

אויב איר ווילט א הויז, זעט
ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

צו פארקויפן, 1096 אלפערד עוועניו, 5 רומס, סוער און וואסער. לייכטע טערמס. וואס איז אייער אנבאט?
GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Winnipeg

אפארטמענט בלאק, 10 סוויטס, בריק, סטים היט, עלעקטרישע אוועונס, יעדלאָ־כער רענט $3.700, פריין $17.500. קעש פיימענט פון $1.500. וועט עס הענדלען.

האטעל, 28 רומס, איינגאנצן געפאר־נישט. גוטער קאמערציעלער כיר פארלאר־טרייד. קליר טייטל. פריין $10.500 לייכ־טע טערמינען.

דזשענעראל, סטאק $10.000 צו 70ס. אויפן דאלאר. וועט נעמען עפעס אין אויסבייטן.

פיקטשער טעאטער, שטעטל פון 4000 איינוואוינער, 600 פלעצער. בעסטע "טא־קיס" איינגעריכטעט. איינגאנצן $30.000 יעדלאָר.

גראסערי און קאנדיעקשאנערי, סטאק און פיקסטשורס $1.200. לייווינג רומס אויבן. נידעריקער רענט.

מיר האבן פאר אייך א ביזנעס פון יעדן סארט און גרויס וואס איר דארפט.
SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

פארלאנגט יונגנמאן אדער יונגע פרוי צו פארקויפן א גוטן אַרטיקל. מוז גוט קאנען ענגליש און אידיש. גיט אן רעפערענס אין אייער אפליקאציע, צו דאס אידישע וואָרט, באקס 8339.

א גוטע געלעגנהייט פאר אן אנרעסיוון יונגן מענשן מיט א גוט באקאנטער דריי גודס פירמע אין שטאט אלס א סיילסמאן אין שטאט און ארומיקן דיסטריקט. מוז זיין פון גוטן אויסזען און איבערגעגעבע־נער ארבעטער. גוטע אויסזיכטן פאר דעם ריכטיקן מאן. שרייבט פולע איינצעלהייטן וועגן אייער פריערדיקער באשעפטיקונג און אייער עלטער, צו דאס אידישע וואָרט באקס 8332.

בלויז פאר דער שטאט וואנקאווער

אויב איר קאנט אונטערגעבן א פאר שטונ־דען א טאג, און איר זייט א גוטער סיילס־מאן, האבן מיר פאר אייך א גוטן אנבאט. שרייבט צו דאס אידישע וואָרט באקס נומער 8347.

פארלאנגט א מיטליאריקע אידישע עקנ, ווייליק צו צאלן גוטן געהאלט צו דער ריכ־טיקער פרוי. זיך וועגדן צו מרס. ווייסמאַ, 104 קאטידראל עווי., טעלעפאן 52 971.

אן אנשטענדיקע קליינע קהלה פארלאנגט א שוחט עופות און לערער. מוז קאנען ענגליש. מיט אפליקאציעס זיך וועגדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8448.

פארלאנגט א באי מיט א בייסיקל צו ארויסהעלפן אין א גראסערי סטאר. זיך וועגדן זונטאג אין 470 סעלקירק עוועניו.

ארדווערטייזט אין "דאס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באצאלן

אויפמערקזאם!
מיר פיקסן אלערליי פוירניטשור.
מיר גאראנטירן פאר דער ריפעירינג.
N. H. UPHOLSTERING SHOP
& all kinds of furniture repairing
219 Selkirk Ave. Natan Heller, prop
Phone 52 116

:: צו פארענטן ::
FOR RENT

מיר מופן אלצדינג, פון א טראנק ביז א הויז מיט פארניטשור. בעסטע אויפפא־סונג און בעסטע באדינונג אויף אלע דזשאבס צו זייער מעסיקע פריזן. טעלע־פאנירט 53 000 פאר סערוויס — הערי קריוואשיי.

צו פארענטן א שיינע גרויסע רום מיט א טעלעפאן. פאסיק פאר א סינגל מאן אדער א קאפל. מיט אדער אן פוירניטשור. זיך וועגדן אין 306 אלפערד עוועניו.

סטאר צו פארענטן, גוטער לאקיישאן, פאסיק פאר בוטשער שאפ אדער סעקאנ־הענד סטאר. פאר מער איינצעלהייטן טע־לעפאנירט אדער שרייבט צו
SAM POPOFF
Box 344 Yorkton, Sask. Phone 366

צו פארענטן א פוירנישד רום. זיך וועגדן אין 628 קאלדזש עוועניו.

צו פארענטן א 6 רום הויז אין 349 רעד־וואוד עוועניו, 23 דאלאר א מאנאט.

צו פארענטן א 6 רומיקע מאדערנע הויז, דעם 20טן מאי. זיך וועגדן צו מיס פע־טערסאן, 465 פלאראַ עוועניו.

צו פארענטן א גוטע סטאר אויף 555 מיין סטריט. פיקסטשורס צו פארקויפן. פאסיק פאר א דזשענטס פוירנישינגס ביזנעס. אורזאך די איינגעמיטער פארן אריין אין קאנטרי. זיך וועגדן אין 555 מיין סטריט, פון 8 פרי ביז 7 אוונט.

צו פארענטן א גוטע סטאר מיט פינף רומס אין 589 טאלבאט עווי., עלמוואוד. רענט בייליק, זיך וועגדן אין 278 באראוס עוועניו, טעלעפאן 54 900.

3 גרויסע רומס אוף א קיטשענעט סוויט אין א נייער באנגאלאו. הייסע וואסער באהייצונג, צו סיבלעטן פון דעם 1טן מאי באזונדער אריינגאנג. זיך וועגדן אין 347 מאקדיי עווי. טעלעפאן 52 075.

פארלאנגט אן אויסגעפארנישן דריי רום סוויט אין א פריוואטער מאדערנער הויז מיט באקוועמלאכייטן. ריזאנייבל רענט. ע. ריעדער, סוויט 40, 802 מיין סטריט.

צו פארענטן א סטאר אוף ליווינג רומס, פארנער סט. דזשאנס אוף סאלטער. 835 א מאנאט. ניי דעקאריט. זיך וועגדן צו
GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Winnipeg

געשעפט נעלעגנהייטן
Business Opportunities

צו פארקויפן א גוט עטאבלירטע פעטנס מעריצין ביזנעס, פראפעסיאנעלע קענטע־ניש ניט נויטיק. א גלענצנדע געלעגנהייט פאר א מאן אדער פרוי מיט קעש. פאר איינצעלהייטן שרייבט צו דאס אידישע וואָרט באקס 8065.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר צו זייר ער א נידעריקן ריינט אויפן דאלאר. זייער מעסיקער רענט. אורזאך פון פארקויפן, איינגעטמער פארט אוועק. זיך וועגדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8380.

מיר האבן א סך פראפעפארטס וועלכע זיינען פראאינטערעסירט אין מאנופעק־טשורינג אדער האלסייל ביזנעס אריינצו־גיין אלס פארטנערס. קאנען אינווסטען גוטע קאפיטאלן. אויב איר האט עפעס אנצובאטן דאן קומט אין באריינג מיט אונז אויף א שטריינג פארטרוילאכן אופן. וועגדן צו דאס איד. וואָרט באקס 8325.

דעליקאטעסן סטאר, בעסטע אין נארט ענד, מאנאטלאכער אומזאץ $2.000. פיקסטשורס $1.500. סטאק $1.500. מיט $2.000 קאן מען הענדלען דעם דאזיגן געשעפט.

גוטע גראסערי סטאר אין פארט רודזש. מאנאטלאכער אומזאץ $2.000. פיקס־טשורס $1.650. סטאק $2.000. מיט דריי מיטינג דאלאר קאן מען הענדלען די דא־זיגע פראפאזישאן.
W. J. SCHADEK & CO. LTD.
311 McIntyre Blk. Phone 22 782

מיר האבן א פלאץ אין אונזער אדווערטייזינג דעפארטמענט פאר א יונגן מאן וועלכער קאן גוט ענגליש און אידיש. מוז זיין ווייליק צו ארבעטן און לערנען די ביזנעס. קיין אנדערער זאל זיך ניט ווענדן.

קומט אין אונזער אדווערטייזינג דעפארטמענט יעדן טאג 5 אזיי־גער נ. מ., (חוץ שבת און זונטאג), און פרעגט פאר מר. מיינס.

פאר רעדזשיינע, קאלנארי, עדמאנטאן, סאסקאטון און וואנקאווער

מיר ווילן אנגאזשירן א יונגנמאן אדער א פרוי צו רעפרעזענטירן אונז אין אייער געגנט צו פארקויפן אדווערטייזינג, ווי אויך צו האבן דעם אויפזיכט איבער די סובסקריפשאנס; בלויז א טייל פון אייער צייט איז נויטיק פאר דעם. אויב איר זייט פאראינטערעסירט, שרייבט צו דאס אידישע וואָרט, אדווערטייזינג דעפארטמענט, 165 סעלקירק עוועניו.

פארלאנגט א סיילסמאן

צווישן צוואנציק און דרייסיק יאר אלט, וועלכער איז ווי־ליק צו ארבעטן און דערווערבן א גוטע ביזנעס. מוז קאנען גוט די ענגלישע שפראך ווי אויך אידיש. מוז קאנען אינטערווייואירן מענשן. זייער א גוטע צוקונפט פאר דעם ריכטיקן אפליקאנט. שרייבט די אפליקאציע מיט אייער איינענער האנט־שריפט. גיט אן רעפערענס צו דאס אידישע וואָרט. באקס 8340.

היינט אויף דער ראדיא

CKY
ווינניפעג
4.00—מוזיק.
8.00—פארערס קאנצערט.
8.30—מאקדאנאלדס טאבעקא פראגראם.

CNRW 780
ווינניפעג
6.30—סט. נערי האטעל דינער פראגראם.

CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער.
9.00—סי. פי. אר. טשיין.

CJGX 650
יארקטאן
7.15—פריירי פארמערס ראדיא שעה.
8.30—סטודיע פראגראם.

WMAQ 670
6.00—שיקאגא. קאנצערט ארקעסטער.
7.00—שיקאגא. מוזיקאלישע פראגראם.

WGN 720
7.30—שיקאגא. קלאסיקס.

WLS 870
8.00—שיקאגא. פארשייר. פראגראם.

KDKA 980
8,30—פיטסבורג. געמישטער כאר.

WTAM 1070
8.30—קליוולאנד. מוזיקאל. פראגראם.

WGN 720
9.30—שיקאגא. קאנצערט, קווינטעט.

WOR 710
10.00—נוארק. ארקעסטער.

KDKA 980
10.30—פיטסבורג, מוזיקאל. פראגראם.

WGN 720
10.30—שיקאגא. פארשייד. פראגראם.

KMOX 1090
11.00—סט. לואיס. טאנץ מוזיק.

WBAP 800
11.00—פארט וואָרט. וואדעוויל.

פרויען!
אויס "ראנס" אין סילקענע זאכן
מאכט זיי נעדויערן איבער צוויי מאל אויזיפיל און שטענדיק אויסזען ווי ניי.
לאזט אונז אייך ווייזן ווי אזוי קומט, שרייבט אדער טעלעפאנירט
614 SOMERSET BLOCK
PHONE 28 889

מאדאם נעמי
ספעציאליסטן
אין נעמאכטע צום מאס
קארסעטן
און
קארסעלעטס
אין די נייסטע סטיילס
און פיטינגס
דאקטוירים'ס צושריפטן
אויסגעפילט.
פריזן
זייער מעסיקע
MDME NEMY
506 SELKIRK AVENUE
אנטקעגן פעלעס טעאטער

הזהרה
איך בעט אלע בוטשעראס אז זיי זאלן ניט קויפן קיין קליינע בריסט־לאך, ווייל זיי האבן ניט קיין קאנט־ראל. איך דערקלער זיי פאר טריפה. דאס זעלבע בעט איך אויך פון די דעליקאטעסן סטארס, ניט צו קויפן אזעלכע.
רבי י. י. כהנאוויטש

שווארץ'ס באַרבער שאָפּ

ספעציאליזירונג אין ליידיס העיירקאטינג, מאַרסעלינג, וואַטער וועיוועינג פינגער וועיוועינג
אויך מענערשע און קינדערשע העיירקאַטס
ספעציעלע אראנזשמענטס פאר התונות

ריין און סאניטאריש מעסיקע פריזן
פאר אפאינטמענטס טעלעפאנירט 52 254
Schwartz's Barber Shop and Hairdressing Parlor
PHONE 52 254 :: 296 SELKIRK AVE

געדיינקט!
מיר זיינען די איינציקע אין שטאט וואס קאנען אנבאטן צו אייך דריי קליניג אין וועלכער עס ווערט ניט געגוצט קיין "קאוסטיק סאדא" און צוליב דעם ווערן אלע אייערע קליידער געדויערן ליינגער.
אלע אייערע זאכ וואס איר גיט צו אונז צו רייניקן זיינען פארזיכערט קעגן פייער און גנבה
ווען איר דארפט מאכן וועלכע עס איז קליניג טעלעפאנירט צו אונז
JAMES DYE WORKS LIMITED
PHONES: 201 117, 2 lines — 37 176, 3 lines
72 MARION ST., NORWOOD SHERBROOKE and WOLSELEY

ווי א פרוי האט זיך נוקם געווען אין איר מאנס געליבטע...

פון ווארשע שרייבט מען:
אין מאקאטאוו, ביי ווארשע, קייכט מען פאר געלעכטער צוליב א געשיכטע וואס האט זיך דארט פארלאפן דעם היינטיקן פורים.
די איינצעלהייטן פון דער געשיכטע זיי־נען זייער אינטערעסאנט.
אין ווארשע אויף ביעלאנסקע גאס וואוינט א באקאנטער סוחר א געוויסער מאריע ש—בערג, וועלכער האט א יונגע שיינע פרוי מיט צוויי קליינע שיינע קינ־דערלאך — א איינגעלע מיט א מיידעלע.
מיט צוויי יאר צוריק האט דער דאזיגער סוחר אויף א חתונה זיך באקאנט מיט א מאקאטאווער מיידל שיינדעלע, א טאָכ־טער פון א דארטיקן הענ־לער.
די דאזיגע שיינדעלע איז ניט קיין קרוי־סע צנועה, אבער זייער א שיינע. אויף דער חתונה האט שיינדעלע זיך באקאנט מיט'ן ש—בערג'ן און זיין פרוי, און זיך שטארק באפריינדעט מיט דער פרוי ש—בערג.
דער עיקר האט זי געמיינט ניט די פרוי נאר איר מאן, מאריע, וועלכער איז איר שטארק געפעלן געווארן.
מאריע האט געזעען, אז ער קאן דא עפעס גענינסן. האט ער געהיים זיך אנגע־הויבן טרעפן מיט'ן מיידל און לעבן א גו־טען טאג.
שיינדעלע, א מיידל א פייער א ברען, האט מאריע'ן וואס אמאל שטארקער גע־נומען אין אירע הענטעלאך, אבער אין דער זעלבער צייט פלעגט זי ארויפקומען צו פרוי ש—בערג אין שטוב ארויין און שפי־לען די ראל פון א הויז פריינדין.
די טעג האט די פרוי ש—בערג ענד־לאך אנטדעקט דעם טראגישן סוד.
דעם פורים האט זי זיך אן דעם מיידל נוקם געווען אויף אן ארינגעלן אופן: זי האט גענומען א גרויסע באנבאניע, פיין פארפאקט און אוועקגעשיקט אין מאנ'ס נאמען דעם מיידל קיין מאקאטאוו משלוח מנות דורך א אינגל פון איר געשעפט.
שיינדעלע'ס פאטער האט באצאלט דעם אינגל פאר'ן וועג, און אלע האבן זיך ארומגעשטעלט זעען, וואס פאר א פיין משלוח מנות מאריע האט געשיקט. ווען מען האט א עפן געטאן די גרויסע באַ־ניערע, איז פון דארט געגעבן א שפרונג ארויס א שווארצע קאץ.
אין דער באנבאניערע אינווענינג איז נאך געלעגן איינגעפאקט עטלאכע גע־פנר'טע שרעגס.
דערצו איז געווען צוגעשריבן א קורץ ברייוועלע:
"פארשיווט מויד! דא האסטו משלוח מנות אויף פורים פון מיין מאן!"

דעם מאקאריווער רבינס היים
איז 413 באיד עווע. דארט דאוונט ער במנין כל יום בבוקר 9 אויינער פונקט.
ווי אויך אין אוונט. טעלעפאן 56 591

מזל טוב
מר. און מרס. גלוקסבערג
סוויט 10, דערבי בלאק
זאלט איר מיט פיל גליק דערציען אייערע קינדער צוזאמען מיט אייער נייי־געבאכענעם קינד. אין אלע הינ־זיכטן.
די ליבערטי פרי לאָאן

ניי מאשינען
אויף זייער קליי־נע אויסצאלונג נען קאנט איר קריגן ביי מיר. 1F יאר דערפאר־רונג. דער עלט־סטער אידישער אנענט. איך קאן אויך פאררייכטן אייער מאשין.
טעלעפאנירט 52 501
JOS. LITMAN
465 Dufferin Ave. Phone 52 501

משה גלעס ע"ה
מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו דער גאנ־צער פאמיליע אין זייער גרויסן צער פאמיליע. מיר ווינשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און זיי זאלן מער קיינמאל פון קיין צער ניט וויסן.
די ליבערטי פרי לאָאן

אסתר שעל ע"ה
מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו די קינדער, איינזיקלאך און צו דער גאנצער פאמיליע אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבער מוטער און באבע.
מיר ווינשן אייך אלעמען גע־טרייסט צו ווערן און מער קיינ־מאל פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס. יהודה פאלאק
מר. און מרס. ל. פאלאק
מר. און מרס. ס. פאלאק
און פאמיליעס

אויסגעמארדעט א גאנצע אידי־שע משפחה ביי לעמבערג

פון לעמבערג מעלדעט מען:
אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנ־טאג איז אויסגעפירט געווארן דער בעס־טאלישער מארד אויף דער אידישער משפ־חה וועקסעלבלאט אין דארף קאלאדרובקא, קרייז זאלעשטשיקי. די פארבעכער האבן דערשאסן וועקסעלבאט'ן און זיין פרוי, און א אלטע מוטער האבן זיי זייער שווער פארוואונדעט. ווי מען פארזיכערט געפינט זיך שוין די פאליציי אויף דעם שפור פון די פארברעכער.

15 יאריקער אידישער אינגל אנטלאפן צו מיסיאנערן

פון שטעטל סארני, לעבן ראווגע (פוי־לען) שרייבט מען:
מיט וואכן צוריק איז פלוצלונג נעלם געווארן דער 15 יעריקער ש. די עלטערן זיינע, אנגעזעענע מענשן אין שטאט, האָ־בען אים ארומגעזוכט אין אלע ארומיקע שטעטלאך, און אפילו אנאנסירט אין אלע אידישע צייטונגען, אבער אפצוזוכן דעם אנטלאפענעם איז זיי ניט געלונגען. פון א באן באאמטן דערוויסן זיך אבער די על־טערן, אז ער האט געטראפן זייער זון אין לובלין. דער פאטער איז אראפגעפאָרן קיין לובלין און דארט האט ער זיך דערוואוסט, אז דער זון זיינער געפינט זיך ביי די מי־סיאנערן, וועלכע האבן אים אריינגעגעבן אין א מוזיק שול, ווייל נאך אין דער היים האט זיך דער יונגער ש. אויסגעצייכנט מיט זיינע מוזיקאלישע פעהיקייטן.
דעם פארצווייפלטן פאטער האט מען צו אים ניט צוגעלאזט און ער האט זיך מיט ליידיקע הענט אומגעקערט א היים.

—(::)—

אויסגעמארדעט א גאנצע אידי־שע משפחה ביי לעמבערג

פון לעמבערג מעלדעט מען:
אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנ־טאג איז אויסגעפירט געווארן דער בעס־טאלישער מארד אויף דער אידישער משפ־חה וועקסעלבלאט אין דארף קאלאדרובקא, קרייז זאלעשטשיקי. די פארבעכער האבן דערשאסן וועקסעלבאט'ן און זיין פרוי, און א אלטע מוטער האבן זיי זייער שווער פארוואונדעט. ווי מען פארזיכערט געפינט זיך שוין די פאליציי אויף דעם שפור פון די פארברעכער.

דבורה לאה פינסקי ע"ה
צו רעוו. א. פינסקי, זיינע קינדער און צו דער גאנצער משפחה
דריק איך אויס מיין טיפסטן מיטגעפיל אויף דעם טראגישן פארלוסט פון זייער ליבער פרוי און מוטער. איך ווינש אייך אלעמען גע־טרייסט צו ווערן אין מער קיינמאל פון קיין צער ניט וויסן.
א. איידלמאן
ווינניפעג

ביי ארעצקין
הוירלבאט שיך
פאר קינדער
קומט אריין און באטראכט זיי. מיר קאנען צופאסן פינקטלאך צו א שמאַ־לער און ברייטער פוס, ווייל מיר האבן שיך פון בי. ביז אי. די ברייט.

HURLBUT
CUSHION-SOLE
Shoes for Children

הוירלבאט שיך זיינען גע־נייט ביים וואָרשטאט פון מענער וועלכע האבן שטוי־דירט די באקוועמלאכקייט פאר קינדערשע פיס פאר א פערטל יארהונדערט.
איר נעמען אז איידעלערן נאגג אין דעם שפאציר פון א קינד וואס טראגט הוירלבאטס. ס'איז דא א זיכערער גלייכגעוויכט אין טראס וואס ניט צוטרוי. לאזט אונזערע געלערנטע סיילסלייט צופאסן א פאר שיך צו א ווערקיגער.

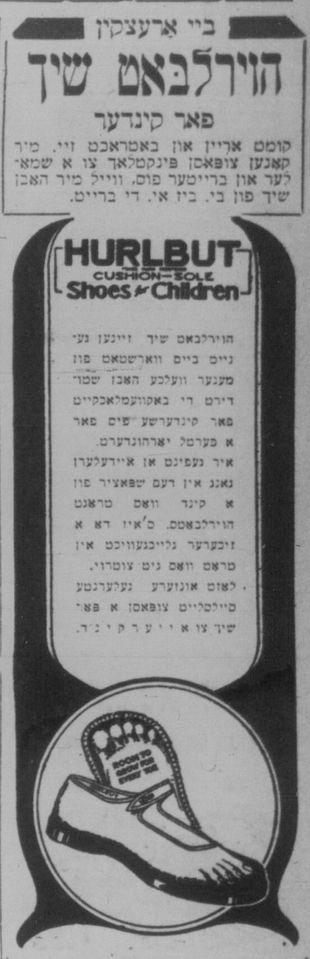

אנענטן פאר נארט וויניפעג
ORETZKI'S
Department Store Ltd.
489-493 SELKIRK AVE.
PHONE 56 269

:: אנג־אורחא ::
(שלום פון זייט 1)

שיקעניש פאר די אינגלאנד, — זיי פאר־ווייבערן, הייסט עס, דעם מענלאכן דור.
אבער אויב שוין אזוי, זיינען דאך מר־טערס, וואס האבן לכל־הדעות א גרעסערע ווירקונג אויף דער דערציאונג פון די קינ־דער, ווי די לערערס. דאך א גרעסערע אכשיקעניש און פארווייבערן נאך מער דעם מענלאכן מין.

עלכן איז מיין פארשלאג, אז מוטערס זאלן גארנישט ניט האבן צו טאן מיט אינגלאנד, און אז דער געשעפט פון געבארן און דערציען אינגלאנד זאל ארויסגענומען ווערן פון זייערע הענט און איבערגעגעבן ווערן צו יענע קלוגע מענערשע לערער...

איך אומעציער אייך שולדיק געלט?
איר קאנט עס ניט קאלעקטן?
ניט עס איבער צו
MITCHELL GORDON
Steamship and Collections
630 MAIN ST. WINNIPEG
PHONE 87 940

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

סילווער און פאפעסקי
קאנטראקטארס און בילדערס
נעמען אן נייע ארבעט ווי אויך פארשיידענע אלטערישאנס
מיר האבן צוויי גוטע לעצער. איי־נער אויף בראאיס עווע. ערשטער בלאק פון מיין סטריט. דער צוויי־טער, אויף מאקריי עווע., צווישן אייקינס און סאלטער. ביידע לאטס נארט סייד, וואו מיר קאנען פאר אייך בויען שיינע הייסער.
איידער איר ווילט בויען אדער אי־בערבויען, זעט זיך מיט אונז.
ערשט קלאסיקע ארבעט גאראנטירט
עסטימייטס פריי
SILVER & POPESKY
PHONE 52 733 PHONE 56 362

וואנצן און קאקראוטשעס
פארניכטעט. ארבעט גאראנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529